

Het Bruuijsel

Vogelwacht Uden e.o.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Johan van Roosmalen en Jacques Raats.
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 2 - 2008

- Redactieleden** : Liesbeth Verkaar, Jolanda Rutten, Adrie Nijssen,
Jan-Willem Hermans, John Hermans en Peter Noy.
- Typewerk + correctie:** Mia van der Cruijssen
Lavasveld 68, Veghel
Tel.: 0413-343146
E-mail: miavandercruijssen@home.nl
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Drukwerk** : Theo en Dorien Versteegden (faciliteiten: Basisschool De Vlonder)
- Verspreiding** : Sandra van de Burgt (coördinatie), Lies Schoenmakers en vele anderen.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 260 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047

Website Vogelwacht : www.vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

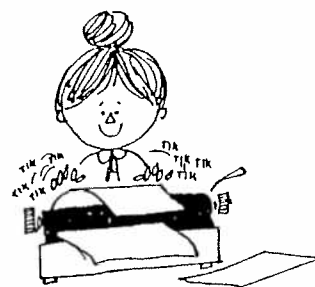
Inhoudsopgave

Colofon	Redactie	01
Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie	Jolanda Rutten	03
Van de Bestuurstafel	Liesbeth Verkaar	04
Vogelwacht Uden goes Pyrenees 2008	Jan-Willem Hermans	06
Vogelwaarnemingen excursie Spanje 2008	John Hermans	14
Vogel lief en leed	Adrie Nijssen	15
Vogelcursus 2008	Cursusdeelnemers	16
Trektellen najaar 2008	Jan-Willem Hermans	17
Uitzonderlijk goed broedseizoen van de Kerkuil in 2007	John Opdam	18
Eidooier (JeugdVogelwacht)	Stijn van Gils	22
Populair Wetenschappelijk... 'Nationaal Park Lauwersmeer'	Joop Bergsma	24
Interne(s)t	Jolanda Rutten	26
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	27
Voorjaarsexcursie Lauwersmeer 2008 inleiding	Peter Noy	28
Voorjaarsexcursie Lauwersmeer 2008, donderdag 1 mei	Els en Frans Loeffen	29
Voorjaarsexcursie Lauwersmeer 2008, vrijdag 2 mei	Bert van Ginkel	29
Voorjaarsexcursie Lauwersmeer 2008, zaterdag 3 mei	Lia Mickers en Annie Vervest	34
Voorjaarsexcursie Lauwersmeer 2008, zondag 4 mei	Antoinette Klören	34
Vogelwaarnemingen voorjaarsexcursie Lauwersmeer 2008	Tiny van den Elsen	35
Beschrijving bijzondere soorten Lauwersmeer 2008	Liesbeth Verkaar	36
Gestresste vogelaars... ..	Spotvogel	38
Waar zijn onze Boomvalken?	William van der Velden	39
Vogel onder de loep... 'de Knobbelswaan'	Pedro van den Acker	40
Excursie Kraaijenbergse Plassen	Rien de Mol	42
Enkele bijzondere waarnemingen	Jan-Willem Hermans	43
In gesprek met... 'Teun van Kessel en Thijs Fijen'	Liesbeth Verkaar	44
Vogelreis door Kazachstan	John Hermans	46
Excursie Vliegbasis Volkel (13 mei 2008)	Adrie Nijssen	49
Mee met Leo en Conny van de Nestkastenwerkgroep	Liesbeth Verkaar	50
Excursie naar de Sallandse Heuvelrug en de Flevopolder	Alexander Vesters	51
Vogelwacht - Winkel	Jacques Raats	55
Advertenties	Redactie	56

Mededelingen van de Redactie

Persoonlijk vind ik dit toch wel het mooiste seizoen, de lente. Elk jaar is het weer een verrassing om te zien welke vogels er allemaal naar ons toekomen. Het is toch het mooiste wat er is, de natuur! Je kunt het niet plannen, je kunt het niet controleren, je kunt het hooguit een beetje beïnvloeden. Bijvoorbeeld in je eigen tuin, je kunt er alles aan doen om het de vogels zo goed mogelijk naar de zin te maken. Veel verschillende soorten planten, schuilplaatsen, voedsel, nestplaatsen, water, dat kun je allemaal regelen. Maar of er dan ook werkelijk veel vogels op af komen, dat weet je niet van te voren. Elk jaar wacht ik vol spanning af welke vogels me zullen verrassen. En dit jaar ben ik zeer tevreden! We hebben voor het eerst een broedende Torenvalk in onze nestkast. Al drie jaar lang zijn er in de lente wel Torenvalken gezien in en om de kast, maar nu voor het eerst dat er echt gebroed wordt!

Vlak voor de meivakantie zat er een paar dagen een Bonte Vliegenvanger in onze tuin, helaas is die niet gebleven, maar daarvoor in de plaats is wel een Grauwe Vliegenvanger gekomen. Deze heeft een nestje gemaakt in een oude klomp die tegen de muur hangt! Met nu al drie eieren erin. Prachtig toch! Toen we hier elf jaar geleden kwamen wonen hebben we ook drie jaar achter elkaar een Grauwe Vliegenvanger gehad in een halfopen nestkast. Daarna hebben we hem nooit meer gezien, tot nu toe.

IJsvogel

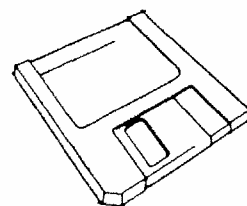
Zoals ik al zei: “Het blijft altijd weer een verrassing wat je te zien krijgt”. Zo ook bij de laatste publiekswandeling, daar werd zomaar ineens een Grauwe Klauwier gezien. Prachtig te zien in de telescoop. Tijdens de excursie naar het Lauwersmeer zijn maar liefst acht heel bijzondere soorten gezien. Liesbeth Verkaar heeft al deze soorten wat nader belicht. Jan-Willem beschrijft een aantal bijzondere waarnemingen rondom Uden. Het is toch fantastisch dat er een broedend paartje IJsvogels bij de Kleuter zit en een broedend paartje Putters bij de Maashorst. En ook zijn er weer heel erg bijzondere soorten voorbij getrokken. Verder van huis zag John Hermans maar liefst vijftig nieuwe soorten in één vakantie, dat had ik toch niet voor mogelijk gehouden, ik dacht dat hij ‘alles’ al wel gezien zou hebben... Bovenstaande is maar

een kleine greep uit dit prachtige Bruijsel, maar ik ga niet alles voorzeggen, lees zelf maar! Wel wil ik jullie graag een hele fijne vakantie toewensen. En let op: de natuur is om tot rust te komen, voorkom stress tijdens het vogelen, dit schijnt te leiden tot ‘Ornithoscorus absurditis’.

Namens de Redactie,
Jolanda Rutten

Vakantie verhalen

De komende zomerperiode gaan er weer veel Vogelwachters op vakantie, in Nederland of wat verder weg. Graag ziet de Redactie jullie boeiende vakantiebelevissen tegemoet. Probeer, naast een korte gebiedsomschrijving, ook wat te vertellen over de gespotte vogelsoorten. Eventueel wat leuke anekdotes doen het altijd goed. Wie weet staat jouw verhaal in een van de volgende Bruijsels. Stuur ook enkele leuke foto's mee. Alvast bedankt!

Van de Bestuurstafel...

De vakantietijd breekt weer aan, hoewel we al heel wat vakantiegevoel gehad hebben met die warme meimaand! Ons jubileumjaar zit er al weer voor de helft op. Wat nog op het jubileumprogramma staat zijn de 'jubileum-mega-trekvogeltelling' (mooi woord!) en de zeetocht. Het bestuur heeft hier het volgende over besproken:

Jubileum-mega-trekvogeltelling

Deze wordt gehouden van 1 augustus tot 30 november. We willen een stukje grond bij de telpost omheinen, er de twee bankjes zetten die we van de gemeente Landerd hebben gekregen en een schafteek plaatsen. Het streven is om gedurende vier maanden de telpost bemand te hebben van zonsopgang tot zonsondergang! We gaan leden oproepen en cursusjes houden om leden te instrueren. Er komt een logboek en een officiële opening, op zaterdag 2 augustus, en afsluiting op zondag 30 november. We willen hier graag landelijke publiciteit aan geven. Buitenstaanders kunnen bijvoorbeeld en dagje meetellen. Onderling kan er een competitie gehouden worden wie het langst geteld heeft en/of de meeste vogels heeft genoteerd. Ook tellers van andere telposten willen we uitnodigen. Ludieke ideeën voor de verdere invulling zijn van harte welkom.

Zeetocht in het najaar

Deze wordt gehouden op zaterdag 18 oktober. Houd er rekening mee dat we heel vroeg vertrekken en heel laat weer thuis zijn, dus het wordt een lange dag. Speciaal daarom is deze dag op zaterdag gepland. De tocht vertrekt vanuit Den Helder, al waar we vanuit de boot gaan vogelen. Over het precieze vertrek en de kosten worden jullie nog ingelicht via de maandagenda.

Vogelasiel Someren

Het asiel vangt gewonde vogels op. Wij sponsoren hen met € 0,50 per lid per jaar. Met het groeien van de ledenlijst, groeit dus ook het bedrag wat zij gesponsord krijgen. Ze doen goed werk, dus het geld komt goed terecht. Ieder jaar krijgen we een bedankbrief met de resultaten van het afgelopen jaar. Ook Wim van Lith uit Nistelrode vangt gewonde vogels op uit onze omgeving. Als blijkt dat het herstelproces langer gaat duren, worden de vogels alsnog naar Someren gebracht.

Gidsen gevraagd!

Door het groeien van onze vereniging, wordt de vraag naar gidsen ook steeds groter. Vooral tijdens publiekswandelingen met mooi weer, hebben we grote behoefte aan gidsen. We kunnen het niet maken om met groepen van vijftientig man en één gids de natuur in te trekken. Kleine groepen is veel leuker en je ziet veel meer vogels. Toch is het animo hiervoor jammer genoeg erg klein. Terwijl het toch erg dankbaar werk is. Ik heb nog nooit meegemaakt dat iemand er achteraf niets aanvond. Dus kom en trek ook eens de stoute schoenen aan en begin eens met meelopen met andere gidsen. Daar kun je veel van leren!

De Groenhoeve

Jan-Willem Hermans en Jacques Raats hebben zitting in het bestuur van de Stichting de Groenhoeve. Jan Zijlstra van de Kinderboerderij is gekozen tot voorzitter. Jacques Janssen is voorzitter van de Kinderboerderij. Zij hebben pas het landelijke certificaat 'Erkende Kinderboerderij' gehaald, waarbij verschillende genodigden aanwezig waren. Ons clubgebouw ziet er weer schitterend uit met zijn nieuwe pannen.

Kort nieuws

Dialezingen: we hebben twee boeiende dialezingen gehad; Albert van Rosmalen heeft verteld over kersen en Albert de Hoon over vogelaanvaringspreventie met een rondleiding op vliegbasis Volkel. Hierbij waren meer dan veertig leden aanwezig.

Trap-in: Tijdens de Trap-in konden de deelnemers bij de kersenboomgaard aan de Patrijsweg in onze winkel snuffelen. Met live muziek en een groot terras een gezellige boel en promotie voor de club.

Boeken: Onze jubileumboeken zijn nog te koop in onze eigen Vogelwacht-winkel, bij boekhandel Bert van der Heijden, Bex in Veghel, het Natuurcentrum Slabroek en bij de VVV-ANWB in Uden en Oss. De verkoop loopt goed. Straks wordt ons boek een 'collectors item', dus als je hem nog niet hebt aangeschaft, zou ik niet te lang meer wachten!

Natuur en milieu: John Hermans gaat ook zitting nemen in deze werkgroep, samen met zijn broer Jan-Willem.

Wandeling IBN: We hebben voor de IBN ongeveer veertig mensen rondgeleid op 18 mei. Mooi weer en veel enthousiasme. Na afloop was er koffie met gebak voor iedereen, een geslaagde ochtend.

Nieuwe leden

Weer flink wat ledenaanwas deze keer. Vooral de Vogelcursus en ons boek hebben nieuwe leden opgeleverd. De volgende mensen zijn bij ons lid geworden:

Uit Uden: Frank Manie, Annie Krancher-Kempkens, Paula Vesters, Toon van den Berg en Herman Tonino (gezinslid).

Uit Volkel: Nancy van Rijbroek-van Os en Sissy Swinkels (gezinslid).

Uit Heesch: Tineke en Peter Huijs

Uit Sint Antonis: Mark van Els en Isidro Rendon. Veel vogelplezier en tot ziens op één van onze activiteiten!

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

Hulp gezocht voor het Bruuijsel

De Redactie is op zoek naar een enthousiasteling die Mia van der Cruijssen kan ondersteunen met het corrigeren van de aangeleverde kopij. Het Bruuijsel is de laatste jaren dikker geworden en dat vergt meer voorbereidingstijd om alle teksten op taalfoutjes e.d. te corrigeren. Het is prettig wanneer je bekend bent met het tekstverwerkingsprogramma 'Word' en enigszins bedreven in het opmaken van teksten.

Wanneer je niet helemaal aan het bovengenoemde profiel voldoet, schroom niet, bel of mail de Redactie. Wij geven een gratis inwerkperiode, zodat je binnen korte tijd alle kneepjes van het vak kent. Een zeer uitdagende en boeiende functie binnen Vogelwacht Uden.

Peter Noy (e-mail: pknoy@hetnet.nl)

Vogelwacht Uden goes Pyrenees 2008

Van zaterdag 12 april tot en met zondag 20 april 2008 is de Vogelwacht Uden naar de Spaanse oostkust en de Pyreneeën gegaan. Jan-Willem Hermans heeft het volgende verslag opgetekend:

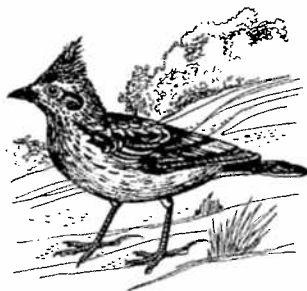
De volgende leden zijn meegegaan:

Henk Arnoldussen, Sandra van de Burgt, Will van de Crommert, Marc Gottenbos, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Petra Hermens, Conny Koenen, Chris van Lieshout, Theo Peters, Jankees Schwiebe, Hermien Verkuijlen, Lambert Verkuijlen, Peter Vlamings en Tonny Vlamings.

De belevenissen van dag tot dag worden in onderstaand verhaal weergegeven.

Zaterdag 12 april 2008

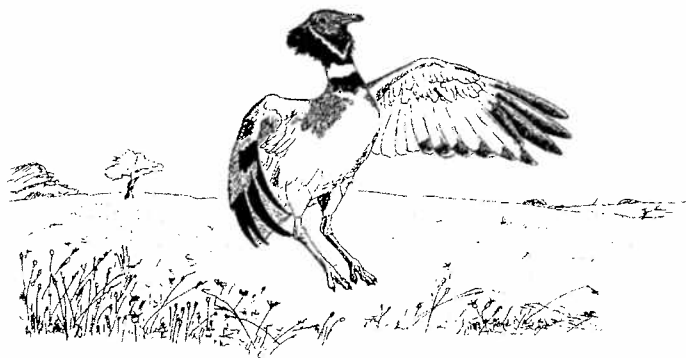
Vroeg op deze morgen. Om vier uur staan alle deelnemers al bij de Groenhoeve en gaat het richting Weeze. We vertrekken om zes uur vanaf Weeze (vliegveld net over de grens bij Gennep). Na een voorspoedige vlucht van amper twee uur landen we op het vliegveld van Gerona, circa anderhalf uur van Barcelona. Rinus, de broer van John en Jan-Willem, en Carien staat ons al op te wachten met twee Mercedes Vito busjes, ons vervoer voor de komende week. De rijders moeten hun papieren overhandigen voor de nodige papierinvulling en inmiddels kan op de parkeerplaats het vogelen al beginnen. Aan iedereen wordt gevraagd, zoals gebruikelijk, hoeveel soorten vogels we zullen gaan zien gedurende deze vakantie. Sandra is het minst optimistisch met 120 soorten, John denkt aan 180 soorten te komen. De rest zit er tussenin. De busindeling wordt gemaakt en middels onze bekende Vogelwacht portofoons hebben we contact met elkaar. We hoorden al Putters en Europese Kanaries. Via de C25 gingen we richting Vic en Lleida. Halverwege deze weg stoppen we bij een wegrestaurant voor een kopje koffie. Het is droog weer, echter de Spaanse 'sol' komt nog niet echt door. De komende dagen zullen we verschillende keren deze zon missen, echter mogen we over het geheel niet klagen over het weer. Het was over het algemeen uitstekend vogelweer. Bij het restaurant zien we een Witte Kwikstaart en in de steile oever waren zelfs Rotszwaluwen aan het broeden. Zoals wij de Oeverzwaluwen kennen die in zandwanden broeden, kunnen we in gebergten Rotszwaluwen tegenkomen in steile rotswanden. Bij Tarrega verlaten we de weg om de C53 op te gaan naar Balaguer. Bij Balaguer Oost verlaten we de weg en gaan bij de rotonde een onverharde weg in. Volgens de gegevens moet hier een leuk gebiedje liggen. Al na enkele meters onverharde weg is het raak. De 'Kleine Trappen' laten zich al goed zien. We stoppen om de omgeving te verkennen. Hop, Holenduif, Kleine Torenvalk, Spaanse Klapekster, Kuifleeuwerik en zowaar een Griel waren goed te zien. Wat een geweldig gebied. Volgens de geraadpleegde bronnen leidt de weg naar een olijfboomgaard, waar ook het nodige te zien is. Bij de farm onze auto

Kuifleeuwerik

geparkeerd. De zon begon zowaar lekker te schijnen en bij de wandeling rond de farm en boomgaard zagen we Alpengierzwaluwen. Er vloog een Slangenarend over, in de bosjes een fluitende Nachtegaal en overal het sleutelbosgeluid van de Grauwe Gors. Op dezelfde weg terug zagen we Kalanderleeuweriken, Rode Patrijzen, enkele Grielen en Kleine Trappen. Zo mooi hadden we ze vorig jaar in de Extremadura niet gezien. Van Balaguer gingen we naar Alfarres, Binefar, Barbastro, richting Huesca. Voor Huesca hielden we Sabinanigo aan om de Pyreneeën in te rijden. Bij Nueno gingen we rechtsaf om de Salto de Roldan te bekijken.

Onderweg hier naar toe zagen we Ortolaan, Roodborsttapuit en op de kleine bochtige weg ook een heleboel Alpenkraaien. De Salto de Roldan is een geweldige rotspunt, waar Vale Gieren broeden. Deze waren hier dus volop te zien. Vanwege het vroege seizoen, waren ze net begonnen met nestelen. Over enkele weken zal het hier nog drukker zijn. Tussen de vele Vale Gieren waren ook de kleinere Witte Aasgieren te zien en boven

op de rotsen de Blauwe Rotslijster. We moesten dezelfde weg terug naar Nueno. Van hieruit, het was inmiddels al zes uur in de namiddag gingen we richting Biescas naar ons onderkomen in El Pueyo de Jaca. Het is een jeugdherberg, prachtig gelegen aan de rand van een klein dorpje. Vanuit ons onderkomen zien we overal de besneeuwde bergtoppen. Zwarte- en Rode Wouw zijn volop te zien. Het is al een wat ouder gebouw, ook de stapelbedden zijn al wat gedateerd. Als dat maar slapen wordt? De echtparen werden in een aparte kamer ondergebracht. De vrouwen kregen een onderkomen met douche op de kamer. Voor het eten zijn we met zijn allen een kroegje in gedoken in het dorpje. De pilsjes smaakten opperbest, waarbij ook de olijven in de smaak vielen. Om half tien uur zijn we begonnen met het diner, wat er niet uit zag, echter toch goed te eten was. Zoals gebruikelijk werd na het eten de streeplijst ingevuld. Dit leverde voor vandaag maar liefst negenenzestig soorten op. Het slapen kon beginnen en er is die nacht heel wat gesnurkt, maar toch was het geluid van de Bosuil ook te horen. Deze bleek in 'onze' tuin te broeden.

Zondag 13 april 2008

Vandaag staat het nationale park Ordesa op het programma. Om zeven uur staan de meesten op. Net voor het ontbijt kunnen we dan al even vogelen in de omgeving van de jeugdherberg. In de buurt is een snel stromend water, waar uiteraard de Waterspreeuw te zien is. Jankees had een Cirlgors prachtig gefotografeerd, zonder de vogel te kennen. We konden al diverse nieuwe soorten noteren op onze soortenlijst, zoals de Pimpelmees en de Winterkoning, de competitie is begonnen. We rijden naar Biescas om vanuit hier richting Torla te gaan en het Nationale Park binnen te rijden, het weer zag er goed uit, zonnig. De weg wordt bochtiger en mooier. Onderweg zien we onder andere een Buizerd en een Beflijster. In het park zaten twee prachtige Goudvinken net langs de weg. De weg eindigt op een grote parkeerplaats. Van hieruit moeten we te voet verder. Eerst een bakje koffie en ook een speldje van het Nationale Park prijkt nu op vele kijkers. De wandeling ging langs een water omhoog. Het weer betrok. Het doel was de boomgrens te bereiken. De klim was echter zo stevig dat we halverwege toch besloten onze doelstelling bij te stellen. Inmiddels was een groep al weer naar beneden gelopen. Enkelingen gingen hoger en konden genieten van een prachtige waterval. Het water stort zich naar beneden, waardoor de rotsen de meest grillige vormen krijgen. Maar opeens zijn we Tonny kwijt. Zou Tonny ook naar beneden gelopen zijn? We besloten om nog iets naar boven te gaan. Rinus vroeg echter hoever het nog naar de boomgrens te gaan was. Dit duurde maar liefst twee uur, aldus besloten we naar beneden te gaan en te kijken of we Tonny konden zien. Het dalen ging snel, beneden in het dal aangekomen, bij de brug over het water, stond Chris en enkele anderen te kijken naar de Steenarend. Van hieruit hadden ze ook prachtig twee Lammergieren gezien. Echter op de vraag of ze ook Tonny gezien hadden werd negatief geantwoord. Waar zou Tonny toch uithangen? Bij de parkeerplaats kon iedereen genieten van de Steenarend, die bovenop een rots te bekijken was. De Waterspreeuw liet zich hier ook goed zien. Ook hier was Tonny niet te zien.

Een welwillende parkwachter ging met Rinus en Peter in een 'four wheel-drive' naar boven en hadden gelukkig Tonny snel in de gaten. Tonny was bij de waterval nog verder naar boven gelopen in de veronderstelling dat wij ze wel zouden inhalen. Echter door onze terugkeer was dit niet het geval. Na een half uur begon ze zich toch af te vragen waar blijven ze en is ook omgedraaid. Afijn na een spannend uur stonden we allen weer op de parkeerplaats. Het weer begon te betrekken en zo werd besloten om terug te gaan naar ons onderkomen om daar de omgeving te verkennen. Hier aangekomen stond het te regenen. Een enkeling ging toch nog op pad. John zag nog een Grijsze Gors, de rest verkoos de kroeg. Na een heerlijk pilsje gingen we terug naar de herberg om daar het avondeten te nuttigen. De stand werd weer opgemaakt, drieënnegentig soorten tot nu toe. Het werd rustiger.

Maandag 14 april 2008

Vandaag staat Riglos en de omgeving van het klooster van San Juan de la Pena op het programma. Voor het ontbijt hebben John en Jan-Willem al prachtig een Havikarend voorbij zien komen. Bij het inladen van onze busjes zagen we aan de rand van het meertje, dus vlakbij de herberg, diverse Waterpiepers. De witte oogstreep was goed te zien door de telescoop. Ook was de Kleine Zilverreiger langs de bevroren waterkant te zien. Het was nog droog weer. Van El Pueyo gaan we richting Biescas, Sabanangio om hier rechtsaf te gaan richting Jaca. Jaca Sud aanhouden om een smal weggetje in te gaan richting Bernues. Overal zien we volop Rode- en Zwarte Wouwen. De weg slingert omhoog. Bijna bovenaan heeft het net gesneeuwd. We besluiten even te stoppen om van het landschap te genieten. Er wordt prachtig een Vuurgoudhaantje gefotografeerd. Tientallen Vale Gieren zijn in het dal te bewonderen. We parkeren onze auto's op de parkeerplaats van het 18^e eeuw oude klooster. Van hieruit moet een wandeling mogelijk zijn naar het nog oudere uit de 10^e eeuw daterend klooster. We lopen door een prachtig bos en zien Boomklever, Zwarte Mees en Kuifmees. Na een uur klimmen komen we tot de conclusie dat dit niet de goede weg is. Vale Gieren komen echter onder ons vandaan gevlogen. We besluiten toch om terug te gaan en de juiste weg te volgen. Deze vonden we en brengt ons naar een plateau waarvandaan de broedende Vale Gieren te zien zijn. Ook Raven zijn hier aanwezig. De Zwarte Tapuit hebben we echter niet gezien. Het is waarschijnlijk nog allemaal te vroeg in tijd. Op sommige stukken zijn de bladeren nog niet aan de boom. Vanaf het plateau zien we ook het oude klooster. Teruggekomen op de parkeerplaats nuttigen we het lunchpakket en gaan naar Puente la Reina de Jaca. Hier slaan we linksaf om de beroemde Mallos de Riglos te bezoeken. Dit is een rotspartij in de vorm van een hand (mallos). We rijden het eerst voorbij om dan rechtsaf naar Riglos te gaan. Dit is een klein plaatsje, waar de auto's aan het begin van het dorpje geparkeerd kunnen worden. Er zijn vele bergbeklimmers aanwezig die de Mallos proberen te beklimmen. Voor ons vogelaars houdt dat in dat er wat minder vogels te zien zijn. Door het dorpje lopend horen we de Europese Kanarie. Bij het kerkje aangekomen

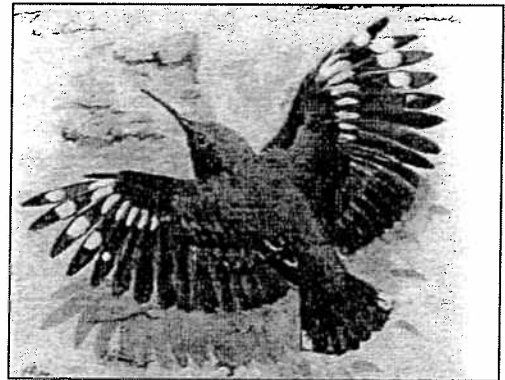

Rotsduif

loopt er een pad steil omhoog die eindigt bij de voet van de Mallos. Na enig geduld hebben we toch de Kleine Zwartkop gezien en vastgelegd op foto. Boven ons zien we Vale Gieren, Aasgieren, Rotsduiven en volop Alpenkraaien. Het is inmiddels aardig weer geworden. We besluiten om op onze terugweg het waterreservoir van de Rio Gallego te bekijken, volgens een Spaans boek moeten hier Grote Karekiet en Bruine Kiekendief te zien zijn. Helaas alleen Boerenzwaluwen hebben wij er volop gezien. Terug weer naar Puente la Reina de Jaca. Door Jaca om weer terug te gaan naar ons onderkomen. Het eten smaakte voortreffelijk en de stand is gekomen op 105 soorten.

Dinsdag 15 april 2008

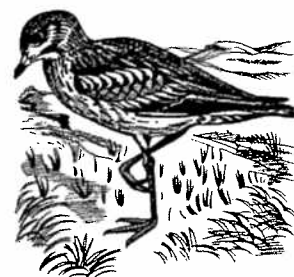
Het heeft hard gevoren. Bij het meertje tegenover ons pension zien we een Watersnip. Om negen uur vertrekken we naar de Hecho vallei, Gabardito en de Boca del Infierno. Van Biescas gaan we naar Jaca, dan richting Pamplona. Bij Puente de la Reina gaan we nu rechtsaf om het dal van de Hecho in te rijden. Op de brug over de Rio Aragon hebben we gekeken naar de Grote Gele Kwikstaart, Geelpootmeeuwen en de Oeverloper. Het halve Spaanse leger passeerde ook deze brug en we waren bang dat we deze in het dal nog vaker zouden tegenkomen, wat ook het geval was. In het begin is de vallei nog breed. Prachtig de Dwergarend gezien en ook weer hier volop Rode- en Zwarte Wouwen. Hoe verder we kwamen hoe smaller de vallei werd en ook de weg slechter. De omgeving is echter adembenemend. Zelden zo'n mooie vallei gezien. Op een gegeven moment komen we bij de Boca del Infierno (letterlijk vertaald de hellemond). Dit is de plek waar de Rotskruiper te zien moet zijn. Een van de laagste plekken, over het algemeen zit deze soort op tweeduizend meter hoogte en is moeilijk waar te nemen. Na enig speurwerk zagen we inderdaad de Rotskruiper. De vogel zat vlak voor ons en is door iedereen voortreffelijk gezien. Het is wel een beweeglijk beestje, zodat fotograferen niet makkelijk was. Een hoogtepunt. Hier hebben we ook onze lunch genuttigd in een stralend zonnetje. Boven ons volop Aasgieren en Lammergieren, maar ook Slechtvalk en een Zwarte Ooievaar. Iets teruggereden zijn we linksaf gegaan richting Gabardito. Dit is een plaatsje waar in de winter de wintersport bedreven wordt. Nu is het er rustig. Hier aangekomen parkeerden we de auto en hebben wat rond gelopen. Al snel zagen we enkele Citroenkanaries. Ook een soort die hoog in de bergen te zien kan zijn. Ze gingen echter snel weg. We hadden de hoop dat we deze vogels nog wel terug zouden zien. Helaas, na veel speurwerk geen Citroenkanarie. Terugrijdend naar de hoofdweg zagen we wel weer enkele van deze vogels, echter ook nu weer waren ze snel verdwenen. Onderweg nog wel mooi een Vos gezien. Bij Hecho zijn we rechtsaf gegaan om naar het Valle de Anso te gaan. Op de top even rondgekeken, hier was echter niet veel te zien. In het Valle de Anso houden we de richting aan naar Foz de Binies. Dit is ook weer een soort vernauwing in de rotsen, waar het water zich doorheen perst (hetzelfde als bij Boca del Infierno). Hier is een broedkolonie van Vale- en Aasgieren te zien. Ook de Slechtvalk liet zich hier mooi zien en overal vlogen de Rotszwaluwen rond. Iets voor Berdun zagen we bij een schapenboer een Aasgier in het veld zitten. Waarschijnlijk heeft deze zich tegoed gedaan aan een dood lammetje. Onze fotograferen hebben mooie plaatjes van dit exemplaar. Het landschap verandert van woest naar cultuur. In de velden zien we Paapje, Roodborsttapuiten en Grauwe Gorzen. Via Jaca weer naar Biescas en ons onderkomen. Moe maar zeer voldaan komen we aan bij onze herberg. Het is alweer de laatste avond dat we hier zijn. Als afscheid krijgen we Spaanse Champagne! Het snurken kon weer beginnen, nadat we de stand opgemaakt hadden, 110 soorten.

Woensdag 16 april 2008

Vandaag een lange rit voor de boeg, die ons moet brengen naar het onderkomen van Rinus en Carien in Cistella. Voor we vertrekken toch nog even naar de brug voor de Waterspreeuw. Van El Pueyo rijden we naar Huesca. Vanaf hier nemen we de afslag naar Barbastro. Voor Monzon gaan we een kleine weg in de A130 en volgen Silo-Conchel en in Alcolea de Cinca pakken we een kopje koffie. Het landschap is meteen veranderd. In het begin is het een grootschalig landbouwgebied, wat steeds droger wordt. Bij Ontinena ga je de zogenaamde halfwoestijn in.

Uitgestrekte vlakke met bijna geen begroeiing. We gaan maar een klein stukje van de Los Monegros in. Een gebied bekend om zijn Zandbuikhoenders en Kleine Trappen. We zijn nauwelijks het gebied ingereken of we zien een prachtige Bijeneter. Niet veel later een Westerse Blonde Tapuit. Chris en Lambert zagen helaas te snel een Zwartbuikzandhoen wegschieten. We maken een stop, overal Kalandereeuwiken en Kuifleeuwiken. Ook zien we ver weg een Griel. Weer een stukje verder wordt door de portofoons geschreeuwd Kuifkoekoeken. Wij gestopt. En inderdaad in een struik, goed te zien met de telescoop, zaten twee Kuifkoekoeken. We hebben ons

Griel

lunchpakket genuttigd, terwijl de fotograaf dichterbij gingen om deze fraaie vogels op de gevoelige plaat te krijgen. Linksaf richting Ballobar. Hier zat een Steenuil prachtig op een rots en iets verder stond zowaar op twee meter afstand een Griel ons aan te kijken. De foto's hiervan zijn prachtig. Helaas begon de tijd ons parten te spelen. Dit gebied is zeer de moeite waard voor een wat langer verblijf. Bij Fraga gingen we de snelweg op richting Lerida en Gerona. Op tijd kwamen we aan op Can Lluís, het onderkomen van Rinus en Carien, waar we de komende tijd zouden verblijven. Rinus is een broer van John en Jan-Willem, die nu al enkele jaren samen met Carien in Spanje woont. Inmiddels hebben ze enkele appartementen die te huur zijn. De omgeving is geweldig. Het ligt in de buurt van een klein plaatsje, genaamd Cistella. Echter Can Lluís is hier een acht kilometer, over een zandpad, van verwijderd. Als je de ene richting opkijkt zie je de baai van Rosas, draai je om zie je de eerste toppen van de Pyreneeën. We zien op het terras nog mooi een Slangenarend voorbij zweven. Vanavond hebben onze gastheer en vrouw geregeld dat we gaan eten in een restaurant in Cistella. Het 4-gangen diner was voortreffelijk, evenals de wijn. Er kon weer zijn best gesnurkt worden. De stand is deze avond niet opgesteld, vanwege het late tijdstip en de wijn.

Donderdag 17 april 2008

Na een goede nachtrust, hebben we met zijn allen ontbeten in de woonkamer van Rinus en Carien. We werden voortreffelijk in de watten gelegd. Er was volop te eten. Inmiddels had een enkeling de omgeving al verkend, wat leidde tot een Nachtegaal en een Baardgrasmus. Vandaag staat Aiguamolls de L'emporda (aiguamolls is het Catalaanse woord voor moeras) op het programma. Iedere vogelaar die in de zomer dit zeer toeristisch stukje Spanje bezoekt, moet niet vergeten dit gebied aan te doen. Een pareltje rust en natuur in deze zeer drukke streek. We rijden van Cistella naar Figueres om de C260 richting Roses op te gaan. Bij de afslag Castello d'Empuries gaan we rechtsaf, om voor de paardenmanege linksaf te gaan. Hier komen we automatisch op de parkeerplaats van het natuurgebied, wat ook een mooi bezoekerscentrum heeft. Nauwelijks uitgestapt zagen we vlakbij en mooi in beeld de Nachtegaal zingen. In de hut bij het bezoekerscentrum, het gebied heeft vele schuilhutten, zien we veel Bosruiters, Steltkluten, Krakeend, Wilde Eend, Zomertaling, Zwarte Ruiter en Ooievaar. We lopen verder naar achteren. Onderweg overal Graszangers en Cettis Zangers. We zien een Waterral oversteken en horen nadien ook het bekende biggengeluid van de Waterral. Op een gegeven moment komen we in een gebied wat onder water staat. Hier krioelt het van de vogels. We zien veel Bosruiters en Gele Kwikstaarten, maar helaas begint het te regenen. Met enkelen schuilen we in een voormalige rijstsiro die nu omgebouwd is tot schuilhut. Bovenin hebben we een prachtig uitzicht over het natuurgebied en de baai van Roses. Het weer wordt iets beter, zodat we de siro verlaten. Maar dit is van korte duur, de regen komt met bakken uit de hemel, zodat we een andere schuilhut gebruiken om letterlijk te schuilen. Maar ook het vogelen gaat hier gewoon door. We zien onder andere Roodkeelpiepers, Waterpiepers, Ralreiger, Krooneend en een Audouins Meeuw. Voor velen een nieuwe soort. Een Meeuw met een fel rode snavel. Gelukkig klaart het op.

Bij het bezoekerscentrum zijn we allen weer present en we besluiten om de andere zijde te verkennen. Dit is een wat grootschaliger, iets droger gebied. We zien meteen een Griel en iets verder Roodborsttapuit, Steltkluten, Ooievaars, Lepelaars en Flamingo's. Bij een plasje kunnen we via de telescoop de volgende soorten herkennen; Watersnip, Zwarte Ruiter, Bosruiter en Groenpootruiter. Overal hangen hier in de elektriciteitsmasten kasten voor de Scharrelaar. Maar helaas we zijn te vroeg voor deze soort. Wel zien we Beflijsters en een Slangenarend. In een volgende schuilhut aangekomen treffen we enkele Nederlanders. Dit plasje had enkele leuke verrassingen in petto. We zagen een aantal Witwangsternen, Purperreigers en ook een IJsvogel schoot voorbij. De tijd begon te dringen. Op de terugweg begon het behoorlijk donker te worden en overal was de donder al te horen. Uiteraard net te laat, bereikten we doornat het bezoekerscentrum. Het werd echter snel weer droog, zodat de Hop die bij het bezoekerscentrum broedt, vastgelegd kon worden. Onderweg naar Cistella zagen we nog een Roodkopklauwier. Het was de bedoeling dat we gingen barbecuen. Het was echter te koud buiten, zodat we in de woonkamer gegeten hebben, wel klaargemaakt op de barbecue. De stand opgemaakt, met gisteren erbij, bracht het ons op 151 soorten. Voor het klassement bleven over Henk Arnoldussen, Jan-Willem en John Hermans en Peter en Tony Vlamings. De rest had een lagere score ingevuld en waren dus afgefallen. Met de nodige alcoholische versnaperingen kon er weer gesnurkt worden.

Vrijdag 18 april 2008

Vandaag gaan we naar de oostelijkste punt van Spanje, genaamd Cap de Creus. Dit is een uitloper van de Pyreneeën die in de Middellandse Zee uitmondt. Carien wou ook wel eens met de vogelaars op stap. Van Cistella gingen we eerst weer naar Figueres.

Kwartel

In de buurt van Cistella zagen we zeer mooi een vrouwtje en een mannetje Grauwe Kiekendief. In Figueres houden we de N260 aan en gaan rechtsaf bij Viljuiga. De weg klimt omhoog, echter we hebben pech, het wordt steeds mistiger. We rijden naar het klooster van San Pere de Rodes. In de maquis zouden van allerlei vogels te zien moeten zijn. Wij zien alleen mist. Hier blijven we dan ook niet lang, we vervolgen de weg naar Cap de Creus. De mist was hier opgeklaard, er stond echter zo'n sterke wind dat vogelen bijna niet mogelijk was. Buiten enkele Geelpootmeeuwen was er niets te zien. In het restaurant hebben we toen maar een kopje koffie genomen en zijn nadien richting Vilahut gereden. Hier ligt ook een moerasgebiedje wat behoort tot het Parc Natural dels Aiguamolls. Na enig zoekwerk en twee keer voorbij gereden aan de parkeerplaats, zijn we toch aan de wandeling in dit gebied begonnen. Een aantal Bijeneters liet zich goed zien en horen. Iets verderop een Gekraagde Roodstaart en enkele Graszangers. In de lucht Slangenarend. Ook hier is een uitkijkhut. Daar aangekomen bleek dat dit moeras compleet droog stond. Het heeft deze winter bijna niet geregend in dit deel van Spanje, waardoor er een groot watertekort dreigt. Wel zagen we in de hut van zeer dichtbij een Paapje. Marc heeft er geweldige foto's van genomen. De Kwartel liet zich ook al horen. Na een stevige wandeling besloten we om het andere gebied van Aiguamolls te bezoeken. Bij het bezoekerscentrum aangekomen liet de Hop zich geweldig zien. We treffen het niet tijdens de wandeling. Richting de zee worden we overvallen door een plensbui. Opnieuw zijn we behoorlijk nat. Het klaart echter al weer snel op en de zon schijnt weer geweldig. De volgende vogelsoorten hebben we hierna gezien: Purperkoet, Tureluur, Zwarte Ruiter en Bosruiter, Gierzwaluwen en Alpengierzwaluwen. Zelfs het Smelleken liet zich nog zien. Het was weer tijd om richting Can Lluís te gaan. Vandaag gaan we eten in Cistella bij Montse. Montse is een wat ouder vrouwtje met een kroegje en een klein winkeltje, geholpen door haar dochter en ver op de achtergrond haar man. Montse kookt op originele Catalaanse wijze. Rauwe vis, vlees, salade en natuurlijk wijn. Het was genieten. Montse werd door ons uitgebreid bedankt. Zeer laat gingen we naar bed.

Zaterdag 19 april 2008

Vandaag staat een bezoek aan Nuria op het programma. Dit is een hoge bergtop, waar verschillende soorten bergvogels te zien moeten zijn. Na het ontbijt vertrokken we om ongeveer negen uur. Van Cistella gaan we naar Besalu. Net voor Cistella zien we eindelijk aan linker zijde de Rotsmussen. Deze broeden hier. John en Jan-Willem hebben al diverse keren de Rotsmus hier gezien. Helaas hebben de inzittenden van de tweede auto deze niet goed in het vizier gekregen. Van Besalu gaan we naar Olot, Ripoll via De C26 naar Ribes. We werden nog aangehouden door enkele guur uitzierende types, die zich als politie legitimeerden. Na enkele minuten "niet begrijpen" lieten ze ons met rust. Dit was de tweede keer dat ze ons aanhielden. Zou het dan toch aan onze gezichten liggen? In Ribes houden we richting Queralbs aan. Op een groot parkeerterrein eindigt hier de autorit. Nuria is alleen te voet of met een treintje te bereiken. Hier is de enige tandradbaan van Spanje aangelegd die ons in een half uur tot ongeveer tweeduizend meter hoogte brengt. Op het station kopen we voor iedereen een kaartje. We zien een aantal Alpenkraaien, Raven, Vale Gieren en in het dorpje een Zwarte Roodstaart. Het parcours waar we doorheen rijden is adembenemend. Het duurt niet lang of we zien de eerste sneeuw. In Nuria aangekomen ligt er zo'n twintig centimeter sneeuw. Uiteraard wordt er even met sneeuwballen gegooid. Voor ons is het misschien wel jammer dat er sneeuw ligt. De vogeltjes zitten toch meestal op de sneeuwrand. Een stroompje aflopend zien we wel enkele Waterspreeuwen. Een Heggenmus laat zich ook mooi bewonderen. We besluiten om lopend weer naar Queralbs te gaan. Door de sneeuw is dit wel een glibberige onderneming. Jan-Kees besluit om met de trein naar beneden te gaan. Ook Conny sluit zich hier bij aan. De rest gaat als volleerde berggeiten naar beneden. Het was een vermoeide afdaling, buiten Steenbokken hebben we helaas niet veel gezien, tot we bijna in het dal van Queralbs waren. Hier zagen we eindelijk de Rode Rotslijster. Iets verderop liet de Grijze Gors, Zwarte Roodstaart en de Staartmees zich nog mooi zien. In Queralbs werden we weer verenigd met onze twee treinreizigers. Jan-kees had in Nuria prachtige opnames gemaakt van de Alpenheggenmus. In Queralbs zagen ze de Goudvink en ook een prachtige Citroenkanarie. Ons moeizaam geploeter door de bergen werd dus niet beloond. In de bar dronken we ons laatste geld uit de pot op en gingen weer richting Queralbs. In Ripoll reden we fout en gingen over de N260 naar Olot. Dit is zo'n bochtige weg dat we halverwege hebben moeten stoppen om de magen weer enigszins tot rust te brengen. Keurig op tijd kwamen we aan op Can Lluís. Hier hebben we de stand opgemaakt. Maar liefst 174 soorten zijn er al gezien. Het wordt spannend. Alleen Henk met 175 soorten en John met 180 soorten zijn nog in de race. Rinus en Carien hadden zich behoorlijk uitgesloofd. Twee grote pannen met Paella, op Spaanse wijze gemaakt, stonden gereed om veroverd te worden. Na verschillende glaasjes wijn zijn we het bed ingedoken en werd het rustig.

Waterspreeuw

Zondag 20 april 2008

Helaas alweer de laatste dag. Ons vliegtuig vertrekt rond vier uur in de middag, dus we hebben nog wel tijd om te vogelen. Wie gaat er winnen? Nog twee soorten en Henk valt af en is John winnaar. Het ontbijt was weer voortreffelijk en nadat alle financiën afgehandeld zijn en we afscheid genomen hebben van Rinus en Carien gaan we weer naar Aiguamolls de L'Emporda. Hier aangekomen zien we meteen de Hop weer bij het bezoekerscentrum. Ook zien we nog de Bonte Vliegenvanger.

Al lopend naar achteren bij een stralende zon, komen we weer aan bij het veld wat onder water staat. Hier zien we nieuwe soorten, zoals de Strandplevier, Kleine Strandloper, Bonte Strandloper, Buidelmees en de Vorkstaartplevier. Goed voor ons, helaas heeft Henk het niet gewonnen. We lopen naar de zee. Hier is het strand geheel afgesloten voor de vogels. Een van de drukste stranden van de Middellandse Zee! We zien nog een nieuwe soort de Kleine Mantelmeeuw. De tijd begint te dringen, we moeten helaas weer terug.

Na een voorspoedige rit komen we aan op het vliegveld van Gerona. Het inchecken heeft heel wat voeten in aarde, weliswaar is Ryanair de goedkoopste vliegmaatschappij, het is ook de moeilijkste met inchecken. Een halve kilo bagage levert al stof tot discussie. Afijn, na een uur afhandelen vertrekken we en komen op tijd aan in Weeze. Ook hier is het weer prima. Auto's halen, afscheid nemen en naar Uden. Aan een prachtige week is een einde gekomen, waarbij we maar liefst 178 soorten vogels gezien hebben. Voor mij waren de Rotskruiper en de Citroenkanarie de bijzonderste soorten.

Jan-Willem Hermans

Gebruikte informatie:

Kaart : Michelin, nr. 574, Catalunya, Aragon, Andorra.
Vogelinformatie : A bird watching guide to The Pyrenees,
Auteur : J. Crozier, Arlequin (ISBN 1 900159 75 9).
Brochure : Vogelwacht Uden goes Pyrenees.

De enthousiaste deelnemers aan de excursie naar Spanje

Waargenomen vogels Pyreneeën 2008 (totaal 178 soorten)

1. Aalscholver	46. Goudhaan	91. Ralreiger	136. Smelleken
2. Aasgier	47. Goudvink	92. Kokmeeuw	137. Spaanse
3. Alpengierzwaluw	48. Grasmus	93. Koolmees	Klapekster
4. Alpenheggenmus	49. Graszanger	94. Krakeend	138. Sperwer
5. Alpenkraai	50. Grauwe Gors	95. Krombekstrandloper	139. Staartmees
6. Audouins Meeuw	51. Grauwe Kiekendief	96. Krooneend	140. Steenarend
7. Baardgrasmus	52. Grauwe Klauwier	97. Kuifeend	141. Steenuil
8. Beflijster	53. Grauwe Vliegenvanger	98. Kuifkoekoek	142. Steltkluit
9. Bergeend	54. Griel	99. Kuifleeuwerik	143. Strandplevier
10. Bijeneter	55. Grijze Gors	100. Kuifmees	144. Tapuit
11. Blauwe Reiger	56. Groene Specht	101. Kwak	145. Tjiftjaf
12. Blauwe Rotslijster	57. Groenling	102. Kwartel	146. Torenvalk
13. Blonde Tapuit	58. Groenpootruiter	103. Lammergier	147. Tureluur
14. Boerenzwaluw	59. Grote Bonte Specht	104. Lepelaar	148. Turkse Tortel
15. Bontbekplevier	60. Grote Gele Kwikstaart	105. Meerkoe	149. Vale Gier
16. Bonte Strandloper	61. Grote Karekiet	106. Merel	150. Veldleeuwerik
17. Bonte Vliegenvanger	62. Grote Lijster	107. Nachtegaal	151. Vink
18. Boomklever	63. Grote Zilverreiger	108. Oeverloper	152. Visarend
19. Boomkruiper	64. Halsbandparkiet	109. Oeverzwaluw	153. Vorkstaartplevier
20. Boomleeuwerik	65. Havik	110. Ooievaar	154. Vurgoudhaan
21. Boomvalk	66. Havikarend	111. Orpheusgrasmus	155. Waterhoen
22. Bosruiter	67. Heggenmus	112. Ortolaan	156. Waterpieper
23. Bosuil	68. Holenduif	113. Paap	157. Waterral
24. Bruine Kiekendief	69. Hop	114. Pimpelmees	158. Watersnip
25. Buidelmees	70. Houtduif	115. Purperkoet	159. Waterspreeuw
26. Buizerd	71. Huismus	116. Purperreiger	160. Wilde Eend
27. Cetti's Zanger	72. Huiszwaluw	117. Putter	161. Winterkoning
28. Cirlgors	73. Iberische Gele Kwikstaart	118. Raaf	162. Wintertaling
29. Citroenkanarie	74. IJsvogel	119. Regenwulp	163. Witte Kwikstaart
30. Dodaars	75. Kalanderleeuwerik	120. Ringmus	164. Witwangstern
31. Duinpieper	76. Kauw	121. Rode Patrijs	165. Wulp
32. Dwergarend	77. Kemphaan	122. Rode Rotslijster	166. Zanglijster
33. Dwergooruil	78. Kievit	123. Rode Wouw	167. Zomertaling
34. Ekster	79. Kleine Karekiet	124. Roodborst	168. Zomertortel
35. Europese Kanarie	80. Kleine Mantelmeeuw	125. Roodborsttapuit	169. Zwartbuikzandhoen
36. Fazant	81. Kleine Plevier	126. Roodkeelpieper	170. Zwarte Kraai
37. Fitis	82. Kleine Strandloper	127. Roodkopklauwier	171. Zwarte Mees
38. Flamingo	83. Kleine Torenvalk	128. Rotsduif	172. Zwarte Ooievaar
39. Fuut	84. Kleine Trap	129. Rotskruiper	173. Zwarte Roodstaart
40. Gaai	85. Kleine Zilverreiger	130. Rotsmus	174. Zwarte Ruiter
41. Geelpootmeeuw	86. Kleine Zwartkop	131. Rotszwaluw	175. Zwarte Specht
42. Gekraagde Roodstaart	87. Kneu	132. Sijs	176. Zwarte Spreeuw
43. Gele Kwikstaart	88. Knobbelzwaan	133. Slangenarend	177. Zwarte Wouw
44. Gierzwaluw	89. Koekoek	134. Slechtvalk	178. Zwartkop.
45. Glanskop	90. Koereiger	135. Slobeend	

Alpenkraai

Vogel lief en leed

Ons dagelijks leven gaat zijn gangetje. De dagen rijgen zich aaneen als de kralen aan een ketting. We letten er niet zo op. Maar als we er even bij stil staan, vragen we ons af: “wat zijn de dingen die ons leven veraangenamen, Het leuker maken, meer kleur geven? Dat zijn de vogels!” Kijk eens om je heen. In de tuin scharrelt een merel zijn kostje bij elkaar. Een stel musjes hipt vrolijk rond en kwettert er op los. Als er geen vogels zouden zijn, zou de tuin er heel anders uitzien. Niet altijd zijn deze beesten een bron van vreugde. Als een argeloze automobilist zijn auto parkeert, langs de kant van de weg, om een frietje te gaan kopen, en bij terugkomst ontdekt dat een Reiger tijdens het overvliegen ‘iets’ op zijn auto heeft laten vallen, wordt hij daar niet vrolijk van. ‘Spellen als een Reiger’ is dan ook de uitdrukking. Het ziet er niet uit. Neem nou een terras op een zonnige dag. De mussen komen nog net niet van je bord eten, maar veel scheelt het soms niet. Als je iets op de grond laat vallen, zijn ze er als de kippen bij. Leuk toch.

Als je op een mooie dag een fietstocht gaat maken in de polder en je ziet een ganzenpaar met donzige jongen, dan geniet je daarvan. De kieviten die door de lucht buitelen en tijdens de vlucht hun typische geluid laten horen, klinkt ons als muziek in de oren. Maar een zwaluwenechtpaar, dat heeft besloten een nest te gaan maken onder een dakgoot, net boven de voordeur, maakt de bewoners niet blij. Lastig als je het huis in wilt gaan en er valt iets op je hoofd. Ook daar word je niet vrolijk van.

Als de was lekker wappert aan de waslijn en er een groep spreeuwen overvliegt kan dat problemen geven. Fris ruikend beddengoed is heel aangenaam, maar de visitekaartjes die deze straatjongens achterlaten zijn toch minder. Neem nou een nieuwbouwwijk. Alles is nog kaal, de plantsoenen zijn pas aangelegd, net als de tuintjes. Piepkleine bomen en struiken. Maar als na verloop van tijd de vogels er komen wonen, ziet het er allemaal net iets vrolijker uit. Ze verlevendigen het straatbeeld.

Als het bericht ons bereikt, dat een jogger in het bos is aangevallen door een Buizerd, omdat hij te dicht bij zijn nest kwam, reageren we verbijsterd. Maar helaas, die Buizerd heeft ook recht op een woonomgeving om zijn jongen groot te brengen, net als de mensen. Dat wordt nogal eens vergeten. De mens is geneigd om alles naar zijn hand te zetten, maar helaas, de natuur laat zich niet dwingen en eist zijn rechten op. Niet goedschiks, dan maar kwaadschiks. Gerechtigheid geschiede! En zo is het aloude gezegde nog steeds van toepassing: “leven en laten leven”. Dan is iedereen blij!

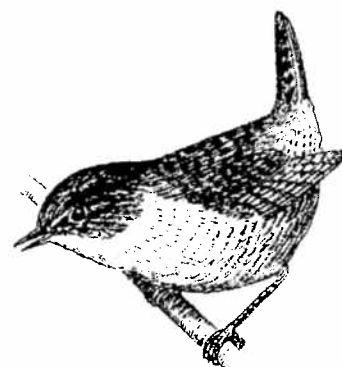
Adrie Nijssen

Buizerd

Vogelcursus 2008

Als je eenmaal lid bent van de Vogelwacht, blijft er veel te leren, daarom hebben ondergetekenden deelgenomen, of nogmaals deelgenomen, aan deze cursus. Bij het begin van de vogelcursus, waaraan ruim veertig personen deelnamen, werd aan iedere cursist het cursusboekje uitgereikt. Geweldig! Het zag er heel professioneel uit. Het is een boekje om te bewaren en nog eens na te lezen. Jacques Raats heeft de nieuwe uitvoering van dit cursusboek bewerkt. Bijna alle foto's zijn door hem gemaakt. Onze complimenten Jacques!

Winterkoning

De cursus werd gegeven door Liesbeth Verkaar, die ook steeds zorgde dat de koffie bruin was, Jan-Willem Hermans en Joop Bergsma. Joop moest helaas afhaken om gezondheidsredenen. Gelukkig gaat het nu weer heel goed met hem. Veel gaan we over de inhoud van deze cursus niet vertellen, dan wordt het Bruujssel te dik, maar we willen wel graag even vertellen dat de manier waarop de lessen gegeven werden, en het enthousiasme waarmee er verteld werd, de avonden heel boeiend maakten. Geen avond heeft het ons verveeld, ook al duurde het soms wat langer dan de bedoeling was.

We hebben met verbazing geluisterd naar de uitleg over onze gevederde vrienden. Ongelooflijk hoe zo'n beestje gebouwd is, en dat het gewicht van de kleine vogeltjes ongeveer het gewicht is van de zakdoek van Jan-Willem. En ze leggen duizenden kilometers af om ergens te overwinteren. Ook werd er tijdens de cursus aandacht besteed aan de zang van vogels. En vooral... hoe je al die geluidjes uit elkaar kunt houden. Een van de cursisten begon zich bezorgd af te vragen hoe ze thuis in godsnaam uit moest leggen dat ze echt op de vogelcursus zat. De ezelbruggetjes zoals: "Wie is de moeder van Jezus Christus geweest?" Zijn toch moeilijk aan het thuisfront uit te leggen.

Boerenzwaluw

Gelukkig kon alles in de praktijk gebracht worden tijdens een van de drie wandelingen die zouden volgen. De eerste wandeling was dan ook op zondag 16 maart. Geweldig weer, de hele morgen droog, alleen niet tussen zeven en acht uur. Toen bleek maar weer dat niet voor iedereen het begrip hetzelfde is tussen slecht weer en slecht weer. Gelukkig was Stijn in de buurt om de groep op te vangen. En als beloning kregen de cursisten de eerste Boerenzwaluw te zien. De anderen kregen een herkansing op zondag 6 april. Die dag werd het 'survivalen' voor de groep die met John op pad ging. Het water reikte tot je enkels en de schoenen konden getest worden. Maar.... het leverde wel een Witgatje op en een koppeltje Kleine Bonte Spechten. Geweldig. Daar doe je het voor! Alles is interessant aan en over vogels en in het bijzonder de vogeltrek. Vogels die vroeg

broeden komen als eerste aan in ons land. Al die zwaluwen, die helemaal vanuit Afrika in het voorjaar naar Nederland komen, alleen maar om te paren en te broeden. Zijn de jongen sterk genoeg dan vliegen ze in het najaar retour Afrika. Het mooie van de maanden maart en april zijn al die vogels, die van Siberië, Afrika, Frankrijk en Scandinavië vele en vele kilometers afleggen naar ons land, zich voortplanten en in het najaar weer terugvliegen. En dan heb ik het nu alleen maar over de zwaluwen. Het is zeker de moeite waard om alles over vogeltrek te lezen in het boek 'Vogels'.

Dinsdag 8 april 2008

Alweer de laatste avond. Jan-Willem behandelt hoofdstuk acht: 'Stootvogels en Uilen'. Stootvogels onderscheiden we in dag- en nachtstootvogels. Kenmerken van stootvogels zijn de zeer krachtige poten met klauwen om te grijpen en te doden en gekromde snavels om het vlees in stukken te scheuren. De mannetjes zijn kleiner dan de vrouwtjes. Zo zijn er uilen die 's nachts actief zijn zoals Kerkuil, Bosuil, Ransuil, Oehoe en Steenuil. Uilen hebben een unieke eigenschap, ze kunnen geluidloos vliegen, dat komt doordat de vliegpennen zijn voorzien van een donzige rand. Uilen die overdag actief zijn: Velduil en Steenuil.

Steenuil

Dit zijn wat wetenswaardigheden over vogels, maar ik hoop jullie nieuwsgierig te hebben gemaakt naar het boek 'Vogels' waar alles zeer uitgebreid wordt beschreven. Zaterdag 3 mei 2008 hebben we een wandeling gemaakt door de Maashorst, speciaal bedoeld voor de cursisten. Door het mooie weer en de prima uitleg was het een fijne morgen.

Liesbeth, Joop en Jan-Willem nog bedankt, dat jullie de vogelcursus, vergezeld met beelden, op zo'n boeiende wijze hebben gebracht.

Annie Vervest, Dorien Versteegden en Conny Koenen

Trektellen najaar 2008

In het kader van ons 25-jarig bestaan zal het trektelseizoen 2008 extra aandacht krijgen. We gaan namelijk proberen om een 100 % bezetting te krijgen. Het telseizoen begint op vrijdag 1 augustus en loopt door tot zondag 30 november 2008. Het ligt in de bedoeling om alle dagen te tellen van zonsopkomst tot zonsondergang. Uiteraard zullen de tellingen plaatsvinden vanaf onze vertrouwde stek, telpost Brobbelbies Noord.

De gemeente Landerd heeft ons twee bankjes geschonken die hier geplaatst gaan worden. Tevens is het telcomité bestaande uit: Toy Janssen, Peter van de Braak en John en Jan-Willem Hermans bezig om hier een schaftkeet neer te zetten, zodat bij slecht weer er geschuild kan worden.

We streven er naar om in ieder geval permanent twee tellers aanwezig te hebben op de telpost. Dit hoeven niet altijd leden van Vogelwacht Uden te zijn. Hulp van buitenaf is welkom. Binnenkort zal er meer bekend zijn en wordt een beroep op iedereen gedaan om hier zijn of haar steentje aan bij te dragen. Ook niet ervaren tellers zijn welkom, beter één onervaren teller dan géén teller!

Het blijft een streven, als het niet lukt is er geen man overboord. Toch zou het leuk zijn als we dit huzarenstukje kunnen klaren, waarbij we Vogelwacht Uden ook in Nederland nog meer bekendheid geven. Dus kom!

Het telcomité

Uitzonderlijk goed broedseizoen van de Kerkuil in 2007

Kerkuil

Voor de Werkgroep Uilen, was 2007 een bijzonder jaar. De winter van 2007 was de zachtste winter sinds de metingen van de laatste driehonderd jaar. Dat was eigenlijk al het eerste voorteken dat het wel eens een heel goed jaar zou kunnen worden. Zachte winters zijn op voorhand al heel gunstig voor de Kerkuilen. De zachte winter heeft ook geleid tot een groot aantal veldmuizen, het stapelvoedsel van de Kerkuil. Deze gunstige omstandigheden hebben dan ook bijgedragen aan het overleven van veel Kerkuilen in deze periode en dit leverde een groot aantal broedparen op dit seizoen. Daarnaast was niet alleen het aantal broedparen hoog, maar ook het aantal jongen per broedsel was bijzonder groot. In 2007 hadden we totaal vierendertig broedparen in ons werkgebied en die hebben 121 jongen laten uitvliegen, dat is meer dan een verdubbeling van het aantal jongen in vergelijking met 2006.

Goed muizenjaar

Het broedsucces hangt altijd samen met het muizenaanbod. Van weinig uilensoorten is het voedsel zo goed onderzocht als dat van de Kerkuil. Door het verzamelen en uitpluizen van de braakballen kan de menukaart van de Kerkuil worden vastgesteld. Landelijk hebben verschillende onderzoeken plaatsgevonden naar de prooien van de Kerkuil en door middel van de prooiresten heeft men het volgende in beeld gebracht:

In de onderstaande tabel staan de vier belangrijkste prooidieren weergegeven van de jaren 1996 - 2003.

Prooisoort:	Aandeel in procenten:
Veldmuis	40%
Bosspitsmuis	29%
Bosmuis	10%
Huisspitsmuis	7%

De Veldmuis is het favoriete prooidier. Het aantal Bosspitsmuizen lijkt misschien groot, maar ze wegen veel minder dan Veldmuizen. Met het maximale gewicht van dertien gram wegen ze niet op tegen de Veldmuis met maximaal gewicht van veertig gram. Toch is een verscheidenheid aan prooidieren bepalend voor de populatie. In de wintermaanden en in schaarse veldmuisjaren is de Bosspitsmuis een belangrijk alternatief. Gelet op de toename van de Kerkuilenpopulatie gedurende de laatste jaren, moet het muizen aanbod zeer behoorlijk zijn geweest en wist de populatie zich ook in mindere veldmuisjaren op een behoorlijk niveau te handhaven.

Broedsucces 2007

Zoals hiervoor al vermeld, speelt de Veldmuis een belangrijke rol in het broedsucces van de Kerkuil. Het aantal Veldmuizen wisselt nogal. In sommige jaren wemelt het ervan en soms lijken ze een heel seizoen van de aardbodem verdwenen. Het jaar 2007 was een uitzonderlijk goed muizenjaar met op sommige plekken een ware veldmuizenplaag. Dit had alles te maken met de warme en droge winter van 2006 - 2007 waardoor veel muizen in goede conditie hebben overwinterd. De muizen waren er dan ook vroeg bij waardoor al in het vroege voorjaar de veldmuizenpopulatie tot aanzienlijke hoogte moet zijn gestegen. De kerkuilen begonnen dan ook vier à zes weken eerder dan normaal met broeden. Begin maart werden in sommige kasten al de eerste eieren gelegd en werd er door uilen begonnen met broeden.

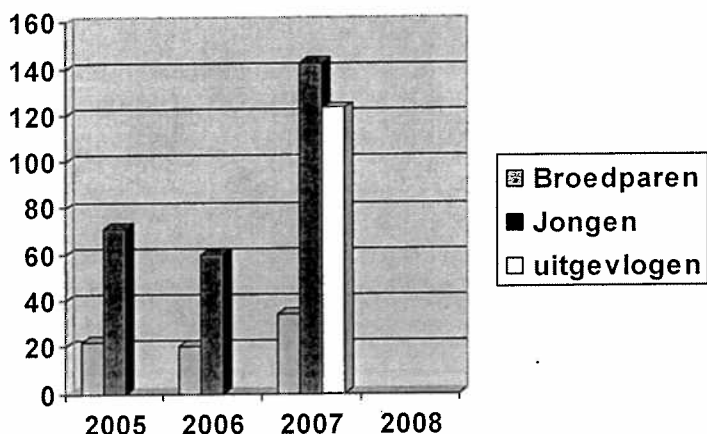
De gemiddelde legdatum ligt rond de eerste week van april en een legsel telt gewoonlijk vier tot zeven eieren. Het afgelopen jaar waren er verschillende legsels met tien eieren. De warme en droge maand april heeft daarna geleid tot een verdere toename van de muizenstand waardoor de voedselaanvoer door het mannetje niet stagneerde. Het aantal jongen was dan ook uitzonderlijk hoog. Nesten met zes of zeven jongen waren dan ook geen uitzondering. De aanvoer van prooien door het mannetje was soms zo groot dat de muizen opgehoopt in de kasten lagen. Aan het broedseizoen van de Kerkuil leek het afgelopen jaar maar geen einde te komen. Nauwelijks werden de laatste jongen van het broedsel geringd of er zaten alweer Kerkuilen te broeden op een tweede legsel. Kennelijk was de muizenpopulatie nog steeds behoorlijk groot. Op een locatie in Uden troffen we twee broedpaartjes aan op één en hetzelfde erf. Eén van de broedpaartjes heeft zelfs een tweede legsel gehad op korte afstand van de kast. In de kerkuilenkast van de Groenhoeve zijn in 2007 vijf jongen geringd, in 2006 na toevallige ontdekking waren dat er drie. Hopelijk komen ze ook in 2008 tot broeden in deze kast.

In de nu volgende schematische weergaven worden de resultaten van het afgelopen seizoen inzichtelijk gemaakt.

Broedresultaten van de Kerkuil 2007

Werkgebied: Venhorst - Boekel			
Door Rien de Mol			
Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen
11	≥ 50	49	45
Werkgebied: Odiliapeel - Volkel - Zeeland - Wilbertoord			
Door: John Hermans, Cor van Bree, Johan van Roosmalen, Wim Janssen			
Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen
4	≥ 19	17	16
Werkgebied: Keldonk - Erp - Boerdonk			
Door: Ad van Wanrooy, Carel van der Sanden en Tiny van den Elsen			
Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen
4	≥ 24	24	22
Werkgebied: Mariaheide - Veghel - Vorstenbosch			
Door: Jan van den Tillaart, Jacques Raats, William van der Velden			
Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen
6	≥ 23	19	13
Werkgebied: Uden			
Door: Peter van de Braak, Willie Bergmans en John Opdam			
Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen
9	≥ 38	33	27
Totaaloverzicht werkgebied:			
Totaal aantal broedparen	Totaal aantal eieren	Totaal aantal jongen	Totaal aantal uitgevlogen
34	≥ 154	142	123

Noot: Het aantal eieren is een aanname. Het aantal eieren is gebaseerd op het aantal jongen en de beschikbare gegevens met betrekking tot legselgrootte. In werkelijkheid zal dit aantal waarschijnlijk groter zijn.

Het jaar 2005

In dat jaar hadden we in ons werkgebied tweeëntwintig broedparen met eenenzeventig jongen, dat geeft een gemiddelde van 3,22 broedpaar.

Het jaar 2006

In dat jaar hadden we in ons werkgebied twintig broedparen met zestig jongen, dat geeft een gemiddelde van 3,0 broedpaar.

Het jaar 2007

In dat jaar hadden we in ons werkgebied 34 broedparen met 140 jongen, 121 uitgevlogen. Dat geeft een gemiddelde van 4,12 broedpaar

Alleen bij het jaar 2007 is er onderscheid gemaakt tussen het aantal jongen en het aantal uitgevlogen jongen. Of deze gegevens volledig zijn is nog maar de vraag, niet overal wordt er melding gemaakt wanneer en of er dode jongen zijn gevonden. Bij een eerste controle worden er soms meer jongen gemeld dan bij de tweede controle of tijdens het ringen. De betrouwbaarheid van deze informatie laat dus te wensen over, maar het geeft wel een mooi beeld. Van de voorgaande jaren had ik die gegevens niet beschikbaar, vandaar dat ze niet zijn opgenomen.

De Steenuil in het seizoen 2007

In het werkgebied Uden zijn geen kastcontroles uitgevoerd. Wel zijn er drie jongen genoteerd op basis van toevallige waarneming. Of dit een compleet beeld is geweest is niet bekend. Wel is er in de subregio een inventarisatie met geluid uitgevoerd en dat heeft twaalf steenuilterritoria opgeleverd. Ook in het werkgebied Mariaheide-Veghel-Vorstenbosch is een dergelijke inventarisatie uitgevoerd en dat leverde toen veertien steenuilterritoria op. Van de andere werkgebieden zijn geen gegevens bekend van een dergelijke inventarisatie. Wel zijn er gegevens beschikbaar van voorgaande jaren. Het is een opmerkelijk aantal locaties/territoria dat met behulp van geluidsinventarisatie in Uden en Mariaheide in beeld is gebracht. Dit geeft een mooi beeld van de steenuilpopulatie in de omgeving. Hopelijk zijn we komend seizoen in staat om ook in Uden de nestactiviteiten goed in beeld te krijgen. Over het aantal locaties/territoria mogen we best enthousiast zijn denk ik. Met de aangeleverde informatie is het volgende overzicht gemaakt.

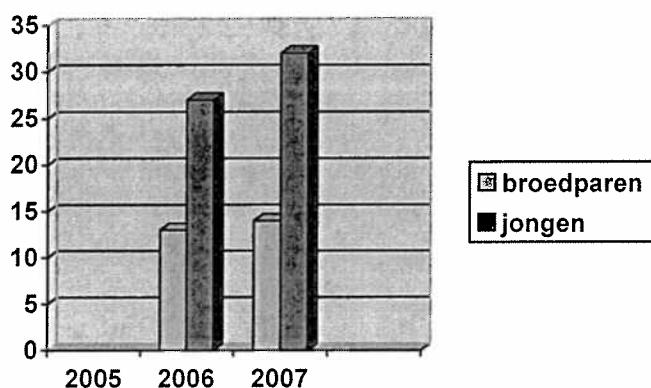
Steenuil

In het schematische overzicht (volgende pagina), is het aantal uitgevlogen jongen een aanname. Uit geen van de aangeleverde gegevens blijkt dat er dode jongen zijn gevonden, vandaar dat het aantal jongen en uitgevlogen jongen in aantallen gelijk zijn.

Broedresultaten van de Steenuil 2007

Subregio: Venhorst - Boekel Door Rien de Mol			
Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen
De broedresultaten met betrekking tot de Steenuil in de subregio: Venhorst - Boekel, worden door de werkgroep Boekel verwerkt. Rien heeft wel informatie aangeleverd, maar deze is niet opgenomen.			
Subregio: Odiliapeel - Volkel - Zeeland - Wilbertoord Door: John Hermans, Cor van Bree, Johan van Roosmalen, Wim Janssen			
Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen
2	≥ ?	4	4
Subregio: Keldonk - Erp - Boerdonk Door: Ad van Wanrooy, Carel van der Sanden en Tiny van den Elsen			
Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen
6	≥ ?	15	15
Subregio: Mariaheide - Veghel - Vorstenbosch Door: Jan van den Tillaart, Jacques Raats en William van der Velden			
Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen
4	≥ ?	5	5
Subregio: Uden Door: Peter van de Braak, Willie Bergmans en John Opdam			
Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen
1	≥ ?	3	3
Totaaloverzicht werkgebied:			
Totaal aantal broedparen	Totaal aantal eieren	Totaal aantal jongen	Totaal aantal uitgevlogen
13	≥ ?	27	27

In het jaar 2006 waren er dertien broedparen bekend in het werkgebied welke samen zevenentwintig jongen hebben grootgebracht. Dat geeft een gemiddelde van 2,07 broedpaar.

In het jaar 2007 waren er veertien broedparen bekend in het werkgebied welke samen tweeëndertig jongen hebben grootgebracht. Dat geeft een gemiddelde van 2,28 broedpaar.

Het werkelijke aantal zal waarschijnlijk hoger liggen dan wat de cijfers nu laten zien, dit heeft te maken dat er in Uden geen kast/locatiecontroles hebben plaatsgevonden. Hopelijk kunnen we aan het einde van seizoen 2008 een completer beeld geven.

Namens de Werkgroep Uilen,
John Opdam (Coördinator)

JeugdVogelwacht

Iedere maand komen ze bij elkaar en beleven ze wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor álle volwassen leden. Hun eigen clubblad heet Het Ei, gelukkig mag de eidooier ook in het Bruujssel.

JeugdVogelwacht vindt zeldzame Rugstreeppad

Een gek idee: JeugdVOGELwacht op zoek naar WATERbeesten. Maar ja, in de natuur heeft alles met elkaar te maken. Nog even wachten en dan kan de nieuwe waterwereld open. De groep start in het bos. In alle rust wordt de poel benaderd. "Dan schrikken de amfibieën niet zo."

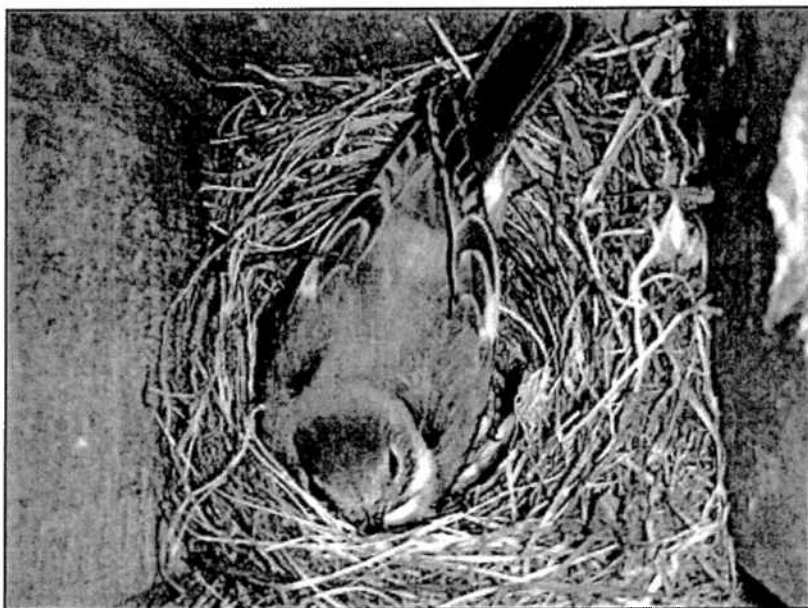
Een eerste schep levert meteen een hoop beesten op. Er zijn verschillende soorten salamanders die hier voorkomen. De eerste scheppen leveren alleen Kleine Watersalamanders op, later worden ook Alpenwatersalamanders gevonden. Even later staat begeleider Leo Ballering in de schijnwerpers. In een poging amfibieën te vinden glijdt hij uit. In een sierlijke boog belandt Leo in het water (zie foto). De val was niet erg moeilijk, het water uitstappen wel.

Na de bospoel wordt een aantal pas aangelegde poelen bezocht. Het terrein is nogal lastig begaanbaar, overal liggen sloten. Springen dus. Op Leo na dan, die is toch al nat. In de pas aangelegde poelen zijn minder salamanders te vinden, maar... ze zijn er wel! Plotseling wordt een bijzondere Pad gevonden. Een Rugstreeppad! Dit kleine diertje is zeldzaam en wordt via verschillende Internationale wetten beschermd. Als de Rugstreeppad wegzwemt eindigt ook een geslaagde activiteit.

Nestkasten controleren (door Leo Ballering)

Vanmorgen nestkasten controleren! Hadden we in januari al nestkasten gemaakt, nu gingen we in twee gebiedjes van de 'nestkasten werkgroep' laten zien hoe nestkasten gecontroleerd worden en wat je wel niet aan kan treffen. Nadat het de hele nacht geregend had en dat ook de hele ochtend zou duren, wat op zich niet zoveel uitmaakt voor de vogels in de nestkasten als die maar niet te lang open blijft, had de leiding gedacht dat de opkomst wel tegen zou vallen.

Leo, die deze activiteit organiseerde, zou die kinderen die toch zouden komen nog wel opvangen en eventueel kort een uurtje rondleiden.

De regen viel uiteindelijk mee en de groep kinderen werd groter en groter en daar stonden Harry Claassen en Leo met twee kleine auto's en veertien kinderen. Eigen schuld, dikke bult! moeten we het echt naar buiten gaan maar niet zo propageren! Gelukkig kon de moeder van Elsa nog wat kinderen in de auto proppen en hebben we er eerst

een paar afgezet bij het gebiedje van Harry en zijn toen doorgereden naar het gebiedje van Leo en een anderhalf uur later weer het zelfde terug. Uiteindelijk zijn we wel behoorlijk nat geworden van de struiken, maar niemand die dat erg vond, vooral dwars door het bos sjouwen was geweldig! We hebben dus echt weer de natuur gezien, door écht naar buiten te gaan! Alleen jammer dat Leo het lekkers vergeten was!

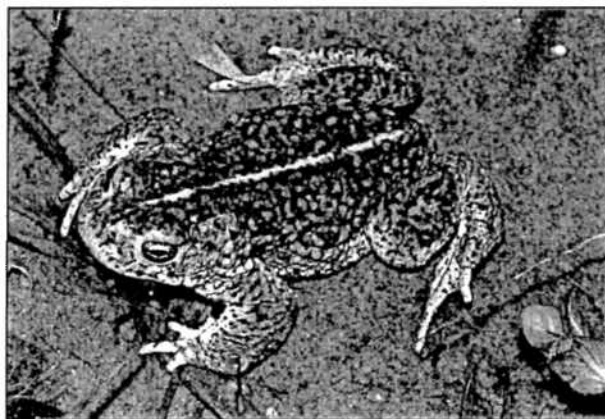
Breng jij de jeugd uit Uden echt naar buiten?

Wat is er nu leuker dan samen met jongeren van vogels en natuur te genieten? Jongeren begeleiden, terwijl zij jou met andere ogen naar de natuur laten kijken. De JeugdVogelwacht biedt jou nu die kans! We zijn op zoek naar een enthousiaste begeleider. Kennis van vogels en natuur is niet zo belangrijk. Een dosis humor, spontaniteit en respect voor kinderen wel. Lijkt het je wat? Neem contact op met een begeleider van de JeugdVogelwacht.

Echt naar buiten?

Ken je kinderen die wel warmlopen voor een grote portie natuur en elke derde zaterdag in de maand tijd hebben? Geef ze de gratis 'Buitengids', die is te downloaden op onze site. Voor kinderen die geen tijd hebben of voor volwassen vogelaars die willen weten wat ze zoal missen is er 'Ei Nieuws'. Opgeven kan op www.vogelwachtuden.nl (klik op jeugd) of neem contact op met: Stijn van Gils, Coördinator. telefoon: 06-44744883.

Stijn van Gils,
Coördinator JeugdVogelwacht

Rugstreeppad

Populair wetenschappelijk... 'Nationaal Park Lauwersmeer'

Ruim dertig enthousiaste vogelaars trokken dit voorjaar onder leiding van Peter Noy naar het Nationaal Park Lauwersmeer voor de jaarlijkse vierdaagse vogelexcursie. Veel deelnemers maakten voor de eerste keer kennis met dit indrukwekkende natuurgebied. Het gebied heeft dan ook een perfecte ligging voor vogels, zo pal achter de waddendijk. Wat een vogels! Duizenden Brandganzen en Rotganzen. Wat een rust! Wat een ruimte! En dan die prachtige wolkenluchten boven de zich eindeloos uitstreckende gouden rietvelden. Rietvelden doorsneden met slenken van de vroegere Lauwerszee. Een schilderij uit vervlogen tijden. Dat zoiets anno 2008 in Nederland nog bestaat! We mogen als vogelaars met recht 'Trots Op Nederland' zijn. Nou, getver niet massaal op Rita gaan stemmen. Dan blijft er weinig over om trots op te zijn.

Lauwerszee

Weinig vogelaars zullen zich gerealiseerd hebben dat het Lauwersmeergebied er voor 1970 nog precies zo uit zag als de Waddenzee nu: Eb en vloed bepaalden het landschap. Via prielen, geulen en slenken stroomde het zeewater in en uit. Bij eb vielen de zandplaten droog. De veerboot naar Schiermonnikoog vertrok toen nog vanaf Zoutkamp met een tussenstop in het haventje van Oostmahorn aan de Friesche kant van de Lauwerszee, vlak bij restaurant Toxopeus. De boot meerde af in de jachthaven van Schier. De 'nieuwe veerdam' is pas na de afsluiting van de Lauwerszee aangelegd. De vaartijden waren noodgedwongen aan het tij aangepast. Vaak gebeurde het dat je op de veerboot uren in een ondiepe vaargeul vast zat. Mijn eerste bezoek aan Schier dateert uit 1946. Groningen had in die tijd, via het prachtige Reitdiep, nog een directe verbinding met de zee. Verschillende keren voer ik gratis mee met beurtschipper Boersma vanuit mijn geboortestad Groningen naar Schier. Ik scharrelde in die tijd namelijk met zijn zuster.

Wierden en terpen

De eerste mensen kwamen rond vijfhonderd voor Christus in dit gebied wonen. Dijken waren er niet. Om droge voeten te houden bouwde men voor zichzelf en voor het vee veelal kunstmatige hoogten. Bij overstromingen staken de terpen boven de golven uit. Deze hoogten worden in Groningen ook wel wierden genoemd. Veel plaatsnamen herinneren nog aan deze oorsprong zoals Wierum, Metslawier, Engwierum, Holwerd, Dorkwerd en vele andere. Romeinse geschiedschrijvers repten al over een zonderling volkje dat te midden van de woelige baren op hoogten woonde, in dierenvellen rondliep en vis at. Veel terpen zijn jammer genoeg in het verleden, vanwege de vruchtbare aarde, afgegraven. Een aantal is echter puntgaaf gebleven. In de omgeving van het Lauwersmeer vind je de 'Terpenroute', beslist de moeite waard. Vaak vind je bovenop de terpen de voor dit gebied zo typerende stoere kerkjes met zadeldaktorens. Mooi door hun eenvoud. Deze kerken dateren uiteraard uit later tijden, nadat de Friezen Bonifacius een kopje kleiner hadden gemaakt. Het aantal bewoners groeide gestaag en op de terpen ontstond ruimtegebrek. Om huizen, hoeven, vee en landbouwgronden tegen de zee te beschermen begon men omstreeks het jaar duizend de eerste dijken rond de Lauwerszee te bouwen.

Lauwerszee wordt Lauwersmeer

We nemen een sprong in de tijd. Vooral de stormramp in de nacht van 31 januari 1953 heeft grote invloed gehad op het plan voor de afsluiting van de Lauwerszee. Het argument was vooral het vergroten van de veiligheid door het verkorten van de kustlijn. Er waren twee opties: de bestaande tweeëndertig kilometer lange zeedijken rondom de Lauwerszee op deltahoogte brengen of de aanleg van een dertien kilometer lange afsluitdijk. De regering was, vooral om financiële redenen, voor het ophogen van de bestaande dijken. De Friezen waren massaal voor afsluiting en verzamelden 135.000 handtekeningen: "Lauwerssé moat ticht". De garnalenvissers van Zoutkamp waren tegen afsluiting.

De Lauwerszee zou veranderen in een troosteloze modderpoel. Ook de natuurbeschermers waren faliekant tegen: één van de laatste inhammen van de Waddenzee verdwijnt. Weg zeehonden, eidereenden en de natuurlijke dynamiek van het gebied. In 1960 valt het *'Besluit tot Droogmaking van de Lauwerszee'*. In 1961 begint Rijkswaterstaat met dit gigantische project. In mei 1969 wordt de Lauwerszee definitief afgesloten en is het Lauwersmeer geboren.

Nieuwe natuur

Het is verbazingwekkend hoe snel de natuur het gebied heeft omgetoverd tot een geheel nieuw natuurgebied met internationale allure. Het nieuwe gebied was maar liefst ruim negenduizend hectare groot. Door de overheid werden plannen opgesteld om het Lauwersmeer in te richten en te beheren. Ongeveer zeventuizend hectare land lag braak en tweeduizend hectare bleef open water. De hoogste vruchtbare delen van het gebied werden bestemd als landbouwgrond. Het gebied ten noordoosten van de N361, de Marnewaard, werd ingericht als militair oefenterrein voor pantservoertuigen. Het oefenterrein is vrij toegankelijk, behalve wanneer tijdens oefeningen de rode vlag wordt gehesen. Rondom het Nieuwe Robbengat concentreren zich de recreatieve voorzieningen. Maar in het grootste deel van het gebied kreeg de natuur de vrije hand om zich te ontwikkelen. De afsluiting had natuurlijk een gigantische invloed op de oorspronkelijke waddennatuur: De overgang van zout naar brak en zoet. Reken maar dat er veel zout in de bodem zat. De zoute pioniers verdwenen langzamerhand en maakten plaats voor brak grasland. Al snel daarna begonnen de graslanden te verruigen. Het ontstaan van natuurlijk struweel heeft veel langer geduurd. Rond 1980 begon men met actief natuurbeheer. Grootgrazers, zoals Schotse Hooglanders, Koninkpaarden en streekeigen koeien en paarden werden ingezet om duizend hectare brakke grazige en slikkige terreinen kaal te houden. In gebieden waar geen begrazing werd uitgevoerd, nam de verruiging snel toe. De dierenwereld veranderde mee met de vegetatie. De vogels waren de eerste dieren die het gebied bevolkten. De zoetwatervissen dienden als voedsel voor lepelaars, aalscholvers en duikeenden. Vanuit het omringende 'oude' land trokken reeën, konijnen, hazen, vossen, muizen, mollen en andere kleine zoogdieren het Lauwersmeergebied binnen. Soorten pasten zich aan aan de steeds wisselende biotopen in dit dynamische gebied. Veel soorten uit de beginfase verdwenen. Maar er kwam een groot aantal nieuwe soorten voor in de plaats. Een soortgelijk proces speelde zich af bij de inpoldering van de voormalige Zuiderzee. De zorg voor circa. vijfduizend hectare natuur in het Lauwersmeergebied is sinds 1993 toevertrouwd aan Staatsbosbeheer. Het Lauwersmeergebied kreeg in 2003 officieel de status Nationaal Park toegekend. Een Nationaal Park is volgens internationale definities: *'Een aaneengesloten gebied van tenminste duizend hectare, bestaande uit natuurterreinen, water en/of bossen, met een bijzondere landschappelijke gesteldheid en planten- en dierleven, waar tevens goede mogelijkheden zijn voor recreatief medegebruik.'*

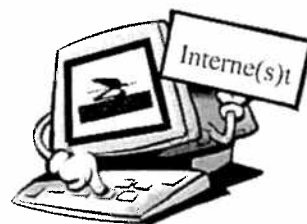
Gedempt tij

De waterbeheersing in het Lauwersmeergebied is van groot belang voor de afwatering van het Groninger- en Friesche land. Het waterpeil wordt vrij constant gehouden. Overtollig water wordt bij eb via de Lauwerssluizen bij Lauwersoog in de Waddenzee geloosd. Vanuit het Nationaal Park Lauwersmeer bestaat de wens om weer zout water in het gebied toe te laten. Ook wil men een beperkte invloed van eb en vloed toe staan. Onderzoek heeft uitgewezen dat dit zogenaamde 'gedempt tij' een gunstige invloed heeft op de natuurontwikkeling. Door het zoute water en de wisselende waterstanden komt er veel meer dynamiek in het gebied en kunnen struiken en bomen niet meer groeien. Zo blijft het gebied open en kaal. Dit is goed voor de meest gewenste vogel- en plantensoorten. De provincie Friesland is voor een 'zoet' Lauwersmeer terwijl de provincie Groningen voor 'Gedempt Tij' is. We zullen zien hoe de beslissing uitvalt. Eén ding is zeker: Het Lauwersmeer is en blijft met recht één van de mooiste vogelgebieden van ons land.

Joop Bergsma

Interne(s)t

In deze rubriek schrijf ik elk Bruujsel tips over vogels op Internet. Interessante websites te over. Surf over het Internet en klik op de hieronder vermelde hyperlinks. Wanneer iemand ook leuke websites weet, geef dat dan aan mij door. Wie weet staat het de volgende keer in het Bruujsel.

Filmpjes over vogels

Dit keer heb ik me laten 'vangen' door filmpjes van vogels op Internet. Het is echt fantastisch om te zien wat je er allemaal kunt vinden. Kijk maar eens op de volgende Engelstalige site van 'The Internet Bird Collection'. Hier staan heel veel mooie filmpjes over vogels: <http://ibc.hbw.com/ibc/>. In totaal zijn er bijna 24.000 te zien! Je moet wel de Engelse of Wetenschappelijke (Latijnse) naam weten, maar het is voldoende om de eerste drie letters te geven. Bijvoorbeeld de Gekraagde Roodstaart; Wetenschappelijke naam *Phoenicurus Phoenicurus*, je typt in 'pho pho' en 'search'. Daarvan zijn bijvoorbeeld al zestien filmpjes te vinden. De beste filmpjes staan bovenaan en de minder goede filmpjes onderaan. Als je een filmpje wilt bekijken, klik je op 'Play video'.

Opzoeken wetenschappelijke naam

Op bovengenoemde website heb je de wetenschappelijke naam nodig, deze kun je op diverse websites eenvoudig opzoeken. Bijvoorbeeld op www.soortenbank.nl. Linksboven in het scherm typ je de Nederlandse naam in en klikt op het pijltje. Vervolgens kun je de wetenschappelijke naam kopiëren met 'cut-and-paste'. Tip: Deze website heeft ook een leuke vogelquiz.

Vogelvakanties

Als je graag je vakantie wilt besteden aan vogelen en je hebt geen zin om zelf alles te regelen, dan kun je terecht bij www.birdingbreaks.nl. Op deze website vind je kant-en-klare reizen in binnen- en buitenland waar je zo op in kunt schrijven maar je kunt deze reisorganisatie ook vragen om speciaal voor jezelf een vogelvakantie te organiseren.

Webcams

Een paar jaar geleden was het nog heel bijzonder dat er een webcam geplaatst was in een nestkast. Op dit moment schieten ze als paddenstoelen uit de lucht. Hieronder een aantal links naar leuke webcams, zowel van vogels als van andere dieren:

Bij vroege vogels over diverse stootvogels, weidevogels, tuinvogels, dassen, enzovoort: <http://vroegevogels.vara.nl/Diverse-webcams-in-Nederland.287.0.html>

Bij vogelbescherming Nederland zes verschillende vogelsoorten waaronder de IJsvogel: <http://www.beleefdelente.nl>

Aaseters bij de webcam op kadavers bij Ooi: <http://www.dooddoetleven.nl/dooddoetleven/beelden>

Natuurlijk onze 'eigen' webcam niet vergeten, in de Kerkuilenkast zitten dit jaar Kauwtjes: http://www.vogelwachtuden.nl/webcam/frame_webcam_kerkuil.htm (let op; laag streepje).

Tot slot

Dit was weer een zeer kleine greep uit het ontzettend grote aanbod van informatie over vogels op Internet. Mocht je zelf nog zin hebben om wat rond te struinen op 'het net', kijk dan maar eens op www.vogelaar.startpagina.nl. Veel computer- en kijkplezier!

Jolanda Rutten

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij weer een opsomming van de bijzondere waarnemingen van begin maart 2008 tot en met eind mei 2008. Met het uitbrengen van het jubileumboek hebben we een levenslijst van de Vogelwacht gemaakt. Deze lijst met waarnemingen uit het verre verleden tot heden kan na dit voorjaar weer herzien worden. Rosse Grutto's waren vliegend gezien op de telpost, dankzij de foto's kon men deze determineren. Maar wat wel erg spectaculair was; een Jan van Gent op Bedaf. Helaas is deze vogel dood aangetroffen op een maïsland.

Verder natuurlijk enkele voor ons 'vertrouwde voorjaarsgasten' zoals de Blauwe Kiekendief die met twee exemplaren, man en vrouw, overwinterd hebben op de Brobbelbies, de Klapenster, vijf exemplaren in totaal geteld. De Klapenster in een groepje van vier stuks langs de Grensweg. En de Velduil is nu zelfs enkele dagen foeragerend gezien, voor onze omgeving erg bijzonder!

Wil je op de hoogte blijven over alle waarnemingen kijk regelmatig op onze site;

www.vogelwachtuden.nl.

Peter van de Braak, Inventarisatiewerkgroep, telefoon: 0413-253586.

E-mail: petervandeBraak@hetnet.nl

Datum:	Aant:	Soort:	Locatie:	Waarnemer:
01-03-2008	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst - Telpost Noord	Ron van Rossum
02-03-2008	1	Slechtvalk	Vorstenbosch	Teun van Kessel
03-03-2008	1	Ooievaar	Uden, Vluchtoord	Jan Verhoeven
07-03-2008	1	Rode Wouw	Leijgraaf - Vorstenbosch	Teun van Kessel
09-03-2008	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst - Telpost Noord	Toy Janssen
15-03-2008	2	Klapenster	Schajkse Heide zuidwest	Jan Verhoeven
22-03-2008	1	Bokje	Zeeland - Melkpad	Jos van der Wijst
23-03-2008	1	Bokje	Maashorst	Jan Verhoeven
28-03-2008	1	Jan-van-Gent	Bedafse Bergen	Ton en Karin Hermans
31-03-2008	1	Blauwborst	Maashorst - Begrazingsgebied	Peter Vlamings
31-03-2008	1	Smelleken	Maashorst	Jan Verhoeven
31-03-2008	1	Visarend	Uden	Ron van Rossum
07-04-2008	1	Purperreiger	Dinther - Waterzuivering	Teun van Kessel
09-04-2008	3	Bokje	Bedafse Bergen	Thijs Fijen
10-04-2008	5	Waterpieper	Bedafse Bergen	Otto Kwak
17-04-2008	5	Kraanvogel	Vorstenbosch	Teun van Kessel
20-04-2008	4	Beflijster	Maashorst	Jan Verhoeven
23-04-2008	1	Beflijster	Bedafse Bergen	Leo Ballering
23-04-2008	1	Zwarte Stern	Maashorst	Gerard van Aalst
26-04-2008	1	Nachtegaal	Kleuter	Henk van den Acker
27-04-2008	1	Draaihal	Volkel - Vliegbasis	Marc Poulussen
05-05-2008	2	Zwarte Wouw	Uden	Ron van Rossum
07-05-2008	1	Roodpootvalk	Maashorst - Telpost Zuid	Jan Verhoeven
07-05-2008	1	Wielewaal	Maashorst - Telpost Zuid	Gerard van Aalst
11-05-2008	2	Rosse Grutto	Maashorst - Telpost Zuid	Henk van den Acker
13-05-2008	1	Fluiter	Maashorst - Beekdal	Joop Bergsma
15-05-2008	30	Noordse Kwikstaart	Maashorst - Telpost Noord	Gerard van Aalst
15-05-2008	1	Ortolaan	Maashorst	Gerard van Aalst
18-05-2008	2	Grauwe Kiekendief	Maashorst - Begrazingsgebied	Henk van den Acker
24-05-2008	5	Kwartel	Maashorst - Telpost Zuid	Gerard van Aalst
24-05-2008	1	Raaf	Vorstenbosch	Teun van Kessel
25-05-2008	1	Velduil	Schajkse Heide zuidwest	Gerard van Aalst

Hemelvaartexcursie naar Lauwersmeer (1 t/m 4 mei 2008)

Inleiding

Dit jaar alweer de vijftiende editie van de voorjaarsexcursie. Een 'traditional' binnen de Vogelwacht. Ruim dertig enthousiaste vogelaars hebben genoten van deze gezellige meerdaagse excursie. De weersvoorspellingen waren goed (en ook uitgekomen!). Na vier dagen vogelen rondom het Lauwersmeer (van kijkhut naar kijkhut) en zelfs een dag naar Ameland kon de balans worden opgemaakt; totaal 129 vogelsoorten gezien en/of gehoord. Hieronder enkele bijzondere zoals: Roodhalsgans, Regenwulp, Strandplevier, Bruine Kiekendief, Rode Wouw en zelfs een Amerikaanse Wintertaling. Liesbeth Verkaar heeft deze meest bijzondere soorten nader onder de loep genomen (zie verderop in dit Bruujtsel).

Groepsaccommodatie 'Het Kollumeroord'

Ons onderkomen lag op een schitterende locatie, tegen het Lauwersmeer aan en midden in de natuur (Jacques; bedankt voor de tip!). Het 'Lutjewad' en het 'Kikkergat' waren onze slaapverblijven. Met enig improvisatievermogen van zowel de deelnemers als ook de gastheren kwamen we er samen toch weer uit. Hoewel ondergetekende op een gegeven moment niets meer over 'dekbedovertrekken' e.d. wilde horen! Het blijkt iedere keer weer opnieuw dat alles snel went en voordat je helemaal gewend bent, mag je weer naar huis.

Wie gingen er dit keer mee?

Jan van Bergen, Joop Bergsma, Tiny en Riet van Boekel, Simone van de Burgt, Lambert Cox, Francien en Tiny van den Elsen, Bert van Ginkel, Petra Hermens, Sjoukje van de Heuvel, Leo van den Heuvel, Ineke Kleijnen, Antoinette Klören, Conny Koenen, Els en Frans Loeffen, Lia Mickers, Rien de Mol, Sjan en Peter Noy, Lies Schoenmakers, Theo van der Velden, Theo Veldpaus, Liesbeth Verkaar, Theo en Dorien Versteegden, Annie Vervest, Alexander Vesters en Peter en Tonny Vlamings.

Goede sfeer

Wat verder opvalt tijdens zo'n excursie, de harmonieuze sfeer, het saamhorigheidsgevoel. Dat is echt uniek en maakt de meerdaagse excursies van de Vogelwacht erg gezellig en waardevol. Naast het vogelen, genieten van de natuur, het buiten zijn, leer je de mensen ook op een andere manier kennen. Zoals in de aankondiging staat: 'wanneer je éénmaal bent meegeweest, wil je

voortaan altijd mee', is zeker niet overdreven. Voor de liefhebbers: dit najaar gaan we van 4 tot en met 8 oktober naar het mooie en veelzijdige Ameland, dé parel van de Wadden! Rest mij nog iedereen te bedanken voor de gezelligheid en tot de volgende keer.

Peter Noy

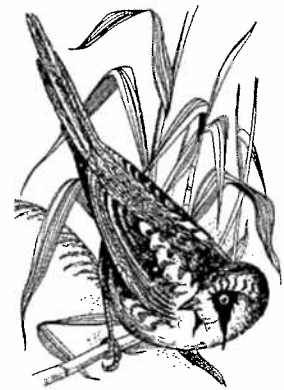
Donderdag 1 mei door Els en Frans Loeffen

Nog maar net onderweg, ging de telefoon, Peter Noy, of ik een impressie van de eerste dag wilde maken. Ik dacht eigenlijk in de luwte mee te zweven. Voor de eerste keer met de Vogelwacht op stap met dertig 'vreemde vogelaars'. Maar oké, in ruil voor al die kennis die ik toch maar gratis gekregen heb, zal ik mijn indruk geven. Met strikte precisie gleed het asfalt onder ons door naar Friesland waar we twee minuten te vroeg aankwamen. Het organisatietalent van Peter kwam overal naar voren. Alles is goed gedocumenteerd en geregeld of werd geregeld. Na de koffie gingen we wandelen in 'de achtertuin' en al gauw vlogen tientallen vogelgeluiden met hun namen ons om de oren. Zo, dat wordt opletten geblazen! Die lui weten en horen vooral veel.

Ik heb me direct aangemeld voor de piepcursus. Om drie uur gingen we naar het natuurgebied Ezumakeeg. Op de bult was het erg windering maar het aantal vogels wat daar te bewonderen was liet je de kou vergeten. Genieten was het en niet alleen van de vogels, de natuur was prachtig! Volop lente.'s Avonds na het eten van de vlinders, voor sommigen zonder saus, werd je nog even ingepeperd dat je nog aan het begin van je carrière staat. De vogellijst werd ingevuld met een dikke tachtig soorten die ze gezien hadden. Maar ik heb voor mezelf ook goed gescoord. Met onder andere het Baardmannetje en de Kemphaan als hoogtepunt, en natuurlijk de Roodhalsgans.... O nee, die stond in het boek!

Wat ons zoal was opgevallen:

- Organisatie was geweldig, bijna alles klopte;
- enorme gratis kennis op een kluitje;
- en al vroeg je voor de tiende keer "wat is dat?" Was er altijd wel iemand die het nog een keer enthousiast herhaalde: "blauw kopje, witte oogstreep, oranje buikje, zwarte poten, geen navel.. dus..?"
- gezellige groep met één gezamenlijk doel;
- weer veel nieuwe ezelsbruggetjes geleerd die voor de vogels bedacht zijn;
- de Krakeend heeft een suikerklontje op haar kont;
- de Pijlstaart heeft een vraagteken in de nek;
- de Kluut blauwe poten. En dan nog al die geluiden... om tureluurs van te worden!

Baardmannetje

De tweede dag gingen we 'van het land af' naar Ameland, maar dat mag een andere geluksvogel beschrijven. Kortom: In de avond bij een lekker biertje waren wij best gewend geraakt aan de vogelaars en als we door de screentest komen, willen we graag nog eens mee.

Vrijdag 2 mei door Bert van Ginkel

Beleef de lente!

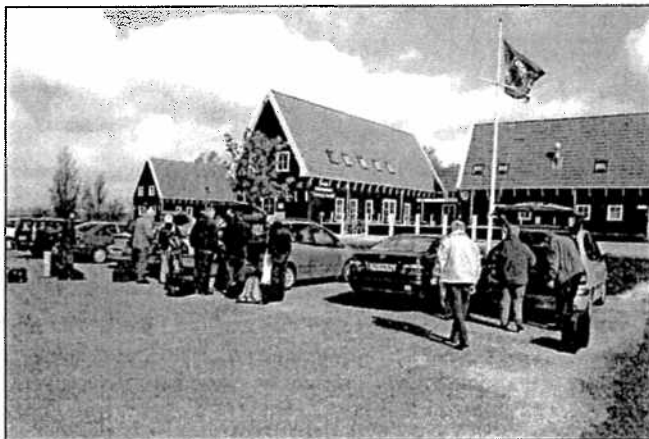
Luidt ook dit jaar weer de kreet van Vogelbescherming Nederland voor de real life soap waarbij je via Internet de gebeurtenissen rond een aantal bij vogelnesten geplaatste webcams kunt volgen. Het aantal is dit jaar zelfs uitgebreid, maar wat is er nog mooier dan er zelf op uit te trekken en dan nog wel naar het vogelparadijs bij uitstek, het Lauwersmeergebied. En dat trof. Een paar maanden geleden heb ik mij aangemeld als lid van de Vogelwacht Uden e.o. Ik was dit al heel lang van plan maar zoals bij zoveel plannen kwam het er maar niet van.

Ik kreeg na aanmelding direct een mail van Liesbeth dat als ik zin had ik nog mee kon met de voorjaarsexcursie naar dat Lauwersmeergebied én naar Ameland. Er was nog één plaatsje over. Ik had juist een nieuwe telescoop aangeschaft en zou die mooi kunnen uitproberen. Om goed beslagen ten ijs te komen was ik een kleine week eerder met een paar specialisten van de vereniging mee gegaan naar het Nationaal Park 'De Sallandse Heuvelrug' en de Oostvaardersplassen. Korhoenders, ik had ze al heel lang niet meer gezien en dit was dus dé gelegenheid bij uitstek. Maar ja, vertrek om vijf uur vanuit Uden. Mijn, via Internet bestelde camera, had vertraging opgelopen zodat ik ze niet kon fotograferen. Nou bleek dat achteraf niet zo erg, ik had mijn handen al vol met de bediening van alleen de telescoop en vooral om de vogels in het beeld daarvan te vangen. Maar het is gelukt, mijn dag was na een half uurtje al goed toen we een paar hennen van heel dichtbij konden bekijken, even later gevolgd door een paar hanen nabij hun 'bolderplaats'. Van een plaatselijke IVN'er vernamen we dat het aantal hanen dit jaar weer was afgenomen, tot het teleurstellende aantal van twaalf hanen, in 2007 nog vijftien. Later troffen we een boswachter aan die nog zo'n mooie zwarte krulveer in de auto had liggen en zei bang te zijn dat ook de eigenaar daarvan mogelijk door een Havik zou zijn gedood. Overigens schijnen de redenen van de teruggang niet te verklaren. Ook in België schijnt het slecht te gaan met deze soort, zelfs zo slecht dat ze daar zijn verdwenen en de Belgen massaal naar de Sallandse Heuvelrug komen om ze nog te zien. Daarna nog even naar de Oostvaardersplassen om bij een telpost te horen of er nog bijzondere soorten waren waargenomen om vervolgens op zoek te gaan naar een Ringsnaveleend die ergens tussen de Kuifeenden rond moest zwemmen. Nou, dat was niet lang zoeken, Toy, Chris en John wisten precies waar dat diertje zat. Nabij een uitkijkhut Dwergmeeuwen en verschillende steltlopers bekijken en, en passant, een vos en vele herten. Nog even een Zilverreiger, een frietje en een visje scoren, om twaalf uur, een stukje onder langs het struweel met opengedraaide ramen naar de Nachtegalen luisteren, om vervolgens met spoed terug te rijden naar Zeeland alwaar een Draaihals was gesignaleerd. Alexander en Tiny bleven nog even 'polderen'. Ook berichten over bijzondere vogels werden van andere vogelaars uit Breskens vernomen. De Draaihals helaas niet meer aangetroffen.

Korhoen

Terug naar de voorjaarsexcursie. Mijn dorpsgenoot Jan van Bergen haalde mij op 1 mei jl. om zeven uur op, in Uden werd de auto volgeladen, stapte Leo van den Heuvel in en werden we gecompleteerd door nog een nieuw lid, te weten Lambert Cox. Met in totaal acht auto's en 31 inzittenden begaven we ons in de richting Friesland, naar de groepsaccommodatie 'het Kollumeroord' in Kollumerpomp. Onderweg natuurlijk alleen oog voor de vogels langs de autosnelweg; Grutto, Kievit, Ooievaar en een enkele Kiekendief. Natuurlijk waren wij in verband met onze veiligheid ook de ogen van Jan, onze chauffeur. Later tijdens de trip moest ik ook nog mijn oren aan hem afstaan. Vooral voor de hoge tonen van bijvoorbeeld de Sprinkhaanzanger.

Wat een geweldige locatie had Peter, onze grote leider, voor deze excursie uitgezocht. Een oase van rust die alleen prettig 'verstoord' werd door de zang van de zeer vele vogels ter plaatse. De voor zelfs een zomer hoge temperatuur en de niet aflatende zonneschijn maakte de dag, overigens ook de overige dagen, meer dan goed. Koffie drinken, spullen op de kamers dumpen en snel het gebied verkennen. Je hoefde niet ver te gaan. Rond ons onderkomen wemelde het van de vogels.

Rietzangers, Sprinkhaanzangers, Putters, Graspiepers en voor enkelen onder ons een achter ons onderkomen langs scherpende IJsvogel. Iets verder wandelen en de Bruine Kiekendief werd gezien en iets verder ook de Baardmannetjes. Tot onze schrik zagen we nabij ons onderkomen echter ook de voorbereidingen voor de bouw van een nieuw bungalowpark. Het grote aankondigingbord daarvoor hadden we bij onze aankomst bij de toegangsweg al zien staan. Hoe kan men in vredesnaam in zo'n gebied nou een recreatiepark bouwen. Later vernamen wij van onze gastheer dat er enorme protesten tegen de bouw waren geweest, maar ja, ook in Friesland begin je niets tegen de projectontwikkelaars. Mogelijk dat de nieuwe campagne met de slogan 'Kust: ruimte voor vogels en mensen' van Vogelbescherming Nederland met als doel de kust als leefgebied voor vogels te verbeteren, ook dit soort uitwassen kan voorkomen. Niet alleen de stijgende zeespiegel, de zure regen, de drukte op het water en het strand, maar ook de recreatieparken drukken een zware stempel op dit soort mooie gebieden.

Ons onderkomen leende zich bij uitstek voor ons doel, al was onze gastheer Henk zich niet geheel bewust waaraan hij was begonnen. Ik zal en mag het niet hebben over onderlakens, gekookte eitjes, fruit en wat al niet meer, maar de omgeving compenseerde dit gemis ruimschoots. Hoe ben ik trouwens tot het schrijven van dit stukje gekomen? Ik stond de tweede dag van onze trip op het bovendek van de veerboot naar Ameland met mijn verrekijker naar de visdiefjes, stormmeeuwen en vooral de eiders te kijken en we waren nog maar net 'los' van Holwerd-steiger toen ik vanuit mijn ooghoek Peter resoluut op mij af zie komen lopen. Ik was nog maar net bekomen van al het moois dat op zee was te zien en aan zijn blik zag ik: Die moet iets van me. En ja hoor: "Bert, zou jij een reisverslag voor het Bruujsel willen maken over de Amelandtrip? Het moet wel een beetje een humoristisch stukje worden." Een humoristisch stukje over serieuze vogelaars, over nerds? Ik nog vragen of het over vogels moet gaan en zo ja, over de vogels die we die dag zouden zien. Ik voelde mij zeer vereerd dat ik voor een stukje werd gevraagd maar enigszins bekomen had ik al gauw door dat ik een gewillig slachtoffer was en dat er eigenlijk geen andere vrijwilligers waren. En die 'nieuwe' zegt toch geen nee. Ik als beginnend vogelaar een stukje schrijven? Waarover kon ik schrijven dat die doorgewinterde vogelaars nog niet wisten? Ik was natuurlijk al een paar keer als 'volger' mee geweest. Niet alleen naar de Sallandse Heuvelrug en de Oostvaardersplassen, maar ook met de avondwandeling naar het Hemelrijk. Ik had hierdoor enigszins zicht gekregen op de structuur binnen de vereniging, de verschillende lagen, de hiërarchie maar vooral ook de vriendelijkheid, gezelligheid en de bereidwilligheid om kennis en ervaring met een eenvoudige vogelaar als ik te delen. Ik dus 'ja zeggen' op het verzoek van Peter, niet wetende waaraan ik begon.

'Diehard'

Direct na het verlaten van de boot in Nes en het klaarmaken van de fietsen bleek namelijk al dat een aantal lieden was verdwenen. De groep was dus uiteen gevallen en het zou dus moeilijk worden om over iets 'gemeenschappelijks' te schrijven. Ik bleek deel uit te maken van een groep echte liefhebbers. Wel één met 'mietjes' dacht ik nog toen ik thuis het inschrijfformulier invulde. Wil je een herenfiets reserveren of een damesfiets? Ik natuurlijk een herenfiets besteld maar tijdens de trip naar de Korhoenders hoorde ik van Alexander al waarom dat was. En natuurlijk ging ik een keer bijna op mijn gezicht. Omdat ik maar een beetje strategisch achter de groep aanreed waardoor ik natuurlijk alles in de gaten kon houden wat eventueel voor dit stukje bruikbaar zou zijn heb ik niet goed de route in de gaten gehouden.

Ik schat dat ongeveer de helft van de groep vanaf de boot in Nes ‘per ongeluk’ richting Hollum/Ballum is gefietst en dat wij met ons groepje de andere kant op, rechtsaf, onderlangs, binnendijks richting Buren en Kooiduinen zijn gefietst, om vervolgens na een terrasje naar het noorden te rijden om nog even op het strand te kijken. Eén deelnemer, Frans Loeffen, was zo fanatiek, die wilde door niemand gestoord worden en ging alleen op pad. Die zal wel veel vogels hebben gezien. Hij vond echter wel steeds weer ‘zijn’ Els terug. Direct aan het begin van de fietstocht werd er halt gehouden bij een Fuut op zijn nest, gevolgd door een Meerkoet met zijn jonge donsbolletjes. Bij de dames kwam het moederinstinct onmiddellijk naar boven en de fotoapparatuur werd dan ook direct in gereedheid gebracht. Als ikzelf mijn apparatuur eindelijk had uitgesteld werd er meestal direct weer aangefietst. Dit is mij ongeveer vier dagen blijven overkomen. Terug naar mijn opdracht: Zeearend, Kraanvogel, Amerikaanse Wintertaling (iets ander streepje als de onze), Roodhalsfuut, Witoogeend, Appelvink, zomaar een paar soorten waarnaar we in het Lauwersmeergebied op zoek waren. Helaas kan ik hierop niet verder ingaan. Ik mag alleen over de trip naar Ameland schrijven! Nou kan ik natuurlijk een opsomming maken van vogels die we zoal hebben gezien en/of gehoord: (Brandganzen, Rotganzen, Grutto’s, Rosse Grutto’s, Kievieten, Kluten, Tureluurs, Wulpen, Regenwulpen, Steenlopers, een Strandplevier, Bontbekplevieren, Oeverlopers, Groenpootruiters, Zwarte Ruiters, Lepelaars, Grote Zilverreigers, Visdieven, Stormmeeuwen, Dwergmeeuwen, Eiders, Rietgorzen, Rietzangers, Sprinkhaanzangers, Snorren, Wielewalen, Nachtegalen, Kneuen, Tapuiten, Paapjes), waarvan toch een groot aantal soorten uiteindelijk in het buiten mijn opdracht vallende Lauwersmeergebied en ook nog een Roodhalsgans in de Bantpolder, maar dat doe ik niet. Ik zeg ook niet dat we in vier dagen met z’n allen bij elkaar zo’n kleine 130 soorten vogels hebben gezien en/of gehoord. Mijn opdracht was namelijk om het leuk te houden.

We gaan dus gewoon weer fietsen. Was ik onderweg nog teleurgesteld in Lambert, die aan het begin van de rit met ons groepje was meegefietst, maar plotseling was verdwenen en met Conny was achtergebleven, later op de avond maakte hij dat ruimschoots goed. Hij was achterop geraakt en kon ons niet meer terug vinden. Dat geloof je toch niet. Zo’n klein eiland, zo’n grote telescoop en een fiets met zeven versnellingen en dan toch nog de groep uit het oog verliezen. Hij baalde, volgens zijn eigen zeggen, verschrikkelijk maar had even later de dag van zijn leven. Hij kreeg plotseling enkele deelnemers van de andere groep in het oog en die riepen: “Snel, snel, kom gauw”. En met zijn telescoop voorzien van camera in de aanslag snelde hij naderbij om vervolgens als raszuivere slechtvalkenman een Slechtvalk te aanschouwen die zojuist een Grutto had geslagen.

De kop was inmiddels van de lange hals verwijderd maar de rest van het drama kon hij ongeveer een kwartier lang filmen. Totdat het water langs de kust waar zich dit afspeelde te dicht bij kwam en de vogel er vandoor ging. Later op die dag, terug in Kollumerpomp, konden ook wij dit tafereel op de film via zijn laptop bekijken. Zelf fietste ik, op dat moment van filmen, met ons groepje door de duinen en kon ik genieten van de Kneuen op een braakliggend veldje en de Nachtegalen in het

struikgewas langs het fietspad. “Die braakliggende veldjes moet je altijd met je kijker afspeuren”, hoor ik Joop zeggen, “daar kun je heel vaak leuke soorten zien die zich tegoed doen aan de zaadjes van de verschillende onkruiden”. Even verderop een college over de Nachtegaal. Iedereen luisterde aandachtig. Totdat Leo aan kwam scheuren op zijn opgevoerde elektrische fiets. Dat alles goed is gegaan met al die tegenliggers op die smalle paadjes is mij een raadsel. Aan het eind van de trip in Nes de fietsen inleveren, de sterke verhalen van de andere groep aanhoren, om vervolgens met de boot terug te gaan naar het vaste land. Had ik de e-mail van Peter maar serieuzer genomen en zonnebrandolie meegenomen, dan hadden mijn handen niet zo’n pijn gedaan.

In Kollumeroord voor het eten nog even een grote (la) Trap(pe) scoren met Leo, Jan en anderen om vervolgens na de maaltijd nog even een wandelingetje te maken rond ons onderkomen. Daarna was het opnieuw tijd voor een La Trappe of een ander drankje en veranderde de wat kale eetzaal in een gezellige herberg. Ik weet niet waarom, maar op een gegeven moment veranderde de twee rijen tafels in een vrouwen- en een mannentafel. Gezelligheid kent geen tijd en onder invloed van de nodige drankjes kwamen de verhalen los. De mannen zich afvragend waar die vrouwen het toch over hadden en de vrouwen (denken de mannen) zich maar afvragen waar die mannen het toch over hadden. Dit laatste was natuurlijk voor de vrouwen niet moeilijk te raden. Zeker niet toen we later op die avond, naar aanleiding van één of ander onderzoek, ook nog een college over 'borsten en billen' kregen voorgeschoteld. Ik weet niet meer wie de docent was.

Toen de massa naar bed was en alleen de harde kern nog aanwezig was werd onze gastheer Henk nogmaals verleid om plaats te nemen achter de piano om de nodige verzoekplaatjes te spelen waarbij door hem ook nog werd gezongen. Omdat het na de Amelandtrip vrij laat was geworden kon er voor het donker niet meer op uit worden gegaan. Dit werd de volgende dagen echter ruimschoots goed gemaakt. Laat naar bed, heel vroeg eruit (zes uur), slapen was toch moeilijk met een stereo en later quadrafonie aan gesnurk (zes mannen op een zaaltje), ook douchen

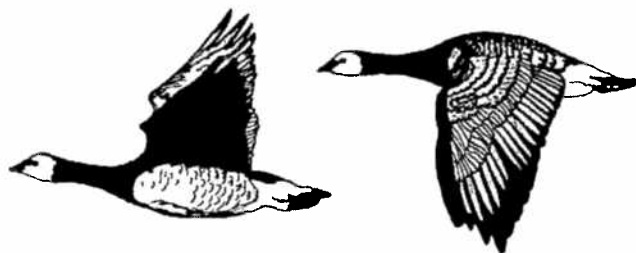

was dan nog mogelijk en voor het ontbijt een rondje te voet en later ook per auto. Er moesten nog een paar soorten, die in het gebied aanwezig moesten zijn, worden gevonden. Met een soort ADHD-rit vlogen we van hot naar her. Het Paapje, de Snor en uiteindelijk de Wielewaal werden nog 'gescoord.' Heel veel Bruine Kiekendieven, vooral mannetjes, werden gezien. De vrouwtjes zaten waarschijnlijk veelal op hun nest. Heel veel plantensoorten heb ik gemist. Volgens de beschrijving van het gebied wel vijfhonderd soorten. Ik begon als liefhebber onder de andere liefhebbers waarbij de gezelligheid en de sociale contacten belangrijk waren maar werd gaande weg steeds fanatieker en wilde in die paar dagen dat we in het Noorden waren uiteindelijk toch zoveel mogelijk vogels zien.

Ook mijn vaardigheden met de telescoop, of beter het ontbreken ervan, en de daarop gemonteerde camera, wilde ik trainen. Mijn verontschuldiging bij deze aan diegenen die het betreft voor mijn tekortkoming voor wat betreft de sociale omgang en aan Peter voor wat betreft de matige kwaliteit van de foto's. Deze waren niet van een kwaliteit geschikt voor publicatie. Maar ik beloof te zullen blijven oefenen. Dan heb ik nog het verzoek aan Peter om onder aan de uitnodiging niet meer te zetten: Een prettige (vogel)vakantie. Dan moet ik thuis zoveel uitleggen.

Rest mij nog iedereen te bedanken voor de gezellige en vooral leerzame dagen. Tot ziens en tot de volgende keer.

Bert van Ginkel

Brandganzen

‘Saterje treie maaie door de Moskjes’

Half zeven Opstyn ien de hoop de Blauwbjast en IJsvoegel te sjen. It wy kawd. Dauw en nevel lei oer it wetter. Nei it ontbijt stijgt de temperatuur en gjinne we mei de autos roon it Lauwersmar: Frieslawn–Greens–Frieslawn. Bij de eerste stop, drest nei Zoutkamp, score we de Blauwbjast en it Burdmantsje. Heug ien de loft verrast uus de Reade Wouw. We jerre it geloed ‘Hink stap spro-ong’ en der sit de Reitgwers in it reit te fierljeppen. Fjirder rieden we nei it ‘Jaap Deensgat’. Het wetter stijt te heug fwar de ‘lopertjes’ (rinnerkes). Broekspypen wudde awritst, jossen en vesten gjinne uut. Joop freegt tastemming fwar ontbleating en dan bliket zelfs allinnig in

Blauwborst

‘zak’doek grut genawg te wêzen. Joop dot wonderen mei yn pakje appelkoeken. Hij jouwt iederyn in koek en hawd er nog yn oer. Dit neamde hij de wonderbaarlijke spijziging. Fjirder trog we nei ‘Nieuw Robbengat’. Dêr swemt in ‘diabeet’ Krakeend. It soekerklontsje wy moeilijk te vienen sei Liesbeth. Joop sjut ien de telescoop twa oeverridders op de houten awpjelling en freegt ot we ‘pealdansers’ sjen wolle. Uuze magen wurde vuld mei kofje, thee, friet, kroketten, tosties en ys. Peter twiefelt, wont Sjan hat nog Sultana’s, maar ot iederyn klee is ropt Peter toch: “Ik wol in tostie mei ananas”. Mei de auto fjirder oer de zeediek. Dêr hawwe we kuierd bei militair terrein ‘Marnewaard’ Boven op de heuvel wipt in Hoetsje. Wei sjonge uut folle bjast: ‘Yn-Twa-Treye-Fjouwer, Hoedje van...Alexander? Het blike twa ore meensken te wêzen. Ze spielen under yn hoetsje..... hoedsje wip?

Werom richting Frieslawn langs de supermerke. Peter keepet trietig airen. Wot broed hij no wer uut? Bei it fwotrieden van de supermerke zwaait iederyn Conny uut, omdat Joop verjit har mei te nimmen. Trogrieden nei voegelijkhut ‘Ezumakeeg’: dêr binnen vechtende kemphanen en verliefde zwanen. Bei de volgende stop it heugtepunt (BBZ-tsje): Iederyn sieket ien de telescoop nei in Amerikaanse Wintertaling. Joop fient him en Liesbeth ropt: “Ik ha ek in mooi kontsje!” Verhit komme we om half zeven s’avonds (Fries: jelwe sawnen) om te ieten méi en ién it Roode hoofd. De fanatiekelingen springen dêrnei nog ien de auto op zoek nei in Snor.

Zondag 4 mei door Antoinette Klören

En weer wacht ons een prachtige dag, weliswaar de laatste, maar ten volle benut. Voor velen een wandeling al voor dag en dauw. Water en riet herbergen veel rietzangers, maar ook de Koekoek en Blauwborst zijn van de partij. Om acht uur ontbijt en een ei als verrassing erbij. Voor Peter is er een welverdiende attentie en een goed ingestudeerde aubade. Vervolgens worden spullen gepakt en kamers geruimd. Met auto's maken we een mooie tocht met talloze stops, zien veel vogels onder een helder blauwe hemel. Dat is écht genieten! We maken nog een wat langere wandeling, tussen ganzen, tureluurs en grutto's en langs het Wad terug.

Koekoek

Rond half drie gaan we richting ‘huis’, waar de koffie wacht. Even rust op het terras voordat we tegen drieën weer naar Uden gaan. Om zes uur moe maar voldaan thuis, na een paar prachtige dagen in een mooie omgeving, schitterend weer en een fijne groep mensen. Iedereen bedankt daarvoor, maar vooral Peter!

We hebben genóten!

Vogelwaarnemingen excursie Friesland door Tiny van den Elsen

1. Aalscholver	45. IJsvogel	89. Slobeend
2. Baardman	46. Jan-van-Gent	90. Smient
3. Bergeend	47. Kauw	91. Snor
4. Blauwborst	48. Kempphaan	92. Sperwer
5. Blauwe Kiekendief	49. Kieviet	93. Spreeuw
6. Blauwe Reiger	50. Kleine Karekiet	94. Sprinkhaanrietzanger
7. Boerenzwaluw	51. Kleine Plevier	95. Staartmees
8. Bontbekplevier	52. Kleine Strandloper	96. Steenloper
9. Bonte Strandloper	53. Kleine Mantelmeeuw	97. Rouwkwikstaart
10. Boomkruiper	54. Kluut	98. Amerikaanse Wintertaling
11. Boomvalk	55. Kneu	99. Stormmeeuw
12. Bosrietzanger	56. Knobbelzwaan	100. Strandplevier
13. Bosruiter	57. Koekoek	101. Tafeleend
14. Braamsluiper	58. Kokmeeuw	102. Tapuit
15. Brandgans	59. Kolgans	103. Tjiftjaf
16. Brilduiker	60. Koolmees	104. Torenvalk
17. Bruine Kiekendief	61. Kraai	105. Tuinfluiter
18. Buizerd	62. Krakeend	106. Tureluur
19. Canadese Gans	63. Kuifeend	107. Turkse Tortel
20. Dodaars	64. Lepelaar	108. Veldleeuwerik
21. Eider	65. Meerkoet	109. Vink
22. Ekster	66. Merel	110. Visdiefje
23. Fazant	67. Nachtegaal	111. Vlaamse Gaai
24. Fitis	68. Nijlgans	112. Waterhoen
25. Fuut	69. Oeverloper	113. Wielewaal
26. Gele Kwikstaart	70. Oeverzwaluw	114. Wilde Eend
27. Dwergmeeuw	71. Paap	115. Winterkoning
28. Gierzwaluw	72. Pijlstaart	116. Wintertaling
29. Goudhaantje	73. Pimpelmees	117. Witgat
30. Goudplevier	74. Putter	118. Wulp
31. Grasmus	75. Regenwulp	119. Zanglijster
32. Graspieper	76. Rietgors	120. Zilvermeeuw
33. Grauwe Gans	77. Rietzanger	121. Zilverplevier
34. Grauwe Vliegenvanger	78. Ringmus	122. Zomertaling
35. Groenpootruiter	79. Rode Wouw	123. Zomertortel
36. Grote Mantelmeeuw	80. Roek	124. Zwarte Mees
37. Grote Stern	81. Roerdomp	125. Zwarte Ruiter
38. Grote Zilverreiger	82. Roodborst	126. Zwarte Stern
39. Grutto	83. Roodborsttapuit	127. Zwarte Zee-eend
40. Heggenmus	84. Roodhalsgans	128. Zwartkop
41. Holenduif	85. Rosse Grutto	129. Witte Kwikstaart
42. Houtduif	86. Rotgans	
43. Huismus	87. Scholekster	
44. Huiszwaluw	88. Slechtvalk	

Beschrijving bijzondere soorten Lauwersmeer 2008

Tijdens onze excursie naar het Lauwersmeer en Ameland, kwamen we ook enkele bijzondere soorten tegen. Deze soorten worden hieronder uitgelicht en beschreven.

Bruine Kiekendief

Deze soort, die iets groter is dan de Buizerd, zijn we regelmatig tegen gekomen, dit in tegenstelling tot de Blauwe Kiekendief. Het mannetje is licht met een bruine buik en zwarte vleugelpunten, het vrouwtje is bruin met een roomgele kop. Kiekendieven vliegen vaak laag over het landschap, met de vleugels in een V-vorm. De Bruine Kiekendief overwinterd van de Franse kust tot west Afrika, maar tegenwoordig ook steeds vaker in Nederland. Het is een grondbroeder, met voorkeur voor natte rietvelden. Het nest bestaat uit opgestapeld riet. Hij wordt vooral nog in Zeeland en Friesland waargenomen. Hij is niet kritisch wat prooi betreft, kleine zoogdieren, vogels en insecten. Er zijn nog 1.300 tot 1.450 broedparen in Nederland. Kiekendieven kunnen in de lucht prooi overgeven, wat soms schitterende plaatjes oplevert.

Kemphaan

We zagen een paar keer enkele Kemphennen met één Kemphaan, die dan druk in de weer was om zijn vrouwtjes te imponeren, een schitterend gezicht! Het mannetje is beduidend groter dan het vrouwtje en heeft een groot lichaam, kleine kop en een kuif en halskraag die hij op kan zetten en die in kleur kan variëren. Ze hebben een gemeenschappelijke baltsplaats; de arena, waar een haan met meerdere hennen baltsen. Er zijn helaas nog maar weinig broedparen in Nederland Honderd tot 140 en alleen nog in reservaatgebieden. Dit komt door de landschappelijke veranderingen en vroeg maaien. Wij zijn wel een belangrijk doortrekgebied en begin april kunnen dan wel 50.000 Kemphanen geteld worden. Je vindt ze vooral bij water, oevers en op graslanden. Ze overwinteren in Mali en Senegal.

Rode Wouw

Bij het vogelen langs de weg, waren we eigenlijk op zoek naar de Baardmannetjes. Er keek iemand omhoog en zag een Rode Wouw voorbij vliegen. Wat een mooie waarneming! Je kunt hem vrij snel herkennen aan zijn diep gevorkte staart, waar hij veel mee draait om te sturen. Ook de lichte, bijna doorzichtige vensters in de wat gehoekte vleugels, zijn kenmerkend. Het is een echte voortrekker. In Nederland is één broedgeval bekend in de Achterhoek. In Duitsland is hij vrij algemeen. Hij heeft open gebied nodig, want hij zweeft vaak op niet al te grote hoogte, om de grond af te speuren op prooi. Soms wil hij wel eens prooi van een andere roofvogel afpikken. Hij eet ook aas en wordt, net als de Zwarte Wouw op vuilnisbelten gezien. Hij is in Engeland en Schotland geïntroduceerd.

Strandplevier

De meeste kennen wel de Kleine- en de Bontbekplevier, maar nu zagen we de Strandplevier, een vrij zeldzame, prachtige verschijning. We zagen hem aan het strand, precies zijn biotoop. Hij is nog iets kleiner dan de Kleine Plevier, maar heeft langere zwarte poten. De zwarte borstband is bij de Kleine- en Bontbekplevier compleet, maar bij de Strandplevier onderbroken. De roestbruine kruin is ook een goed kenmerk. Hij wordt in het Waddengebied en Zeeland nog wel waargenomen. Er broeden nog maar 270 tot 320 broedparen in Nederland. Hij broedt graag in de buurt van Vissiepers en Dwergsterns en overwinterd in west Afrika.

Nog een plevier, de Goudplevier

Joop riep ineens: “Kijk een grote groep Goudplevieren”. En inderdaad, we zagen een grote groep vogels met zwarte buiken neerstrijken. Je zou ook aan Bonte Strandlopers kunnen denken, die kunnen ook zo mooi in groepen kantelend vliegen, waarbij de zwarte buiken zichtbaar worden. Maar die zijn een stuk kleiner. Goudplevieren hebben een goudkleurige rug en vleugels, een ronde vriendelijke kop en in de zomer een zwarte borst en buik, die in de winter helemaal verdwenen is. Helaas broedt de Goudplevier sinds 1937 niet meer in Nederlands, maar op de hoogvenen in o.a. Scandinavië. Hij heeft de bijnaam ‘Wilster’ en het ‘wilsterflappen’ wat in Friesland beoefend werd, wilde zeggen dat de Goudplevieren gevangen werden om de pan in te gaan. Je kunt de Goudplevier en Zilverplevier uit elkaar houden: de Zilverplevier heeft zwarte oksels, de Goudplevier niet.

Regenwulp

Op het uitkijkpunt bij de Ezumakeeg, vlogen twee Regenwulpen luid zingend over ons heen. Wat een prachtig geluid hebben die vogels! Het geluid doet iets denken aan de Dodaars, maar eigenlijk ook weer niet. Ze zijn kleiner dan de Wulp, hebben een duidelijk kortere snavel en een gestreepte kop. De kop is niet echt gestreept, maar dit effect ontstaat door de lichte kruinstreep en donkere oogstreep. Het zijn echte doortrekkers en broeden boven de boomgrens in toendra's, dus niet in ons land. Bij ons wordt hij meestal als doortrekker langs de kust gezien.

Roodhalsgans

We hebben enorme aantallen Brandganzen en Rotganzen gezien deze dagen, een schitterend gezicht, die enorme polders vol ganzen. Zeker als ze gaan vliegen, wat ze meestal doen als er een roofvogel in de buurt is. Ze zijn nog zo lang in Nederland, omdat het nog te koud is op de plek waar ze gaan broeden, ver ten noorden van ons land. Soms zie je tussen die enorme aantallen ganzen een krent in de pap; een Roodhalsgans. Hij is kleiner dan de Rotgans, heeft een dikke hals, een kleine snavel en een roodbruin/zwart patroon. In de vlucht valt de witte flankstreep op. Het is een hele toer om tussen al die ganzen net die ene Roodhalsgans er uit te halen, maar het is dus enkele Udense vogelaars gelukt. Knap hoor!

Amerikaanse Wintertaling

De Wintertaling is de kleinste eend, met een brede groene oogstreep, een grijs lijf en een geel kontje, althans het mannetje, de vrouwtjeseenden zien er meestal bruin en onopvallend uit. Er loopt een horizontale witte streep over zijn lijf. Die streep is belangrijk, want de Amerikaanse Wintertaling heeft die niet, maar wel een korte verticale streep. Er was op Internet gemeld dat hij ergens bij ons in de buurt moest zitten. Er waren al verschillende mensen van Dutch Birding op zoek naar hem. Joop zag hem in zijn telescoop, ver weg, steeds onderduikend. Voor mij is dit teveel puntjeswerk en minder interessant. Dan zie ik liever een minder zeldzame vogel, maar dan wel goed. Maar het is natuurlijk wel een leuke voor het soortenlijstje!

Liesbeth Verkaar

Regenwulp

Gestresste vogelaars...

“Natuur heeft een stressverminderend effect”, kopte onlangs het Brabants Dagblad. Dit bleek weer eens zonneklaar uit een onderzoek van een omgevingspsychologe, verbonden aan het onderzoeksinstituut Alterra te Wageningen. Zij bestudeerde de relatie tussen mens en omgeving. Door onze drukdoenerij en door allerlei problemen kunnen we behoorlijk in de stress schieten. In dit soort situaties wordt door de hersenen het stresshormoon cortisol geproduceerd. Door de natuur op je te laten inwerken wordt er minder van dit stresshormoon geproduceerd. Het cortisolgehalte daalt en de stemming verbetert aanzienlijk. Alleen het zien al van de natuur blijkt rustgevend te werken waardoor je beter bestand bent tegen de nare dingen van het leven. Dat is al vaak aangetoond. Al lezende gingen mijn gedachten terug naar die prachtige voorjaarsexcursie in het Lauwersmeergebied. De overweldigende schoonheid van natuur, de prachtige wolkenluchten, en de eindeloze slikken achter de waddendijk. De vogeltrek, als een steeds weerkerende eeuwigdurende beweging. Al die zwaluwen, lepelaars, steltloperjes en ganzen! Al die miljoenen vogels, die tweemaal per jaar vele duizenden kilometers afleggen naar verre continenten. Als je dat ondergaat en op je in laat werken leer je relativiseren. Je komt tot rust. Je voelt je één met de natuur om je heen. Dat is het echte genieten. Ik weet zeker dat bij veel vogelaars het stressgehalte aan het einde van de excursie tot het nulpunt was gedaald.

Dat zal beslist niet bij allemaal het geval zijn geweest. Bij sommige vogelaars ontwaakte het jachtinstinct tijdens de excursie pas goed. Door scoredrang en innerlijke onrust voortgedreven, actief van het ochtendkrieken tot laat in de avond. Een milde vorm van dwangneurose. Kenmerken: wilde vaak afwezige blik, rode ogen, gehaast en nooit lang op dezelfde plek. Het spotten van gesignaleerde exoten vormt voor dit soort vogelaars een ware obsessie. Urenlang tevergeefs gluren door telescoop of verrekijker naar de felbegeerde buit. Gevolg: frustratie, teleurstelling en woede. Resultaat: een hoog cortisolgehalte en dus stress. Daar kun je thuis beter niet mee aankomen.

By the way: De bij Ezumakeeg gesignaleerde Amerikaanse Wintertaling bijvoorbeeld is goed beschouwd niet meer dan een zielepiet. Hij spreekt de

taal niet en zal hier nooit een partner vinden. De dwaalgast is gedwongen om ver van huis en eenzaam in den vreemde ten onder te gaan. Het zou beter zijn zo'n eend uit zijn lijden te verlossen door afschot of domweg terug te sturen naar het land van herkomst. Deze hiervoor besproken milde vorm van scoredrang kan ook ernstige vormen aannemen. We spreken dan van Ornithoscorus absurditis, in de psychiatrie ook wel DBA-neurose genoemd. Deze kwaal leidt nogal eens tot excessief gedrag. Een voorbeeld: Dwangmatig moet bij dit soort patiënten de teller iedere 1 januari weer op nul worden gezet. Om het jaarlijkse quotum aan vogelsoorten te halen moeten noodgedwongen vele tienduizenden kilometers per auto worden afgelegd. Eén patiënt verreed hiertoe bij navraag zelfs meer dan 40.000 km per jaar, net zo veel als de omtrek van de hele aarde! Een eenvoudige rekensom leert dat de gevolgen van zo'n afwijking aardig in de papieren gaat lopen en voor het milieu in één woord rampzalig zijn. De aarde warmt nog sneller op, de toendra smelt in rap tempo. En waar moeten in vredesnaam straks al die steltlopers en ganzen broeden?

De Vogelwacht publiceert daarom op haar site een waarschuwingslijst van 'Topspotters'. Personen die aan deze kwaal lijden worden uit de anonimiteit gehaald en tegenwoordig met naam en toenaam genoemd. De leden wordt aangeraden om voorlopig elke vorm van contact met deze personen te mijden. Ornithoscorus blijkt nogal besmettelijk te zijn maar is gelukkig seksueel niet overdraagbaar. De foetus blijkt door het gedrag van vader of moeder voldoende antistoffen aan te maken. De kwaal wordt ook niet overgebracht door hoesten of andere vormen van lichamelijk contact maar uitsluitend door voorbeeldgedrag. Ook bij de Udense Vogelwacht vallen regelmatig slachtoffers. Zelfs bij de jeugdleden zijn er al gevallen bekend. Zij vertonen steeds meer verschijnselen van obsessief gedrag. Ze moeten scoren, raken gestresst en het echte genieten lukt niet meer. Bij de lijders worden uitsluitend nog de 'BBZ' waargenomen.

Wat blijft er dan nog over van het motto van onze Vogelwacht: "Niets moet, alles mag"? Het bestuur overweegt daarom een telefonische hulpdienst in te stellen. Voor lijders aan deze kwaal is onlangs een ontmoetingspunt/praatgroep in de Brobbelbies geopend, bij ingewijden bekend als 'Het Benkske'. In september start er weer een nieuwe praatgroep. Als je in therapie wilt, geef je dan wel tijd op. Er is maximaal plaats voor vijftig personen. Geadviseerd wordt om vogelboek, verrekijker en telescoop thuis te laten.

Spotvogel

Naschrift Redactie:

De naam van de schrijver is bekend bij de Redactie. De schrijver heeft met het samenstellen van dit artikel geenszins de intentie om degenen die zich aangesproken voelt te kwetsen, beledigen of ontmoedigen. Hij heeft wel geprobeerd om één en ander in een wat aangedikte en komische wijze te verwoorden. De schrijver wil graag een ieder aan het denken zetten en daagt hierbij iedereen uit om in het eerstvolgende Bruijsel zijn of haar reactie te geven.

Waar zijn onze boomvalken?

Het is inmiddels al begin juni en onze Boomvalken zouden nu op eieren moeten zitten, echter we zijn ze grotendeels kwijt. Een aantal vaste broedparen is waarschijnlijk niet teruggekomen uit hun winterkwartier. Zo missen we het broedpaar nabij de Goorsche Bossen, in de driehoek tussen Erp, Volkel en Boekel. Dit broedpaar broedt altijd op de daar aanwezige hoogspanningsmasten. We missen het broedpaar van het Melven, in de driehoek tussen Erp, Veghel en Mariaheide. Er is een waarneming bekend van een waarschijnlijke Boomvalk die in de schemer wat zat te peuzelen in een van hun favoriete bomen. We missen het broedpaar van het Achterst Ven, in de driehoek tussen Veghel, Vorstenbosch en Mariaheide. Op de waarnemingen van Vogelwacht Uden is welgeteld één melding van Arend Vermaat, van mogelijk deze Boomvalk boven de Bunders van Veghel. Vroeg in het seizoen ook één melding van een Boomvalk nabij de Egelweg Uden. Mogelijk een van de exemplaren van het losvaste broedpaar Bedaf/Annabosje/Leygraaf. Sindsdien is het ook in die hoek stil. Hetzelfde geldt voor het boomvalkenpaar van het Zweefvliegveld bij Nistelrode. Ook daar is een exemplaar gezien en sindsdien niets meer. Als we verder op onze Vogelwacht Uden-waarnemingen inzoomen zien we na halfweg mei nauwelijks meldingen van boomvalken. Dat belooft niet veel goeds! Vandaar hierbij mijn oproep om allen de ogen en oren goed open te houden en alle boomvalk-waarnemingen door te geven aan mij persoonlijk (william.vandervelden@home.nl) of via www.waarneming.nl. Ik hoop op enorm veel response, bedankt alvast.

William van der Velden
Stootvogelwerkgroep, Vogelwacht Uden.

Vogel onder de loep... 'de Knobbelzwaan'

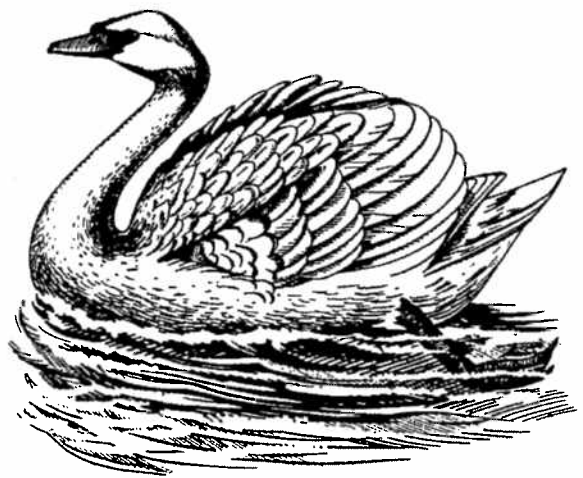
Wie kent hem niet, de vogel die zo mooi en sierlijk kan vliegen dat zelf een vliegtuigmaatschappij zich ermee associeert: De Knobbelzwaan ofwel Cygnus Olor. De Knobbelzwaan is in Nederland een bekende verschijning op sloten, meren en plassen. Zelf de vijvers in bewoonde gebieden schuwt hij niet mits er voldoende schuilgelegenheid is. Bang is de Knobbelzwaan niet snel. Het is een grote imposante vogel die om respect vraagt van andere dieren en ook mensen. Een zwaan is dan ook een sterke vogel en kan met zijn sterke vleugels zo hard slaan dat hij zelfs iemands arm kan breken. Vooral in de broedtijd kan het mannetje behoorlijk agressief zijn territorium verdedigen, ook tegen mensen die te

dicht bij het nest komen. Deze vogels kunnen een spanwijdte van twee meter dertig bereiken en zijn daarmee de grootste watervogels. Zelf zijn ze 145 tot 160 cm groot. Met hun lange nek kunnen ze ver onder water reiken. Ze kunnen tien tot dertien kilo wegen. Daarmee behoren ze ook tot de zwaarst vliegende dieren. Ze zijn even groot als de Wilde Zwaan, maar groter dan de Kleine Zwaan. Ze zijn wit en ze hebben een oranje-rode snavel. Hun kop en hals hebben een gele schijn. De onbevederde huid aan de snavelwortel en om het oog, onder de voorhoofdsknobbel, zijn zwart. Die voorhoofdsknobbel is bij mannetjes heel opvallend. Ook hun poten zijn zwart. Hun ruglijn is sterk gebogen. Ze houden hun hals altijd in een sierlijke S-vorm. Die hals heeft het grootste aantal halswervels van alle vogels namelijk zesentwintig. Ze houden hun kop altijd iets omlaag gebogen. Hun snavel is relatief breed. Mannetje en vrouwtje zijn volledig gelijk, alleen hebben de mannetjes in de lente een veel meer gezwollen knobbel en hun snavel is dan ook veel roder. Mannetjes hebben ook een zwaardere nek. Ze maken gorgelende en blazende geluiden, al zijn die niet vaak te horen. In de vlucht maken hun vleugels een laag, zingend geluid, dat wordt geproduceerd door de wind die er langs strijkt. Werkelijk schitterend als je zo'n grote vogel dichtbij ziet maar vooral hoort overvliegen. Als je hen stoort op het nest, sissen of knorren ze woedend. Door dat geluid heb ik al menig kind zien wegrekken. Ja, de Knobbelzwaan staat zeker zijn mannetje (of vrouwtje).

Hun voedsel bestaat uit waterplanten. Ze grazen ook op weiden. Ze duiken nooit zo ver dat ze volledig onder water zijn. Ze hebben een brede snavel om de waterplanten gemakkelijk af te kunnen trekken. Om die reden hebben ze ook zo'n lange hals, die ze gemakkelijk kunnen buigen. Soms zijn alleen hun staart en hun achterpoten te zien, als ze op hun kop staan en met hun poten trappelen om de diepste planten op te vissen. Om op te kunnen stijgen heeft de Zwaan de vlakste en gladste startbaan nodig die er in de hele natuur te vinden is: Het gladde oppervlak van een waterplas. En zelfs dan vergt het opstijgen een explosie van activiteit. Net als de Albatros rent de Zwaan met zijn korte poten zo snel als hij kan over het wateroppervlak, terwijl hij zeer snel met zijn vleugels slaat. Daarbij vliegen de spetters in het rond. Naarmate de vleugels meer lift krijgen, komt de vogel hoger uit het water. Hij rent nog steeds, waarbij de poten met zwemvliezen duidelijk wervelingen in het water achterlaten, tot ze ten slotte alle contact met het water verliezen. De vogel verstopt ze onder zijn staartveren zoals een vliegtuig zijn landingsgestel intrekt en verheft zich ten slotte in de lucht. Ze vliegen in één lijn, de lange halzen vooruitgestrekt en met krachtige vleugelslagen. Als ze eenmaal in de lucht zijn hebben ze een machtige vlucht en dan maken hun vleugels een duidelijk, laag zingend geluid. De Knobbelzwaan is zo groot dat hij niet langzaam kan vliegen zonder uit evenwicht te raken en uit de lucht te tuimelen. Hij landt vrijwel nooit op het droge, maar komt neer op een leeg wateroppervlak. En zelfs dan heeft hij nog steeds zo'n grote snelheid als zijn naar voren gestrekte poten met zwemvliezen het oppervlak raken dat hij bijna verdwijnt in een nevel van opspattend water.

Als het oppervlak kalm wordt, vouwt de zwaan zijn vleugels op, schudt zijn veren om ze op orde te brengen en zwemt vervolgens weg met de waardigheid die zwanen eigen is. Daarbij leggen ze hun poten af en toe op hun rug. Ze hebben een gracieuze houding, met gekromde nek en iets opgeheven staart. Op het land vertonen ze een lompe, waggelende gang. Knobbelzwanen beschermen hun territorium, dat heel groot kan zijn, zo goed als ze kunnen. Zeker als ze aan het broeden zijn, wordt het nest met snavel en tand verdedigd. Hun dreighouding is echt imposant. Ze buigen hun hals naar achteren en bollen hun vleugels om uiteindelijk met een flinke 'boeggolf' naar hun indringer te zwemmen. Ze zijn agressief tegenover alle soorten watervogels, wat negatieve gevolgen kan hebben voor de kleinere soorten. Buiten het broedseizoen vormen ze echter af en toe wel groepen met de Kleine- en de Wilde Zwaan. In natuurterreinen wordt de komst van een paartje knobbelzwanen niet onverdeeld gunstig onthaald. Waterplanten worden vaak overmatig begrazen en bij de verdediging van jongen en territorium leggen de zwanen een grote agressiviteit aan de dag. Meer op prijs gestelde soorten zoals de dodaars kunnen zich dan ook genoodzaakt zien rustiger plekjes op te zoeken.

Ze nestelen op de grond, dicht bij de waterrand van moerasgebieden en weinig stromende wateren. Hun nest is een groot bouwsel van plantenmateriaal, riet en waterplanten, met een holte in het midden. Het wijfje broedt tot achtendertig dagen op de vijf tot acht ovale eieren van ongeveer elf centimeter. In het begin van de broedtijd zijn de eieren nog mat en grijsgroen, maar na een paar weken worden ze glanzend en bruinig. Het wijfje sist luid naar alles wat te dicht in de buurt komt. Als haar waarschuwingen in de wind worden geslagen valt ze aan. Haar sterke snavel en vleugels zijn geduchte wapens. Zwanenkinderen blijven een heel jaar lang bij hun ouders, maar ze verlaten al wel spoedig het nest en kunnen na vier à vijf maanden vliegen. Voor vogels is dat heel erg lang. De ouders dragen hun jongen, zoals bij futen, af en toe op de rug. Wanneer ze het verenkleed van een volwassen zwaan krijgen, verjagen de ouders hun jongen. Volgroeide jonge vogels hebben eerst een lichtbruin kleed, nog bruiner dan de jongen van de Wilde Zwaan, dat, naarmate ze ouder worden, witter wordt. Ze missen de knobbel en hun snavel en poten zijn nog donkergrijs. Later worden die rozegrijs en vervolgens krijgt hij de oranjerode kleur van de volwassen snavel. In het derde jaar zijn de vogels echt volwassen. Daarna vormen de jonge vogels af en toe grote groepen. Donsjongen zijn grijs of wit. Ze worden door beide ouders verzorgd. Broedpartners blijven dikwijls hun hele volwassen leven bij elkaar, maar vaak gaan ze ook na één broedseizoen uit elkaar. Knobbelzwanen hebben per jaar maar één broedsel, dat is weinig, maar omdat het zo'n goede en vooral sterke ouders zijn hebben ze weinig van vijanden te duchten.

Knobbelzwaan

In onze streken is de Knobbelzwaan de talrijkst voorkomende zwaan, al is dat nog niet zo lang, want tot voor enkele decennia waren ze heel zeldzaam. 's Winters groeien ze samen langs beschutte zeekusten, riviermondingen en op meren. In echt strenge winters, zijn ze heel talrijk. Noordoostelijke populaties trekken van november tot april naar het zuiden en het westen. In de zomer komt tegenwoordig een toenemend aantal broedgevallen voor. Na de broedtijd leven ze vaak in grote groepen. In de meeste gebieden van Noordelijk Europa tot Oostelijk Azië, over de Donaulanden, Zuidoost Europa en Midden- en Zuid Rusland leven halftamme parkvogels en hun verwilderde nakomelingen.

Het is een wijd verspreide broedvogel nabij stilstaande of langzaam stromende voedselrijke binnenwateren en parken. De Knobbelzwaan kwam oorspronkelijk in het noorden van Centraal Europa, het zuiden van Scandinavië en het gebied rond de Zwarte Zee voor. Verder naar het oosten was hij tot in Noord China te vinden. Zijn verspreidingsgebied is echter aanzienlijk uitgebreid doordat de mens hem op verschillende plaatsen heeft uitgezet. Zelfs in Zuid-Afrika heeft hij een tijdlang gewoond maar is daar inmiddels weer uitgestorven. Broedgevallen binnen onze grenzen betreffen vooral verwilderde exemplaren. In Nederland kan een aantal als écht wild worden beschouwd. Het onderscheid tussen (half)tamme en wilde exemplaren is echter heel erg moeilijk te maken. De exemplaren die bij ons in de vijvers rondzwemmen kan je met recht tamme exemplaren noemen, ze komen uit je handen eten. Maar wat maakt het uit. Het blijven fascinerende vogels en altijd de moeite van het observeren waard.

Pedro van den Acker

Excursie Kraaijenbergse Plassen

Zondag 30 maart: Afgelopen nacht een uur korter geslapen in verband met het ingaan van de zomertijd. Toch waren er vijftien vogelaars op tijd bij de Groenhoeve om naar de Kraaijenbergse Plassen te gaan. Onderweg nog twee mensen opgepikt en het vogelen kon beginnen. We besloten om een toeristische route te nemen wat al snel een paar Buizerds opleverde. Velen van ons hadden dit jaar nog geen Boerenzwaluw gezien, zodat deze hoog op het verlanglijstje stond. Ondanks de mooie route leverde dit alleen maar enkele spectaculaire soorten op zoals Huismus, Gaai, Ekster, Witte Kwikstaart, Groene Specht en nog enkele soorten die ik vergeten ben.

Bij de Kraaijenbergse Plassen aangekomen zien we dat het water erg hoog staat zodat de plas/dras gebiedjes helemaal onder water staan en waar het anders druk is van de vogels is er nu helemaal niets te zien. Wel zien we op 'Plas vijf' enkele Kuifeenden, Aalscholvers, Wilde Eenden, Grauwe Ganzen en een paar Brilduikers.

Nadat we het in de kijkhut wel gezien hadden reden we verder om een stukje te gaan wandelen. Vorig jaar was hier de Roerdomp gezien maar nu was de vogel helaas gevlogen. Verder zagen we hier nog een paar Canadese Ganzen en een Indische Gans (zie foto). Het wandelpad was zeer nat en drassig zodat we maar weer omkeerden en verder reden. Vlak bij de hoge brug gingen we nog even kijken en zagen we enkele Kievieten, Ganzen, Aalscholvers en even later een drietal Kleine Plevieren.

Weer in de auto en verder op een paar plaatsen nog gestopt en rondgekeken. Behalve Vinken en een Roodborsttapuit zagen we ook een Ree die niet bij machte was om over de afrastering te springen en zodoende helemaal in paniek door het weiland draafde. Ons rondje zat er ongeveer op en we keerden mooi op tijd weer richting huis.

Rien de Mol

Indische Gans

Enkele bijzondere waarnemingen

Dit voorjaar hebben we weer een aantal bijzondere vogels in de omgeving van Uden gezien. Een aantal hiervan worden in dit artikel nader omschreven.

Putter

Vlakbij het Natuurcentrum Slabroek heeft een paartje Putters gebroed, hoog in de conifeer. Ook bij de SOVON-telling in 1996 en in 2002 werden deze als broedvogel gemeld. Telkens een paartje. Het ziet er dus naar uit dat de Maashorst toch aantrekkelijk is, ook al zijn de aantallen niet groot. Op de Kleuter heeft nu voor het tweede jaar op rij een paartje IJsvogels hun nestgang gemaakt. Vanaf de bank tegenover onze oeverzwaluwwand is prachtig te zien hoe pa en ma telkens met visjes aan komen vliegen om de kroost vol te proppen. De wand is toch een succes. Volgens mij hebben ook Oeverzwaluwen gangen gegraven, of dit echter tot een broedsel leidt is nog niet bekend. Wel vliegen boven de Kleuter volop van deze mooie Zandzwaluwjes.

Velduil

Op zondag 25 mei 2008 kregen we een melding dat er een Velduil te zien was op de Brobbelbies. Er waren al meer meldingen gedaan, zodat de vogel misschien al enkele dagen aanwezig geweest is. Ook na deze datum zijn er nog diverse meldingen gekomen. De Velduil jaagt overdag of in de ochtendschemering op schaars begroeide delen. In 2006 broedden er nog maar vijftien tot achttien paar, alleen op de wadden. Een halvering ten opzichte van 2005. Gevreesd wordt dat de Velduil als broedvogel uit ons land verdwijnt SOVON, Broedvogels in Nederland 2006.

Ortolaan

Een soort die ons land helaas al enkele jaren als broedvogel verlaten heeft is de Ortolaan. Toch trekken er nog ortolanen door die in Noordelijke of oostelijkere delen broeden. Op 15 mei 2008 is zo'n doortrekker waargenomen in het Begrazingsgebied.

Roodpootvalken en andere bijzonderheden

Ook waren er dit jaar weer diverse meldingen van Roodpootvalken. Deze valk met, hoe kan het ook anders opvallende rode poten is in het Begrazingsgebied waargenomen op 7 en op 9 mei 2008. Ook hebben enkele leden de moeite genomen om naar het Fochteloërveen te gaan. Hier zaten er een heleboel. Kijk maar eens op onze fotogalerij hoe mooi deze vogels zijn en dat we inmiddels enkele zeer goede fotograferen rijker zijn. Tijdens de laatste publiekswandeling heeft een groep heel mooi de Grauwe Klauwier in de Maashorst kunnen bezichtigen. Een zeldzame waarneming, waarvan we hopen dat de soort binnenkort in de Maashorst tot broeden komt. Kortom er is altijd wat spannends buiten te beleven. Elk jaargetijde heeft zo zijn hoogtepunten. Op dit moment zijn de nachtzwaluwen, kwartels en wespandieven weer gearriveerd en volop te horen.

Grauwe Klauwier

Jan-Willem Hermans

In gesprek met Teun van Kessel en Thijs Fijen

Wat veel leden waarschijnlijk niet weten, is dat onze Jeugdvogelwacht al drie leden heeft voortgebracht die nu op de 'volwassenenledenlijst' staan. Met hun zestiende verjaardag stappen ze hiernaar over. Met twee van hen had ik een boeiend gesprek, zestien en zeventien jaar zijn ze nu en bloedfanatiek! .

JeugdVogelwacht

We houden het interview bij Teun thuis in Vorstenbosch. Thijs komt na zijn werk ook naar Teun gefietst, kletsnat van de regen die de warmte van de laatste dagen verdrijft. De ouders van Teun komen er ook bijzitten. "Dan hoor ik ook nog eens wat, want Teun vertelt niet zo veel en hij is zo vaak weg" was het commentaar van zijn ouders. We zitten buiten en horen het getik van de regen op het afdak. Teun voerde jaren geleden al vogelwaarnemingen in op Internet. Hij kreeg toen een mail van Leo Ballering en ontving zo informatie over de Jeugdvogelwacht. Dat leek hem wel wat. Hij heeft er een leuke tijd gehad, het ringen van vogels en de stootvogels vond hij vooral erg boeiend. Thijs kwam met het twintig jarig bestaan van onze club al met de vogels in aanraking, vijf jaar geleden, hij was toen nog maar twaalf jaar. Hij woont in Veghel en tijdens de tentoonstelling toen, ontmoette hij Stijn. Die vertelde dat ze een jeugdgroep op wilden richten. Het duurde nog twee jaar voor die er kwam, maar toen is hij wel gelijk lid geworden. Thijs vond de stootvogels en uilen het leukst. Nu hebben ze geen contact meer met de jeugdgroep, omdat ze die intussen een beetje zijn ontgroeid. "Lijkt het jullie niet leuk om als leiding in de jeugdgroep terug te keren?" vraag ik meteen. "Kinderen hebben graag jonge mensen als leiding, ze kunnen zich mooi aan jullie optrekken". Maar dat zien ze niet zo zitten. Hun hobby en studie vergen veel tijd.

Van je hobby je werk maken

Wie wil dat niet? Teun en Thijs zijn het allebei van plan. Teun zit nu in de vierde klas HAVO van het Zwijsen college en stapt over naar MBO Bos- en Natuurbeheer bij van Hall-Larenstein in Velp. Stijn van Gils heeft deze studie ook gedaan. Hij zal dan op kamers moeten, want het openbaar vervoer er naar toe is erg slecht. Ook Thijs wil verder in die richting. Hij gaat een universitaire studie volgen in Wageningen, richting bos- en natuur beheer. Ook hij moet dan op kamers. Nu zit hij voor zijn examens VWO, ook op het Zwijsen college en heeft even wat minder tijd om te vogelen. Als jullie dit lezen zal hij al geslaagd zijn, dus zeg ik maar vast proficiat! Thijs heeft ook meegedaan met het project M.U.S. (Meetnet Urbane Soorten) en de Scholekstertellingen. Hij is lid van de J.N.M. (Jeugdbond voor Natuur en Milieustudie). Daar begeleidt hij wel jeugd. Hier kan hij nog tot zijn vijftienvijftigste verjaardag blijven.

Mee met Toy Janssen

Teun en Thijs hebben het geluk dat Toy Janssen ze heel vaak meeneemt op excursies. Hierdoor zijn ze behoorlijk fanatiek geworden en ze hebben heel veel van Toy geleerd. Soms wel twee, drie keer in de week rijden ze door heel Nederland op zoek naar bijzondere vogels. Alle waarnemingen worden ingevoerd op Internet bij www.waarneming.nl. Ze hebben een jaarlijst en een levenslijst. Hier wordt bijgehouden welke soorten ze gezien hebben. Op de levenslijst staat welke soorten ze in totaal in hun hele leven al gezien hebben. Het is een soort competitie, waar veel vogelaars aan meedoen. Het is natuurlijk de sport om zo hoog mogelijk te komen op deze lijst. Vandaar dat alle bijzondere soorten opgezocht worden, ook al is het honderden kilometers van huis. Met de jaarlijst beginnen ze op 1 januari en eindigen ze op 31 december. Vorig jaar had Teun driehonderd en zeven soorten op zijn jaarlijst en was hiermee zesde van Nederland.

Roodkopklauwier

Nu hebben ze half mei 2008 allebei al meer soorten op hun lijst staan dan half mei 2007. Thijs werkt en heeft minder tijd dan Teun. Hij is zelfs gestopt met voetballen, om meer tijd te hebben voor het vogelen. Ook voor de jaarlijst is het de sport om zoveel mogelijk soorten te noteren. Ze gaan de competitie aan met mensen uit heel Nederland. Ze presteren het zelfs om op één dag naar Vlieland te rijden voor de Alpenheggemus. Vertrek om vijf uur 's morgens, thuiskomst om half een 's nachts. Of 'even' op een

avond naar Zeeland om de Poelsnip te scoren, of 'even' naar het Lauwersmeer. Het zijn toch afstanden die er niet om liegen. Het zijn wat je noemt echte soortenjagers geworden. Bloedfanatiek, echt leuk om ze zo mee te maken! Het doel is zo veel mogelijk soorten zien en plezier hieraan beleven. Toen ze zelf de Roodstuitwaluw hadden ontdekt tussen de Boerenzwaluwen, stonden ze te juichen van plezier, daar gaat het om, de adrenaline die je dan in je bloed krijgt (wij zouden zeggen een BBZ-je!). Daarom willen ze hun zaterdagen ook niet besteden aan de Jeugdvogelwacht, ze gaan liever vogels scoren voor hun lijst. Bovendien vinden ze dat de jeugd veel te laat begint, dan is de beste tijd van de dag al voorbij. Zelfs tijdens mijn interview met hen worden Teun en Thijs nog door Toy gebeld: "Er zit een Ortolaan, een Kwartel en twintig Gele Kwikstaarten ter plaatse op de trektelpost". Onmiddellijk besluiten ze de volgende dag te gaan kijken (het is nu al donker en het regent). Ik vraag of ze nooit commentaar krijgen van leeftijdgenoten in de trend van: "Wat vinden jullie daar nu aan, naar die stomme vogels kijken?" "Soms wel", zegt Thijs. "Maar dan zeg ik gewoon, wat vind je er nu aan, achter een stom computerspelletje zitten." En gelijk heeft hij natuurlijk, ieder zijn hobby. Ze vinden allebei het verrassende element het leukste aan het vogelen. "Het is altijd anders, je weet nooit wat je te wachten staat."

Trektelpost

Trektellen doen ze ook graag. Ze gaan vaak met Toy naar trektelpost Kamperhoek in Flevoland bij de Ketelbrug. Daar brengen ze veel tijd door en worden vaak bijzondere soorten gezien. Dit is vooral het voorjaars-trektellen. Vogelwacht Uden doet hier eigenlijk niet zo veel aan. Wel zitten Jan Verhoeven, Henk van den Acker en Gerard van Aalst vaak in het voorjaar te tellen in de Maashorst. In het najaar zitten Teun en Thijs ook vaak op onze eigen telpost bij het Bankske. Ze hebben al heel wat vliegbeelden en trekgeluidjes leren herkennen. Ze kunnen zich natuurlijk helemaal uitleven tijdens onze jubileum-megatrektelling van 1 augustus tot 30 november 2008. Dan willen we vier maanden lang de telpost van zonsopkomst tot zonsondergang bezet houden.

Toekomst

De toekomst is nog wat onzeker voor wat betreft vogelen bij Vogelwacht Uden. Ze gaan allebei studeren en weten nog niet waar ze gaan werken na hun studie. Zolang hun ouders nog hier wonen, zullen ze nog wel lid blijven. De werkgroepen Stootvogels en Uilen en trektellen vinden ze interessant. Ze denken wel dat ze hun verdere leven met vogels en natuur bezig zullen blijven, zelfs als er ooit een vriendinnetje in beeld komt. Het is geen bevlieging (hoe toepasselijk), ze zijn verknocht aan de vogels voor het leven. Ze zouden wel eens mee willen met een buitenlandse excursie, nu zijn die vaak onder schooltijd en te duur. De gescoorde vogels kunnen dan op een WP lijst (Western Palearctic list). Daar mogen vogels uit heel Europa, noord Afrika en Israël op.

Het is toch wel een groot toeval dat Thijs en Teun zo dicht bij elkaar wonen. Andere maatjes met dezelfde hobby en die zo fanatiek zijn, wonen in Hilversum of nog verder door heel Nederland. Ze hebben een eigen site opgericht met nog twee andere jongens met dezelfde hobby. Het adres is: www.hoaxbirders.tk. Hier staat het volgende gedicht op, het heet: Breskens Blues:

"Je komt altijd te laat en je gaat altijd te vroeg. Je bent zelden op tijd en laat staan lang genoeg. Je mist weer die soort die een ander wel ziet. Wat ver weg wordt gescoord, dat vind je weer niet. Het vliegt als een tiet als je net werken moet en je vraagt je soms af wat je in hemelsnaam doet als de wind weer eens waait uit noordwest midden mei en je hebt voor zuidoost net een week of twee vrij."

Op deze site zetten ze verslagen en foto's van hun belevenissen. Het is erg leuk om te zien hoe deze jongens met vogels bezig zijn. Stijn is toen hij op kamers ging wonen ook actief gebleven binnen de club, hopelijk doen Teun en Thijs dat ook. Ze hebben in ieder geval een warm hart voor de vogels en wie weet kunnen ze straks met hun studie nog wat voor de Vogelwacht betekenen en wat van hun opgedane kennis uitdragen. Ik wens ze allebei veel succes!

Liesbeth Verkaar

Vogelreis door Kazachstan

Van 5 tot en met 20 mei heb ik samen met tien andere Nederlandse vogelaars een reis gemaakt door Kazachstan waarbij uiteraard de vogels centraal stonden. Omdat Kazachstan een bestemming is die voor velen onbekend is begin ik dit verslag met een beschrijving van het land.

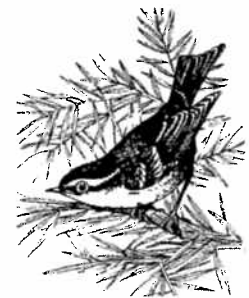
Kazachstan

Het maakte vroeger deel uit van de Sovjet Unie maar sinds 1991 is het land onafhankelijk. Kazachstan ligt ongeveer midden onder het zuiden van Siberië en grenst aan de Kaspische Zee en China. Het land is maar liefst achtenzestig keer groter dan Nederland en is het negende grootste land van de wereld. Je zult begrijpen dat ik tijdens deze vakantie reis maar een klein gedeelte van het land heb gezien. Wat landschap betreft misschien toch al veel want een belangrijk gedeelte van het land bestaat uit steppes. Verder bevinden zich in de buurt van Almaty, de grootste stad, maar niet de hoofdstad, berggebieden en hier niet ver vandaan heb je ook nog halfwoestijnen. Ondanks de immense ruimte wonen er toch maar zestien miljoen inwoners in Kazachstan. Net zo veel als in Nederland.

De gebieden die we bezocht hebben:

Omgeving Almaty

Voor ons is Almaty beter bekend onder de vroegere naam Alma Ata met zijn Medeo schaatsbaan. Door de hoge ligging, 1.500 meter boven zeeniveau, werden hier vroeger door de Nederlanders veel records gereden. Het is een groene stad zodat er overal wel vogels te zien zijn. Opvallend zijn de vele Scharrelaars die we gezien hebben. Ik schat dat ik meer dan duizend Scharrelaars gezien heb, zelfs in gebieden met amper een boom kom je ze nog tegen. Als volgende opvallende soort zou ik de Humes Bladkoning willen noemen. Jaarlijks komt deze vogel wel in Nederland voor, maar de gewone Bladkoning zien we in Nederland iets meer. In Kazachstan is dit omgekeerd, op elke vijftig tot honderd Humes Bladkoningen zie je één Bladkoning.

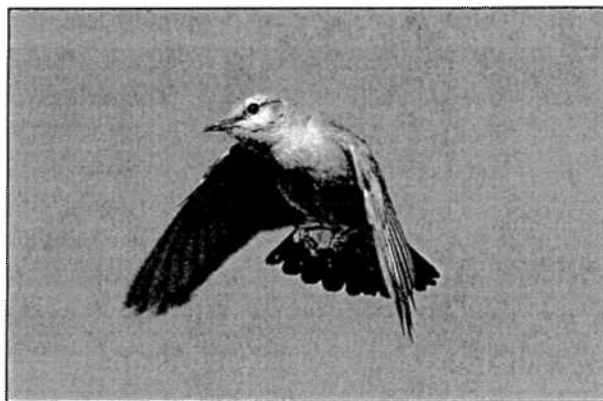

Bladkoning

Toch blijft het dan nog moeilijk om deze twee soorten uit elkaar te houden. Bij een Bladkoning zie je iets meer een groene waas, een van de weinige verschillen. Ook de verschillende klauwiersoorten zijn moeilijk uit elkaar te houden. Naast onze Grauwe Klauwier die we op doortrek zagen kom je ook overal de Daurische en Turkestaanse Klauwier tegen. Dit zijn twee soorten die tot voor kort nog doorgingen als Izabelklauwier maar die nu dus als twee aparte soorten worden beschouwd. Goede plaatjes om ze uit elkaar te houden zijn er nog niet dus het blijft lastig, zeker omdat beide soorten in Kazachstan voorkomen. Daarna heb je nog de Langstaartklauwier die niet in Europa wordt waargenomen.

Sharyn regio

Dit gebied bestaat uit een kloof met een steppeachtige vlakte. Een opvallende soort op deze vlakte was vooral de Izabeltapuit met honderden exemplaren. Op een gegeven moment was ik blijkbaar bij een broedplaats in de buurt want een Izabeltapuit ging voor me staan te bidden wat onderdeel is van de balts. Hier heb ik prachtige foto's van kunnen nemen. Verder hebben we hier veel gezocht naar het Steppehoen en uiteindelijk door de telescoop prachtig kunnen bewonderen. Dit valt niet mee want het jaar daarvoor was deze soort maar door een enkeling waargenomen. Ook de kloof was landschappelijk schitterend om te zien. Wat kan een klein riviertje het landschap al veranderen. Uiteraard zagen we ook hier weer vogels waaronder Alpengierzwaluwen die dankbaar gebruik maken van de opstijgende winden uit de kloof.

Izabeltapuit (foto: John Hermans)

Taukum woestijn

Misschien wel het mooiste gedeelte van de reis vormde een bezoek aan de Taukum woestijn. Dit is een halfwoestijn met rond deze tijd van het jaar best nog wel wat begroeiing. Opvallend zijn de velden vol met rode klaprozen. Het is dus zeker geen zandwoestijn wat wij dikwijls onder een woestijn verstaan. Omdat er geen hotels in deze regio aanwezig zijn waren er speciaal voor ons enkele traditionele Yurts opgezet. Dit zijn de tenten waar de Kazachen oorspronkelijk mee over de steppen trokken. Hier konden we goed in slapen en het grote voordeel is dat je meteen midden in het vogelgebied bent zonder al te veel kilometers hoeven te maken. We zaten midden in de vogeltrek en bij elk klein boompje of struikje kun je dat ook merken. Allerlei soorten kwamen we hier tegen zoals Nachtegaal, Grote Karekiet, Grauwe Vliegenvanger, Struikrietzanger, Veldrietzanger, Humes Bladkoning, Bladkoning, Roodmus, Braamsluiper, diverse soorten Gele Kwikstaarten en bijvoorbeeld een doortrekkende Draaihals en Ransuil. Heel verrassend om deze soorten dus in de woestijn tegen te komen, maar de meeste soorten moesten nog naar het noorden waar ze in Siberië ergens wel gaan broeden.

In de Taukum woestijn ligt ook het Sorbulak meer. Hier zagen we een broedkolonie Oeverzwaluwen met misschien wel duizend paren, in Nederland kom je zo'n grote kolonies nergens meer tegen. Toch is het niet verwonderlijk want er vlogen ontzettend veel niet stekende mugjes rond die de belangrijkste voedselbron voor vele soorten vormen. Tussen de stenen bij het Sorbulak meer broedden Roze Spreeuwen. Het is een sociale vogel die met duizenden bij elkaar broeden. Zo ook hier. Van redelijk dichtbij konden we deze Roze Spreeuwen volgen. Wat zijn ze prachtig!

Tien-Shan gebergte

Almaty ligt aan de voet van het Tien-Shan gebergte. Met een paar uur rijden van de stad kom je in het Tien-Shan gebergte al op grote hoogte uit. We verbleven hier in een voormalig observatorium op meer dan 3.000 meter hoogte. Hier kom je allerlei soorten vogels tegen die je nooit in Europa tegenkomt zoals de Spiegeldikbek, Himalayaheggemus, Bruine Heggenmus en de Zwartborstnachttegaal om er maar enkele te noemen. Het zegt mij niet zo veel maar enkele van deze soorten zijn mooi gekleurd, dus de moeite waard om gezien te worden. Ook hebben we hier de geheimzinnige Ibis gezien, een soort Ibis of Wulp die zich tussen stenen langs snelstromende beekjes ophoudt.

Steppen van Kurgalзино

Als laatste hebben we een echt steppegebied bezocht. Dit ligt in de buurt van Astana en hiervoor moesten we even een vluchtje maken van duizend kilometer. Op zo'n moment ga je pas beseffen hoe immens groot dit land is. Het steppegebied Kurgalзино is een reservaat en kenmerkt zich door de vele meren die hier aanwezig zijn. Hierdoor kom je veel steltlopers tegen die op de Siberische toendra nog moeten gaan broeden. Opvallend hierbij waren de vele tienduizenden grauwe franjepoten die op de meren aan het foerageren waren. Verder aan steltlopers zagen we veel Kleine Strandlopers, Bonte Strandlopers, Krombekstrandlopers, Zwarte Ruiters en ook tientallen Terekruiers. De steppen zijn ook het broedgebied van de Steppekieveit. In februari heb ik Syrië bezocht en heb daar Steppekieveiten op doortrek gezien. Leuk was het dan ook om ze hier in Kazachstan broedend aan te treffen in hun echte leefgebied. De steppen kenmerken zich vooral door de oneindig uitgestrekte grasvlaktes. Alleen rond de spaarzaam aanwezige dorpjes zie je wat bomen staan. In ons onderkomen stonden ook enkele struiken/boompjes. Zo tijdens de doortrek zijn deze plaatsen de enige schuilplaatsen voor trekvogels. Hier zie je dan ook van alles zoals Grauwe Vliegenvangers, Gekraagde Roodstaart, Fitis, Tjiftjaf, Zwartkop, Roodmus, Humes Bladkoning en we hebben nog een soort ontdekt die nog niet te boek staat als vogel van Kazachstan. Op dit moment worden enkele foto's die ik van deze vogel heb gemaakt onderzocht en ik hoop binnenkort te kunnen vertellen welke soort we voor Kazachstan nieuw hebben ontdekt. Je kunt in Kazachstan van alles tegenkomen, tijdens de laatste uren zagen we bijvoorbeeld voor in de stad nog een IJseend in een meertje rondzwemmen.

Tot slot

- Twee en een halve week rondreizen in Kazachstan leverde 285 soorten op, ongekend voor mij want je bent al blij als je tijdens een vakantie tegen de 200 soorten tegenkomt.
- Mooi weer met meestal een temperatuur van rond de dertig graden, zelfs in de bergen troffen we nog goed weer aan maar in deze tijd kun je ook nog sneeuwbuien verwachten.
- Meer dan vijftig nieuwe soorten voor mij. Een aantal van deze soorten zegt me niet veel maar ik zag toch ook weer een aantal nieuwe soorten die in de ANWB Vogelgids staan zoals de Zwarte Leeuwerik, de Witvleugelleeuwerik, Veldrietzanger, Kleine Spotvogel, Witkruinroodstaart, Azuurmees en eindelijk enkele Roodvoorhoofdkanaries die ik allang gezien zou moeten hebben in bijvoorbeeld Turkije, maar nooit te zien kreeg.

Bruinkopgors (foto: John Hermans)

Ik heb er in ieder geval van genoten.

John Hermans

Excursie vliegbasis Volkel (13 mei 2008)

Met ongeveer veertig personen zijn we op excursie geweest op vliegbasis Volkel. Dit is toch wel uniek. Het is een plaats waar je als burger geen toegang hebt. Bij de toegangspoort stapte ons hele gezelschap in een luxe touringcar, waarmee we de hele vliegbasis hebben verkend. We werden begeleid door twee medewerkers die in een busje van de Bird Control Unit reden. Er is zelfs al tien jaar een bioloog werkzaam. Waar nodig werd gestopt om uitleg te geven of iets te bekijken. Op de basis zijn veel nieuwe gebouwen gekomen. De reden is de opheffing van vliegbasis Leeuwarden. Een gedeelte daarvan is naar Volkel verplaatst. Ook heeft de traumahelikopter zijn thuisbasis op het vliegveld. Hij landt op een klein mobiel platform en kan op die manier de hangar in gebracht worden. Er werken 1700 personen op de vliegbasis. De start- en landingsbaan is drie kilometer lang en vijftig meter breed. Er is een klein grondstation op de basis waar de laatste controle plaats vindt voor het vliegtuig de lucht ingaat. De basis omvat vierhonderd hectare, wat ongeveer even groot is als 1/10 van de Maashorst. Er is een stratennet van dertien kilometer op de basis. Vroeger mochten militairen die straf hadden, afhankelijk van de zwaarte daarvan, één of meerdere rondjes lopen. Het was wel heel bijzonder om over de start- en landingsbaan te rijden, maar helaas, we gingen de lucht niet in. Er werd uitleg gegeven over de vogelsoorten die voorkomen op de basis. De kleine vogels vormen geen probleem. Zo zitten er wel vijftig paartjes veldleeuweriken. Het zijn de grote soorten zoals de Buizerd, Torenvalk, Reiger en Ooievaar die voor grote problemen kunnen zorgen. Meerdere malen per dag maken de medewerkers hun ronde om te inventariseren welke soorten er zitten. Daarbij bekijken ze wat er eventueel gedaan kan worden om het vliegverkeer geen overlast te bezorgen. Indien nodig worden de buizerds en torenvalken met een klapkooi gevangen en vijftientig tot vijftig kilometer verderop losgelaten. Ooit werden er, voor de Torenvalk, vangkooien gebruikt die van gaas waren en een dubbele bodem hadden. Onderin was een muis als lokaas geplaatst. Deze werd nat gespoten, met als doel dat het diertje zich ging poetsen. Door zijn beweeglijkheid trok hij dan extra aandacht van de Torenvalk. Kraaien vormen geen gevaar, die zijn slim en maken dat ze op tijd de startbaan of aanvliegroute verlaten. Een kwartier voor een landing, doen de medewerkers van de Bird Control Unit een laatste inspectie. Zijn er dan nog vogels in de gevarenzone dan wordt met angstkreten van vogels geprobeerd ze te verjagen. Het is prijzenswaardig, hoe vogelvriendelijk getracht wordt om het probleem op te lossen. Lukt deze laatste poging nog niet, dan volgt een noodoplossing die in het nadeel van de vogels uitpakt. Zoals in Amerika waar het er overigens anders aan toe gaat. Daar wordt meteen alles afgeschoten wat zich in de buurt van de start- en landingsbaan bevindt. Als een wat grotere vogel in een (straal)motor terechtkomt richt hij daar grote schade aan en een vliegtuig kan als gevolg daarvan neerstorten. De Herculesramp bij Eindhoven is daar een voorbeeld van. Door de snelheid waarmee een vliegtuig vliegt verandert het gewicht van een vogel als het ware in een blok beton en dat heeft desastreuze gevolgen. Op onze rondrit kwamen we ook bij opvangvijvers voor regenwater. Het is de taak van Defensie om dit water van de basis zelf af te voeren. Het water wordt rondgepompt en daarvoor zijn die opvangvijvers aangelegd. Door de begroeiing rondom vormt dit een mooi en interessant gebied. Na de excursie op de vliegbasis gaat het richting de Groenhoeve voor een dialezing door bioloog Albert de Hoon, die werkzaam is bij Defensie. Het is hetzelfde materiaal wat vliegeniers ook te zien krijgen tijdens hun opleiding. Er wordt een organisatiestructuurschema, een organigram in de vorm van een piramide, van de verschillende medewerkers van de vliegbasis getoond. Van waakhond-monteur etc. tot vliegenier. Valt er een schakel uit, dan stort heel die piramide in. Iedere medewerker is dus belangrijk. Er worden schitterende opnames getoond van vogels die op de vliegbasis voorkomen. En heel dramatische opnames van aanvaringen van vliegtuigen met vogels. Heel indrukwekkend was het beeld van een paartje ooievaars. De ene stapte rond op de landingsbaan, de andere was in botsing gekomen met de neus van een vliegtuig.... Heel triest Maar het kan nog erger, als er mensenlevens mee gemoeid zijn. Alle aanwezigen waren diep onder de indruk van de beelden. Het was muisstil in de zaal. Op deze manier hebben we een kijkje mogen nemen achter de schermen van Defensie en kennis gemaakt met hun Bird Control.

Adrie Nijssen

Mee met Leo en Conny van de Nestkastenwerkgroep

Jaren geleden ben ik ooit eens mee geweest met de nestkastenwerkgroep, destijds met Leo Ballering en Willie Bergmans. Dat vond ik toen al erg interessant. Nu deze werkgroep als maar groeit en groeit, wilde ik nog wel eens mee. Al die mooie verslagen van Leo spraken mij wel aan en de leden van zijn werkgroep zijn allemaal zo enthousiast!

Ik mocht met Leo Ballering en Conny Koenen mee op zondag 24 april en op maandag 12 mei, Tweede Pinksterdag. Het was geweldig! Je bent vrij vroeg in het bos, dus je wordt getraceerd op een vogelconcert. We controleerden een stuk bos dat van Organon is, in de buurt van de Hofmansplassen bij Schaijk. Daar is het heel stil, heerlijk! Ook controleerden we nog een ander stuk bos daar in de buurt en ook daar kwamen we niemand tegen. Het gaat om totaal negenenvijftig kastjes. Leo wist ze feilloos te vinden, ook de tweede keer in mei, toen alle blad al aan de bomen zat. Met zevenmijlslaarzen loopt hij door het bos en loopt onverstoord naar de volgende nestkast op de route. Ik vond dat verbazingwekkend, ik zou zo verdwalen! Af en toe leek het wel een overlevingstocht, we ploegden door de brandnetels en bramenstruiken die soms tot aan ons middel kwamen en klommen over omgevallen bomen alsof het niets was. Volgens Leo zijn het negenenvijftig kadootjes die we in de nestkasten vinden. Eerst klopt hij op het kastje en haalt heel voorzichtig het deksel eraf. Hij vergelijkt het met een huis waarin wij wonen. "Hoe zou jij het vinden als ze op je huis kwamen bonken, het dak eraf trokken en in je slaapkamer kwamen gluren hoeveel kinderen je hebt?" Dit zette me wel even aan het denken.....

Boomklever

De eerste keer dat ik meeliep in april, vonden we vooral nestjes 'in de maak' en koolmezen en pimpelmezen die op eieren zaten. Het broeden loopt dus vrij synchroon. Pimpelmeesitjes zijn iets kleiner dan koolmeesitjes, maar soms is het lastig te zien. Dan maken we er gewoon een prijsvraag van en nu hebben Leo en ik gebak tegoed van Conny. Bij de tweede controle bleken Leo en ik gelijk te hebben, het waren Koolmeesitjes. De nestjes zelf zijn gemaakt van mos, haartjes en veertjes en de binnenbekleding is heerlijk zacht. Leo haalt soms met een potlood of een takje het nestmateriaal een beetje weg, om de eitjes of de jongen beter te kunnen tellen. De mezen dekken meestal hun eitjes af bij afwezigheid. Toch vreemd, want hollenbroeders hoeven dat eigenlijk niet te doen, het hol beschermt de eitjes al. Wat ik ook wonderlijk vind, is dat er begonnen wordt met eitjes leggen, iedere dag één. Na acht of negen dagen beginnen ze te broeden en dan zijn ook de eitjes van de eerste dagen nog goed. Alle gegevens

worden genoteerd in codes. Deze worden landelijk gebruikt, dus zijn de gegevens door alle andere werkgroepen ook te lezen. Overal is een code voor; zijn er ouders aanwezig, is het nest verlaten, zijn de eitjes koud of warm, hoeveel jongen? Soms laat een oudervogel die zit te broeden wel even weten dat ze de verstoring niet op prijs stelt. Als een slang blaast ze heel plotseling en ik schrok daar de eerste keer behoorlijk van. Leo en Conny hadden dikke pret natuurlijk! Er werd me verteld dat Koolmezen dat niet doen, maar wat schetst mijn verbazing? Bij de volgende controle zat een Koolmees ook te blazen! Het komt ook regelmatig voor dat een oudervogel alarmeert in de buurt van de nestkast. Gelukkig duurt de controle maar even. Er zitten ook enkele smalle nestkastjes bij. Daar zaten dan ook gewoon tot wel negen kleintjes in. Ze lagen als het ware opgestapeld in de nestkast, keurig in drie rijtjes van drie. Wel de bekjes aan de bovenkant natuurlijk, want dat is van levensbelang als je wilt overleven. De binnenkant van de bekjes is fel gekleurd, als stimulans voor de ouders om er voer in te stoppen. De kleintjes blijven negentien dagen in het nest.

Aan de hand van een fotokaart in alle stadia, van iedere dag een foto, stelt Leo vast hoe oud de kleintjes zijn. Dit wordt ook allemaal genoteerd. Naast nesten van de Koolmees en Pimpelmees, vonden we ook het nest van de Boomklever. De ingang was mooi 'dichtgekleefd' met klei en in het nestje lagen alleen heel kleine stukjes schors, heel anders dus als een mezenest. De oudervogel vliegt altijd van het nest bij controle. De kleintjes van de Boomklever zijn prachtig! Ook vonden we het nest van (waarschijnlijk) de Bonte Vliegenvanger. Een mooi rond nestje van in elkaar geweven takjes en worteltjes met zes bleekblauwe eitjes, prachtig! De Gekraagde Roodstaart heeft wat feller gekleurde eitjes. Het was wel een kastje waar een Gekraagde Roodstaart ook graag in broed, met een ovale ingang. Dit is omdat ze graag in de ingang van hun nest paren. Af en toe maakt Leo foto's voor de nestkastennieuwsbrief. Van Vivara kregen we verschillende nestkasten voor de Roodborst om uit te testen. Daarin zaten twee Roodborsten te broeden. Het zijn bolvormige nestkastjes en de controle gaat vanaf de achterkant. Met aantallen zal ik me maar niet bemoeien, Leo is onze statistiekenman. De resultaten kun je lezen in het nestkastenverslag.

Gekraagde Roodstaart

De meeste nestkastdeksels worden vastgezet met een spijker, zodat het deksel er niet al te gemakkelijk afgewipt kan worden. Het wordt de eekhoorn dan wat moeilijker gemaakt, want die is verzot op eieren. Toch troffen we een nest aan met nestmateriaal op de grond, waar de vorige keer nog tien eitjes genoteerd waren. Jammer, maar dat hoort er ook bij. Bij drie nestkasten waren wespen begonnen met het maken van een nest. Een mooi bolletjes die aan de onderkant van het deksel hing. In het bolletje kon je de raten zien, erg mooi. Ook zagen we nog een groot horst, wat waarschijnlijk niet gebruikt wordt. Stapels takken in een boomvork, echt een roofvogelhorst, maar zonder leven.

Het was voor mij een hele belevenis en ik was erg blij dat ik mee mocht. De werkgroep bruist van energie, bij de eerste bijeenkomst in de Groenhoeve bij aanvang van het seizoen, was de bovenverdieping van de Groenhoeve bijna te klein. Vijf jaar geleden stelde de werkgroep niet veel voor, nu is het een grote enthousiaste groep en dat is toch voor een groot deel aan Leo te danken. Een compliment waard lijkt mij.

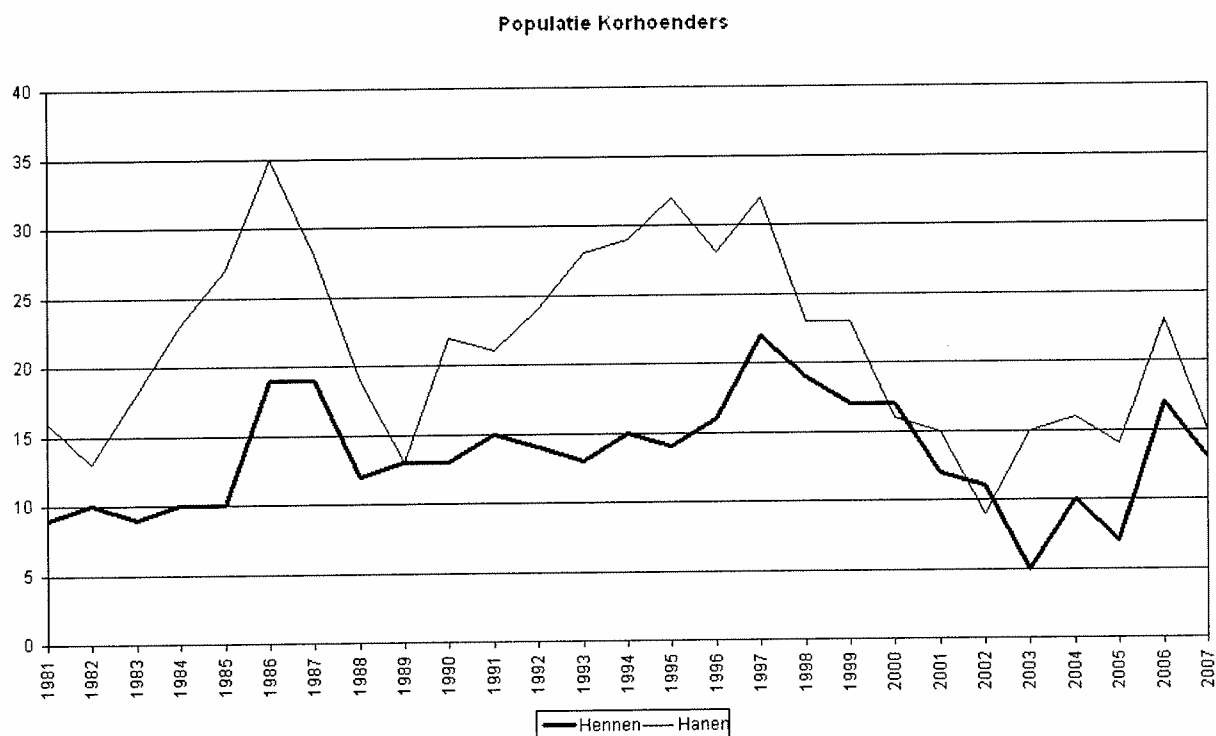
Liesbeth Verkaar

Excursie naar de Sallandse Heuvelrug en de Flevopolder

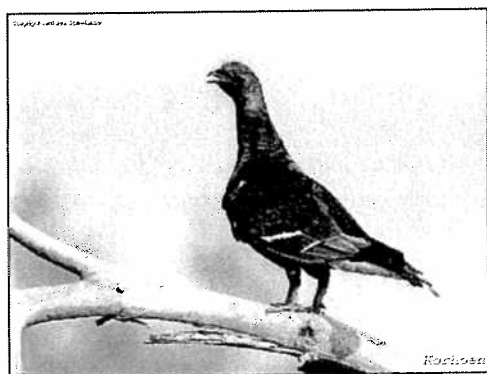
Op zondag 27 mei was de excursie naar de Sallandse Heuvelrug daarom moest ondergetekende wel erg vroeg opstaan, namelijk om vier uur, want wie baltsende Korhoenders wil zien moet er vroeg bij zijn. Om vijf uur hadden zeven personen zich verzameld bij de Groenhoeve namelijk: Bert van Ginkel, Toy Janssen, John Hermans, Chris van Lieshout, Tiny van den Elsen, Theo Peters en ondergetekende. Vervolgens werd met twee auto's naar de Sallandse Heuvelrug gereden, omstreeks half zeven stonden we op de parkeerplaats bij het Bezoekerscentrum.

Na ongeveer twee kilometer wandelen over de Nijverdalsebergweg komen we in het open heide gebied waar de bolderplaatsen van de Korhoenders zijn. De Korhoenders gebruiken jaren achter elkaar dezelfde bolderplaatsen en deze liggen links en rechts langs deze weg (is tot negen uur afgesloten voor auto's). Het aantal Korhoenders op de Sallandse Heuvelrug, de enigste plek in Nederland waar nog een levensvatbare populatie voorkomt, schommelt de laatste jaren nogal. Om de Korhoenders meer ruimte te geven is het heidegebied de laatste jaren uitgebreid van zevenhonderd hectare naar duizend hectare. Echter heeft deze uitbreiding niet gezorgd voor een grotere populatie Korhoenders, integendeel. In 2002 bereikte de populatie een dieptepunt met slechts acht getelde Korhanen. Hierna is de populatie langzaam omhoog geklommen tot drieëntwintig Korhanen in 2006. Een onaangename verrassing was dan ook het lage aantal van vijftien Korhanen in 2007. In de onderstaande grafiek staat aangegeven wat de populatie van de Korhanen en Korhennen per jaar was vanaf 1981 tot en met 2007.

Een verklaring voor de daling in 2007 is niet eenvoudig te geven. Er kunnen meerdere factoren van belang zijn: de weersomstandigheden, de aanwezigheid van roofdieren en de hoeveelheid insecten en vossenbessen. Het voedsel van Korhoenders bestaat uit jonge heidescheuten, boomknoppen, rode en blauwe bosbessen. De kuikens leven de eerste weken vooral van rupsen, kevers, spinnen, pissebedden en mieren. Vanwege de samenhang van eerdergenoemde factoren zal de uitkomst van de telling van 2008 niet te voorspellen zijn.

Tijdens het wandelen over de weg hoorden wij op verschillende plaatsen het typische geluid dat baltende Korhanen maken. Al vrij snel zagen wij twee Korhennen in een kale boom zitten dicht langs de weg. Even later zien we ook de eerste Korhaan, een prachtige grote vogel om te zien; een mooi blauwzwart glanzend verenkleed, felrode koprozen, dit zijn naakte plekken boven de ogen die vooral in het voorjaar opzwellen, en een grote liervormige staart. Wat verder van de weg af horen we ook verschillende Korhanen, we besluiten een wandeling

door het gebied te maken. Ook hier zien we enkele Korhanen. In totaal hebben we vier Korhennen en drie Korhanen gezien. Rond half negen uur wordt het stil, we horen geen Korhanen meer en besluiten terug te lopen over de weg, die inmiddels is ingepikt door grote groepen wielrenners en mountainbikers. Als even later om negen uur de slagboom omhoog gaat, komen ook nog eens veel auto's over deze weg gereden. Het is de rest van de dag een erg drukke weg, voor mij is dit onbegrijpelijk dat dit kan. Maar blijkbaar hebben de Korhoenders geen last van deze weg omdat de bolderplaatsen al vele jaren langs deze drukke weg liggen. Verder hebben we in dit gebied nog de verschillende soorten heidevogels gezien. Opvallend was de hoeveelheid Koekoeken die aanwezig waren. Op een gegeven moment zagen we drie Koekoeken tegelijk.

Na een korte pauze zijn we naar de Flevopolder gereden. We zijn eerst langs het Drontermeer en Vossemeer gereden. Hier hebben we niet veel gezien omdat het water erg hoog stond, wel zagen we nog een mannetje Grote Zaagbek. Vervolgens kwamen we uit bij de telpost Kamperhoek, bij het begin van de Ketelbrug. Op deze telpost was het erg druk, er kwam ook veel

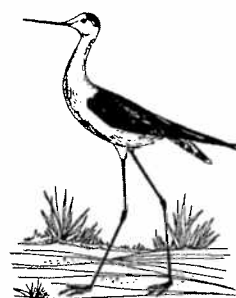

Grote Zaagbek

overgevlogen, vooral veel roofvogels. Er werd dan ook voortdurend vele soorten geroepen. Veel soorten vlogen zo hoog over, dat het meer stipjeswerk was dan dat ik een soort goed kon determineren. Toy Janssen gaat bijna elk weekend op deze telpost tellen, voor hem was het een koud kunstje om de soorten goed te herkennen. Er kwam in korte tijd de volgende roofvogelsoorten overgevlogen: Rode Wouw, Blauwe Kiekendief, Bruine Kiekendief, Sperwer, Buizerd, Smelleken en verder verschillende soorten zwaluwen en een paar Witgatjes. Bij de telpost in de buurt liggen enkele kleine waterplasjes, hier zat al enkele weken een vrouwtje Ringsnaveleend, voor de meesten was dit een nieuwe soort. De Ringsnaveleend lijkt een beetje op het vrouwtje van de Kuifeend, maar om snavel zit een klein wit bandje. Verder zaten hier verschillende soorten eenden en ganzen en zagen we een Paapje mooi op een veld vol met gele bloemen zitten.

Bij de Flevocentrale rijden we een weggetje in, dat pal langs de windmolens loopt. De wieken draaien op volle toeren boven onze auto's. Dit weggetje loopt langs grote stukken bos, waarin veel zangvogels zitten. We ontdekken langs dit weggetje maar liefst vijf Nachtegalen en ander veelvoorkomende zangvogels zoals Blauwborst. Aangekomen bij de Houtribsluizen gaan we lunchen bij een frietzaak op wielen. De volgende halte is bij het Bezoekerscentrum aan de Knardijk. We lopen van hieruit niet naar de bekende vogelhut de Zeearend, maar naar de kleine vogelhut welke links van de Zeearend ligt. Bij deze hut sta je veel dichterbij de vogels en heb je ook nog eens een beter uitzicht dan vanaf de Kleine Praambult. Bij deze vogelhut zien we veel soorten steltlopers zoals: Bontbekplevier, Groenpootruiter, Tureluur, Kempfaan, Wulp, Zwarte Ruiter, Kluut. Ook vliegen hier veel Zwarte Stern en Dwergmeeuwen rond. De volgende stop is bij de Grote Praambult, maar hier is niet veel te zien. We rijden verder naar het bezoekerscentrum 'De Trekvogel' gelegen bij de Blocq van Kuffeler. Hier kijken we over het natte veldje dat voor het bezoekerscentrum ligt. Ook hier is niet veel te zien, maar uiteindelijk ontdekken we nog een Bosruiter en in de bosjes langs dit veld horen en zien we een Braamsluiper. Het is nu half vijf en de groep gaat uit elkaar. Toy wil nog graag de Draaihals zien, die vandaag is gemeld bij Vliegbasis Volkel. De andere groep besluit nog te blijven en gaat nog enkele plaatsen bezoeken. We rijden verder over de Oostvaardersdijk en stoppen bij de Lepelaarsplassen. Hier ontdekken we Grote Zilverreiger en rietvogels zoals Rietzanger, Sprinkhaanzanger en Kleine Karekiet.

We besluiten om als laatste naar Jan van den Boschpad te gaan. Vanaf de uitkijkbult die gelegen is aan het fietspad, heb je ook een prachtig uitzicht over de Oostvaardersplassen. Vanaf dit punt worden ook veel zeldzame soorten gezien en ook de Zeearend wordt hier vaak gezien. De Zeearend hebben we niet gezien, maar we hebben op deze plek nog wel enkele bijzondere soorten ontdekt. In een van de plasjes ontdekt Tiny de zeldzame Steltkluut en zien we vijf kleine steltlopertjes invallen, dit blijken Temmincks Strandlopers te zijn, deze werden hier ook al enkele dagen gemeld. Verder zien we hier nog acht Lepelaars en vele eenden en ganzensoorten en twee Vossen, waarvan één met een prooi. Om half zeven besluiten we na een erg lange maar prachtige vogeldag aan de terugreis te beginnen.

Steltkluut

Tijdens deze excursie hebben we totaal 119 soorten waargenomen. Dit is een enorm hoog aantal voor een eendaagse excursie. Dus als in het programma weer de Sallandse Heuvelrug/Flevopolder wordt opgenomen, kan ik iedereen zeker aanraden om mee te gaan. Omdat we twee totaal verschillende gebieden bezoeken, zien we bij deze excursie ook altijd veel soorten.

Alexander Vesters

Waargenomen soorten excursie Sallandse Heuvelrug / Flevopolder

1. Aalscholver	31. Goudhaantje	61. Korhoen	91. Sprinkhaanrietzanger
2. Baardman	32. Grasmus	62. Krakeend	92. Staartmees
3. Beflijster	33. Graspieper	63. Kuifeend	93. Steltkluut
4. Bergeend	34. Grauwe Gans	64. Kuifmees	94. Stormmeeuw
5. Blauwborst	35. Groene Specht	65. Lepelaar	95. Tafeleend
6. Blauwe Kiekendief	36. Groenling	66. Matkop	96. Temmincks Strandloper
7. Blauwe Reiger	37. Groenpootruiter	67. Meerkoet	97. Tjiftjaf
8. Boerenzwaluw	38. Grote Bonte Specht	68. Merel	98. Torenvalk
9. Bontbekplevier	39. Grote Lijster	69. Nachtegaal	99. Tuinfluiter
10. Boomklever	40. Grote Mantelmeeuw	70. Nijlgans	100. Tureluur
11. Boomkruiper	41. Grote Zaagbek	71. Nonnetje	101. Turkse Tortel
12. Boomleeuwerik	42. Grote Zilverreiger	72. Oeverzwaluw	102. Veldleeuwerik
13. Boompieper	43. Grutto	73. Paap	103. Vink
14. Bosruiter	44. Heggenmus	74. Patrijs	104. Visdiefje
15. Braamsluiper	45. Holenduif	75. Pijlstaart	105. Waterhoen
16. Brandgans	46. Houtduif	76. Pimpelmees	106. Wilde Eend
17. Brilduiker	47. Huismus	77. Putter	107. Winterkoning
18. Bruine Kiekendief	48. Indische Gans	78. Rietgors	108. Wintertaling
19. Buizerd	49. Kauw	79. Rietzanger	109. Witgat
20. Canadese Gans	50. Kempmaan	80. Ringsnaveleend	110. Witte Kwikstaart
21. Dodaars	51. Kievit	81. Rode Wouw	111. Wulp
22. Dwergmeeuw	52. Kleine Karekiet	82. Roek	112. Zanglijster
23. Ekster	53. Kleine Mantelmeeuw	83. Roodborst	113. Zilvermeeuw
24. Fazant	54. Kleine Plevier	84. Roodborsttapuit	114. Zwarte Kraai
25. Fitis	55. Kluut	85. Scholekster	115. Zwarte Mees
26. Fuut	56. Kneu	86. Slobeend	116. Zwarte Ruiter
27. Gaai	57. Knobbelswaan	87. Smelleken	117. Zwarte Specht
28. Gele Kwikstaart	58. Koekoek	88. Smient	118. Zwarte Stern
29. Gierzwaluw	59. Kokmeeuw	89. Sperwer	119. Zwartkop
30. Glanskop	60. Kooldmees	90. Spreeuw	

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Mogelijk kunt u iemand verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

Het jubileumboek is natuurlijk ook in de winkel te koop!!! Zoals u mogelijk constateert is het aantal artikelen afgenomen, heeft u nog ideeën?

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

• Langs Weinddupper en Schrijverke (jubileum- /wandelboek Vogelwacht)....	€ 19,95
• Nieuwe zakgids vogels van Hayman, zakformaat.....	€ 10,00
• Uilen van Europa.....	€ 32,50
• Veldgids Diersporen.....	€ 17,00
• Vogels van maand tot maand	€ 11,50
• Natuurdetective Vogelkijker	€ 7,50
• Natuurdetective Insectenjager	€ 7,50
• 1-2-3 Natuurgids Vogels	€ 9,00
• Herkenning Roofvogels in het veld.....	€ 11,00
• Veldgids Roofvogels.....	€ 25,00
• ANWB Vogels van Europa	€ 22,50
• Waarom nonnetjes.....	€ 12,95
• Uilenvlucht.....	€ 12,95
• Kraaienbende.....	€ 14,95
• Wat zingt daar?.....	€ 19,95
• Klein kanoetenboekje	€ 8,00
• De dwergganzen van Anjum.....	€ 17,00
• De kiekendieven van het Oldambt	€ 19,00
• De zwaluwen van Singraven	€ 19,00
• Vogels in en rond de tuin	€ 10,00
• Tuinvogels in beeld	€ 3,50
• Een eeuw vogels beschermen.....	€ 39,00
• Cd's met vroege vogelzang Nico de Haan, vogels rond het huis.....	€ 11,00
• Cd's met vroege vogelzang 2 Nico de Haan, vogels van bos, hei en wei	€ 11,00
• Cd's met vroege vogelzang 3 Nico de Haan, vogels van plas en moeras	€ 11,00
• DVD Herken onze Uilen	€ 11,00
• DVD Onze weidevogels.....	€ 17,00
• DVD Onze zwanen en wilde ganzen.....	€ 17,00
• DVD Onze eenden.....	€ 17,00

Nestkasten:

• Annabos.....	€ 8,00
• Bedaf	€ 8,00
• Odiliapeel	€ 8,00

Andere artikelen:

• Vogelwacht Uden sticker	€ 0,50
• Mooie geborduurde Vogelwachtsticker (geel/blauw embleem).....	€ 1,00
• Vogelwachtspeeldje (een "must" voor leden).....	€ 5,00
• Vogelwacht Uden cap	€ 4,00

- Raamstickers.....€ 3,95
- Voedersilo metaal 20 cm hoog.....€ 9,00
- Voedersilo metaal 35 cm hoog.....€ 13,00
- Voedersilo metaal 52 cm hoog.....€ 18,00
- Mok.....€ 2,50
- Set van 5 mokken€ 11,00

Suggesties met betrekking tot aanpassing en/of uitbreiding van het winklassortiment zijn bijzonder welkom.

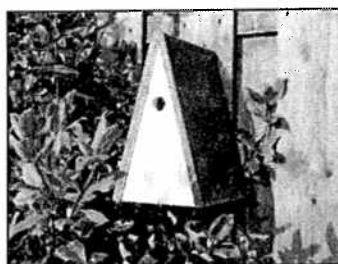
Coördinator Vogelwacht-Winkel:

Jacques Raats

Maasstraat 65 te Veghel

Telefoon: 0413-369388 (voor afspraak van tevoren even bellen)

Kijk ook eens op: www.vogelwachtuden.nl en klik op 'algemeen', daar vind je de winkel.

SANDEN SPORTS® SUPERSTORES

THE EUROPEAN LEADER IN SPORT OPTICS AND OUTDOOR PRODUCTS

**SPECIALE CLUBAKTIES EN PRIJZEN
VOOR LEDEN VAN VOGELWACHT UDEN !**

**KERKSTRAAT 19-23
5401 BC UDEN
T 0413 256800**

Verrekijkers

Nachtkijkers

Digitale
Cameras

Accessoires

Outdoor

Digiscoping

WWW.SANDEN-SPORTS.NL

HET GROOTSTE ASSORTIMENT - DE SCHERPSTE PRIJZEN - GEEN VERZENDKOSTEN

Nobru.....

TECHNISCH PERSONEEL BV

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

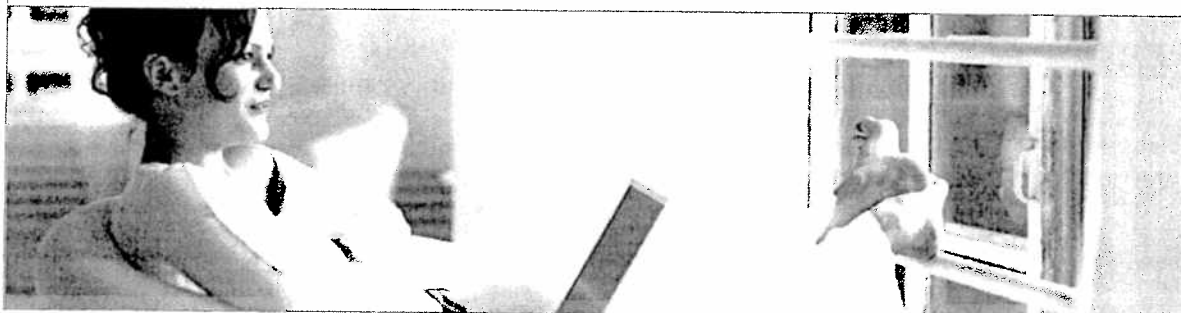
itreno

innovative internet solutions

**Uw partner voor de technische en
grafische realisatie van intelligente
en dynamische websites**

**Driehuizerweg 9
5375 KN Reek**

**Telefoon 06-42258005
E-mail info@itreno.com
Internet www.itreno.com**

premium honden & katten voeders,

ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!

www.4feedt.nl

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 27,55
20 kg Superieur Krokante brok:	€ 24,10
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 25,90
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 31,75
20 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 27,30
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 18,30

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

U bent ook van harte welkom in onze winkel:
Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

Kijk eerst op www.4feedt.nl voor de openingstijden !!

Meer informatie en **VOORDELIG** on-line shoppen (> 1000 artikelen):

www.4feedt.nl

Of vraag een folder aan: 0413 - 266 398

 De Kleuter
tuincentrum

Uw tuinvakman

Alle tuinartikelen, tuinontwerp,
aanleg en onderhoud van tuinen

Tuincentrum De Kleuter
Goorkensweg 1 - UDEN

Telefoon: (0413)261078

Fax: (0413)252323

E-mail: info@dekleuter.nl

Internet: www.dekleuter.nl

Van der Heijden

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

Het Bloemenmagazijn
Botermarkt 5-7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584

Atriensis B.V.
Insulindelaan 122
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

E-mail: info@atriensis.nl
Internet: www.atriensis.nl

thuis in wonen

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755

Slagerij Frans Knobbout

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het
beste rundvlees uit Nederland*

COCK ULAND de fietsenwinkel

Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088

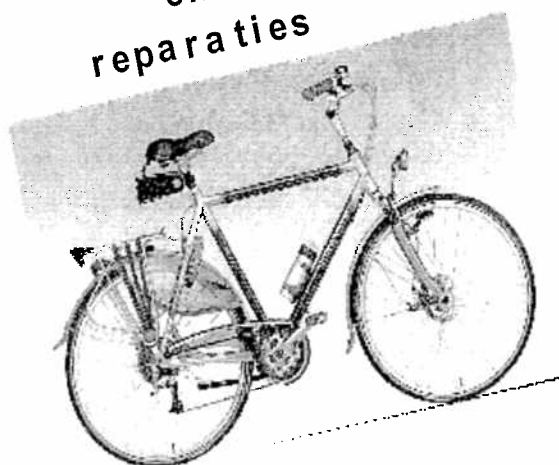
Duifhuizerweg 8
5406 TB Uden

Tel. 0413 363785
Fax 0413 342047

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

WIM DE WILT

*Voor al uw
tweewielers
en
reparaties*

Kerkstraat 4 - Uden - 0413-262620

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

de Bruin

verzekeringen

Een vertrouwd adres
voor al uw verzekeringen

Velmolenweg 87, Uden tel. (0413) 330 999 www.debruin.nl

SANDEN SPORTS® SUPERSTORES

THE EUROPEAN LEADER IN FITNESS EQUIPMENT AND SPORTS PRODUCTS

WWW.SANDEN-SPORTS.NL

KERKSTRAAT 19-23 5401 BC UDEN T +31 (0) 413 256 800 F +31 (0) 413 257 730

JETTEN

VOORUITSTREVENDE IN BEELD
Marktstraat 37, 5401 GH Uden Tel. 0413 262285

Mooie
gefotografeerd???

Laat ons ze
afdrukken!!!

€ 0,13
€ 0,19*

Met gebruikmaking van de klantenkaart
krijgt U 15% korting op de afdrukprijs

WWW.JETTEN.nl

**BRESSERS
MANNENMODE**

**Marktstraat 12
5401 GH Uden**

Telefoon: 0413262568

Fax: 0413271305

E-mail: Bressers@wanadoo.nl

Beschermen helpt. Helpt u mee?

**Want één op de vijf
vogels wordt nog
bedreigd!**

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk
goed nieuws. Maar zowel in Nederland
als Wereldwijd groeit de Rode Lijst
van bedreigde en kwetsbare
vogelsoorten nog steeds.
Help mee, word lid en
ontvang gratis een
Zakgids Vogels of
een Nestkast als
welkomst-
cadeau.

**Vogelbescherming
NEDERLAND**

Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+: f27,50) en ontvang
elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de
welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist.

Dhr./Mevr. _____

Adres: _____

Postcode: _____

Plaats: _____

Stuur deze bon naar Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist.
Postzegel hoeft niet, mag wel

JAN PEERENBOOM

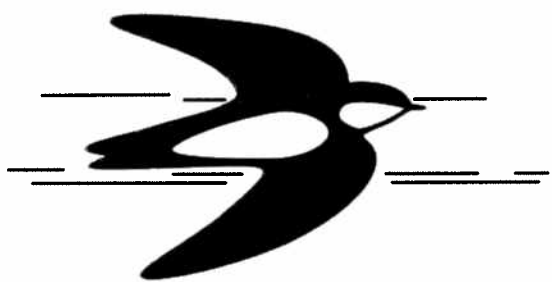
Aannemingsbedrijf

Jan Peerenboom B.V.

Volkelseweg 6

5405 NA Uden

tel: (0413) 26 37 40

Vogelwacht Uden e.o.

